

^ .

^ ^ ! 52

Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet
Institut za sociološka istraživanja

Naučna konferencija

STUDENTSKI PROTESTI 2024/25:

BloKADA, ako ne SADA?

Beograd, 22. i 23. novembar 2025.

– KNJIGA APSTRAKATA –

Naučna konferencija
Studentski protesti 2024/25: BloKADA, ako ne SADA?
Beograd, 22. i 23. novembar 2025.
– Knjiga apstrakata –
DOI: 10.46793/6427.376.3Boa

Izdavač

Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet
Institut za sociološka istraživanja

Za izdavača

prof. dr Danijel Sinani, dekan Filozofskog fakulteta

Urednici

prof. dr Vera Backović
dr Aleksandra Marković, naučna saradnica
dr Marija Radoman, naučna saradnica
doc. dr Nemanja Zvijer

Dizajn naslovne strane

Katarina Popović

Priprema i štampa

Dosije studio, Beograd

ISBN 978-86-6427-376-3

Open Content License

Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet
Institut za sociološka istraživanja

Naučna konferencija
Studentski protesti 2024/25:
BloKADA, ako ne SADA?

Beograd, 22. i 23. novembar 2025.

– KNJIGA APSTRAKATA –

Urednici

Vera Backović
Aleksandra Marković
Marija Radoman
Nemanja Zvijer

Beograd, 2025.

NAUČNI ODBOR

prof. dr Ana Martinoli, Fakultet dramskih umetnosti, Univerzitet umetnosti u Beogradu

prof. dr Ankica Čakardić, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

prof. dr Filip Ejodus, Univerzitet u Beogradu – Fakultet političkih nauka

prof. dr Ildiko Erdei, Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet

prof. dr Jelena Kleut, Univerzitet u Novom Sadu – Filozofski fakultet

doc. dr Nemanja Krstić, Univerzitet u Nišu – Filozofski fakultet

prof. dr Oliver Tošković, Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet

prof. dr Roman Kuhar, Fakulteta za družbene vede, Univerza v Ljubljani

prof. dr Vera Backović, Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet

prof. dr Zoran Pavlović, Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet

ORGANIZACIONI ODBOR

dr Aleksandra Marković, naučna saradnica, Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet

dr Marija Radoman, naučna saradnica, Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet

doc. dr Nemanja Zvijer, Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet

prof. dr Vera Backović, Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet

SADRŽAJ

Stefan Aleksić

Bitka za ulice: studentski pokret 2024/2025 između arhetipskog i političkog	15
The Battle for the Streets: The Student Movement 2024/2025 between the Archetypal and the Political	16

Milica Vesković Anđelković

Mobilizacija dijaspore u vreme studentskih protesta	17
Mobilization of the Diaspora during Student Protests	18

Nemanja Anđelković, Irena Fiket

Deliberativni kvalitet diskusije studentskih plenuma	19
The deliberative character of discussions at student plenums	20

Vera Backović

Identitet grada kao osnova mobilizacije učesnika – studentski protesti u Srbiji 2024/25	21
City identity as the basis of participant mobilization – student protests in Serbia 2024/25	22

Ana Birešev, Jelena Pešić, Tamara Petrović Trifunović

Blokadna politika: političke kompetencije i shvatanja politike kod studenata u protestu 2024/25	23
Blockade politics: political competences and understandings of politics among student protesters in 2024/25	25

Barbara Blažanin, Nevena Živanov, Sanja Stojiljković, Anđela Joksimović, Dragana Gagić, Olja Jovanović, Olivera Ilić, Ksenija Krstić

Narušena prava: Percepcija srednjoškolaca o prevremenom završetku prvog polugodišta	27
Rights Interrupted: High School Students' Perceptions of the Early School Closure	29

*Barbara Blažanin, Anđela Joksimović, Sanja Stojiljković,
Dragana Gagić, Nevena Živanov, Olivera Ilić,
Olja Jovanović, Ksenija Krstić*

Solidarnost, konflikt i self: Percepcija i motivacija učenika srednjih škola o protestima	31
Solidarity, Struggle, and the Self: High School Students' Perceptions and Motivations for Protests	33

Katarina Bogdanović

Od naučene bespomoćnosti do otpora: generacijska perspektiva studentskih protesta protiv korupcije u Srbiji	35
From Learned Helplessness to Resistance: Generational Perspectives on Serbia's Student Anti-Corruption Protests	36

Tea Bolčina, Anđelija Arandžević

Faktori koji su podstakli studente da učestvuju u međugradskim pešačenjima u okviru studentske i građanske pobune u Srbiji početkom 2025. godine	37
The factors that motivated students to participate in the intercity marches as part of the student and civic uprising in Serbia in early 2025.	38

*Anja Bošnjak, Maša Stjepanović, Mina Jugović,
Marta Argal, Katarina Aleksić, Milica Popović Stijačić,
Jasna Milošević Đorđević*

Individualne karakteristike kao prediktori stepena angažovanja u okviru studentskog pokreta u Srbiji 2024/2025. godine	39
Individual Characteristics as Predictors of the Degree of Engagement within the Student Movement in Serbia in 2024/2025	41

Jelena Božilović Ljupković, Jasmina Petrović

Studentski pokret kao generator političke (re)socijalizacije.	42
The Student Movement as a Generator of Political (re)socialization.	43

Niks Božović

Šta (sada) želimo od muzeja?	44
What do we (now) want from museums?	45

Kristina Brajović Car, Aleksandra Đurić

Umetnička kolaboracija i analiza kreativnog procesa grupe 33 – izložba „Radovi na putu“	46
Artistic collaboration and analysis of the creative process of group 33 – exhibition “Roadworks”	47

Ana Dević

Simboli u opoziciji: Raz(u)jedinjujući jezik protesta u Srbiji 2024–2025	48
Symbols in Adversity: The (Dis)Unifying Language of Protests in Serbia 2024–2025	49

Božidar Filipović, Irena Stojković, Marijana Veselinović, Marija Jelić, Tatjana Mentus

Generacija na Instagramu: vizuelni portret učesnika studentskih protesta 2024. i 2025. godine na Univerzitetu u Beogradu	50
Generation on Instagram: A Visual Portrait of the Participants in the Student Protests of 2024 and 2025 at the University of Belgrade	51

Lucija Gegić Stanić

Medijski rat za legitimitet: studenti, RTS i borba za javni diskurs	52
Media War for Legitimacy: Students, RTS, and the Struggle for Public Discourse	53

Ana Ivanov, Neda Jančićević, Milica Manojlović, Matija Gvozden, Vojin Simunović, Sanda Stanković

Individualni rast i razvoj društvenih uloga studenata kroz iskustvo studentskih blokada 2024/25	54
Individual Growth and the Development of Students’ Social Roles Through the Experience of the 2024/25 Student Blockades	56

Relja Jarkovački, David Novakov

Građansko protestno pravo	58
Civil Protest Law	59

Miloš Kovačević, Ivana Kovačević

Od plenuma do lotokratije: Da li je studentski pokret spreman za predstavnike birane žrebom?	60
From Plenum to Lottocracy: Is Student Movement Ready for Randomly Selected Representatives?	61

<i>Biljana Leković, Maša Spaić, Jovana Vukosavljević</i>	
Zvuci pobune: Uloga muzike u studentskim protestima 2024/25.	62
Sounds of Rebellion: The Role of Music in the 2024/25 Student Protests.	63
<i>Milana M. Ljubičić, Slađana Dragišić Labaš, Stefan Zdravković</i>	
Društveno sanjanje: razmatranje mogućnosti upotrebe snova kao izvora saznanja o društvenoj stvarnosti.	64
Social Dreaming: Exploring the Possibility of Using Dreams as a Source of Knowledge About Social Reality	65
<i>Marija Mandić, Jelena Timotijević</i>	
<i>Strani plaćenik i domaći izdajnik:</i>	
Medijsko uokviravanje rektora u tabloidnim medijima tokom studentskih i građanskih protesta u Srbiji.	66
<i>Foreign mercenary and domestic traitor:</i>	
The media framing of the rector in tabloids during the students' and civil protests in Serbia.	68
<i>Željka Manić, Aleksandra Marković</i>	
Mogućnosti primene Balesovog klasifikacijskog sistema u posmatranju plenuma studenata Filozofskog fakulteta u Beogradu tokom blokade 2024/2025. godine	70
Exploring the Applicability of Bales' Set of Categories to Observations of Student Plenums at the Faculty of Philosophy in Belgrade during the 2024/2025 Blockade.	71
<i>Ana Martinoli</i>	
Istina u mreži: borba protiv digitalnih spinova tokom studentskih blokada 2024/2025	72
Truth in the Network: The Fight Against Digital Spins During the 2024/2025 Students Protests.	73
<i>Maja Matejić, Irina Đorđević, Miljana Glogovac, Nevena Ostojić, Nikolina Milosavljević, Aleksandra Popović, Vida Vekić</i>	
Efekte motivacije na angažovanost studenata u studentskim blokadama	74
The Effects of Motivation on the Engagement of Students in the Student Blockades	75

Branka Matijević, Marija Todorović, Sofija Ljubišić

Dva lica Srbije: polarizacija javnog mnjenja u kontekstu studentskih i građanskih protesta	76
Two Faces of Serbia: Polarization of Public Opinion in the Context of Student And Civic Protests	77

Nela Milic

Studentski protest u Srbiji kao mesto mobilizacije srpske dijaspor Ujedinjenog Kraljevstva	78
Student protests in Serbia as the site of mobilisation for the Serbian UK diaspora	79

Ana Milojević, Vuk Vuković

Vizuelno samo-uokviravanje studentskih protesta u Srbiji 2024–25.	80
Visual Self-Representation and Framing of Student Protests in Serbia 2024–25	81

Aleksa Mitić

Veštačka inteligencija kao alternativni izvor informisanja o studentskim protestima 2024/2025.	82
Artificial intelligence as an alternative source of information about student protests 2024/2025	83

Nemanja Milisavljević

Politika disocijacije i vrednost empatije	84
The Politics of Dissociation and the Value of Empathy	85

Luka Murišić

Upotreba istorije u kreiranju narativa o protestima – primeri i primena u novinskim portalima	86
The Usage of History in creating Narratives about protests – Examples and Usage in Online Newspapers.	87

Mirjana Nikolić

Izveštavanje Radio Beograda o studentskim protestima u Srbiji, 2025. godine	88
Radio Beograd Reporting on Student Protests in Serbia, 2025.	89

<i>Nevena Novaković, Veronika Podrjadova, Ana Stojković</i>	
(Studentska) kulturna proizvodnja tokom društvenih previranja 2024/2025: studija slučaja nezavisne blokade Studentskog kulturnog centra u Beogradu	90
(Student) Cultural Production During the Social Upheavals of 2024/2025: A Case Study of the Independent Blockade of the Student Cultural Center in Belgrade	91
<i>Goran Novaković</i>	
Participativni zaokret za politiku u Srbiji? Razumevanje političke participacije u toku studentskih protesta 2024–25	92
A Participatory Turn for Politics in Serbia? Understanding the Political Participation During the 2024/25 Student Protest	93
<i>Jovana Obradović, Milica Stević</i>	
Šta je zaista donela primena „Uredbe 5/35“ zaposlenima na univerzitetima u Srbiji i njihovim domaćinstvima – kvalitativno istraživanje	94
What has the implementation of the “Decree 5/35” truly brought to university teachers and their households in Serbia – A qualitative study	95
<i>Ognjen Obradović</i>	
15. mart: kulminacija društvene drame i njeni performansi	96
March 15: The Culmination of a Social Drama and Its Performances. . .	97
<i>Ana Otašević</i>	
Gušenje univerzitetske autonomije 1998. u kontekstu političke krize i autoritarne konsolidacije	98
The Suppression of University Autonomy in 1998 in the Context of Political Crisis and Authoritarian Consolidation	99
<i>Mina Pavlović, Teodora Vasiljević</i>	
Borba za dostupnost obrazovanja: analiza četvrtog studentskog zahteva kroz teoriju javnih dobara u kontekstu poluperiferne pozicije unutar svetskog ekonomskog sistema	100
The Struggle for Accessible Education: An Analysis of the Fourth Student Demand Through the Theory of Public Goods in the Context of a Semi-Peripheral Position within the World Economic System	101

Božidar Pavlović, Njegoš Vujadinović

Positioniranje Srpske pravoslavne crkve i Pravoslavnog bogoslovskeg fakulteta prema studentskim protestima (2024–2025):

hronologija (ne)uspešnih tumačenja društvenih kretanja 102

Positioning the Serbian Orthodox Church and the Faculty of Orthodox Theology in Relation to the (2024–2025)

Student Protests: A Chronology of (Un)successful Interpretations

of Social Movements. 104

Jelena Pešić, Ana Birešev, Aleksandra Marković

Odjekivanje tišine 106

The echo of silence 107

Tamara Petrović Trifunović

Iza zastave: studentski protesti 2024/25 i nacija u rekonstrukciji? 108

Behind the Flag: The 2024/25 Student Protests and

a Nation under Reconstruction? 109

Irena Petrović

Uzroci izostanka generalnog štrajka u Srbiji 110

Understanding the Absence of a General Strike in Serbia:

Key Contributing Factors 111

Vanja Petrović

Od AFŽ-a do studentskih blokada: Da li je „mutual aid“ novi termin za staru autohtonu praksu sa ovih prostora? 112

From the Women’s Antifascist Front to Today’s Student Occupations:

Is Mutual Aid a New Name for Old Vernacular Activist Practices? . . . 113

Uroš Popadić

Pozitivni odjek u regionu na studentske proteste u Srbiji

kao forma izgradnje pomirenja odozdo 114

The positive regional response to the student protests in Serbia

as a form of bottom up reconciliation 115

Filip Preočanin, Ana Vojinović, Sara Atanasković, Marija Kukoljac

Crte ličnosti i socijalna podrška kao prediktori protestnog

ponašanja studenata u Srbiji 2024/25 116

Personality traits and social support as predictors

of student protest behavior in Serbia 2024/25 117

Marija Radoman

Uloga emocija u formiranju kolektivnog identiteta i delovanja studentskog pokreta u Srbiji	118
The Role of Emotions in Shaping the Collective Identity and Action of the Student Movement in Serbia.	119

Nina Romandić, Nadja Mohun, Jana Njegovanović, Sonja Popović

Socijalni stavovi i moralne osnove: studentski protesti 2024/25	120
Social Attitudes and Moral Foundations: Student Protests 2024/25	122

Roman Šimunović

Etika otpora na ulici: filozofsko-sociološki uvid u studentske proteste Generacije Z	124
The Ethics of Resistance in the Streets: Subjectivation and Praxis in Generation Z	125

Sonja Stojanović Gajić, Dušan Stanković

Policiranje protesta u zarobljenoj državi: Studentski otpor i autoritarno prilagođavanje u Srbiji	126
Policing Protest in a Captured State: Student Resistance and Authoritarian Adaptation in Serbia	127

Đurica Stojanović

Građanska neposlušnost i demokratija	128
Civil Disobedience and Democracy.	129

Andrej Stojanović, Stefan Zdravković

Ispitivanje promene stavova i vrednosnih orijentacija kod učesnika blokade – studenata i studentkinja Filozofskog fakulteta u Beogradu	130
Examining Changes in Attitudes and Value Orientations among Participants in the Blockade – Students of the Faculty of Philosophy, University of Belgrade	131

Katarzyna Ewa Stojičić

Kostimologija blokade i vizuelno pamćenje	132
Costumology of the blockade and visual memory	133

Dimitrije Teodosić

Geografija studentskih protesta – put ka regionalnom napretku i decentralizaciji Srbije	134
The geography of student protests – a path toward regional progress and the decentralization of Serbia	135

Marko Vesić, Strahinja Radoičić

Umetnost zvuka, otpor i politička mobilizacija: uloga muzike u studentskim protestima u Srbiji	136
Music, Resistance, and Political Mobilization: exploring the Role of Sound in the Serbian Student Protests	137

Milica Vlajić, Smiljka Tomanović, Dragan Stanojević

„Mi“ i „oni pre nas“: Studentski protest kao mesto generacijske pripadnosti i razlikovanja	138
“Us” and “Those Before Us”: The Student Protest as a Space of Generational Belonging and Distinction.	140

Mina Vučković, Đurđa Simović, Isidora Plećaš

Povezanost ličnih vrednosti sa učešćem u studentskim protestima u Srbiji 2024/2025. godine.	142
The relationship between personal values and participation in student protests in Serbia during 2024/2025	143

Damir Zejnullahović, Pavle Antonijević, Ivana Milićević

Revolucionarni metod, reformski zahtevi – uporedna analiza studentskog pokreta 1968. i 2024/25	144
Revolutionary method, reformative demands – comparative analysis of the student movements in 1968 and 2024/25	145

Marko Žilović

Profesionalne i geografske varijacije učešća u protestima: slučaj demokratskih protesta u Srbiji 2024/2025	146
Occupational and geographic variations in protest participation: the case of Serbia’s pro-democracy protests of 2024/2025	147

Jana Živanović

Jutrić, kafica, cigarica, blokadica: zašto (i kako) uvrstiti protestne teme u nastavu stranih jezika.	148
---	-----

Jutrić, Kafica, Cigarica, Blokadica: Why (and How) to Integrate
Protest Themes into Foreign Language Teaching 149

Nevena Živković, Nataša Simić

Traganje za smislom u besmislu: studija slučaja nastavnika
za vreme blokade nastave u školi 150

Searching for Meaning in Meaninglessness: A Case Study of Teachers
During the School Blockade 151

Nemanja Zvijer

Javna komunikacija kao oblik kritike medijske politike:
studentski i građanski protesti u Srbiji 2024/2025 i politika
javnog medijskog servisa 152

Public communication as a critic of media policy:
student and citizen protests in Serbia 2024/2025 and the policy
of public media service 153

Stefan Aleksić*

Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet, doktorand

Bitka za ulice: studentski pokret 2024/2025 između arhetipskog i političkog

Od samog početka protesta 2024–2025, jedan od ključnih diskurzivnih formacija koje su se koristile ne bi li se studentski (i građanski) protest pacifikovao i njegov politički efekat smanjio, koristio se argument „ulice“: navodno, blokiranje ulica i korišćenje ulica je nelegitimni potez i nelegitimni metod političke borbe. Međutim, ono što je zanimljivo je da je u pitanju ni najmanje novi oblik kritike – naprotiv. Prostorna geografija dosta je dugo obeležena upravo ovom vrstom regulativnog iscrtavanja geografije urbanog prostora u kojem su ulice prvenstveno delegirane transportu i, u krajnju ruku, kapitalu, čiji jedan od ciklusa (cirkulacija i kretanje roba) nužno moraju da prolaze kroz ove prostorne „crvotočine“ / Wormholes. Za Marka Ožea, ovi transportni koridori i čvorišta su ne-mesta – prostori bez događanja i socijalne interakcije, ali on tu duboko greši, jer već i sam intenzitet regulacije geografije prostora ukazuje da je ‘dodeljivanje’ ulica i transportnih koridora transportu i, u krajnjoj liniji, kapitalu jedan od ključnih zadataka savremene države. Stoga pre Ožea, moramo obratiti pažnju na Altisera – a regulacija je i sama po sebi jedna vrsta „događanja“ i socijalne interakcije. Ulicama i ostalim transportnim koridorima teku robe i radna snaga, interakcije ne manjaka, samo što je ona u obliku cirkulacije roba i radne snage (i reprodukcije klasnih odnosa u nekim slučajevima), ali i centralnog procesa u robnonovčanim ekonomijama – cirkulacija roba i radne snage.

U tom smislu, ponovno prisvajanje ulica (i ostalih oblika transportnih koridora i „crvotočina“) je ključni, ako ne i najvažniji aspekt svih protesta, pa ne bi možda trebalo ni da začudi da se regulacija političkih protesta i pobuna prvenstveno cilja na oduzimanje prava na korišćenje ulica kao prostora za „izvođenje otpora“, te da se slična struktura može zabeležiti u posve različitim oblicima protesta. Time borba za ulice postaje ključna i možda i najvažnija komponenta svakog političkog protesta. Zapravo, ono što nije isključeno je da je svaka politička borba na koncu uvek bila neka vrsta borbe za ulice i da svaka institucionalizacija političke borbe služi upravo tome da se ulice „oslobode“ za (u krajnju ruku) protok kapitala i radne snage. Cilj rada je da analizira studentske proteste 2024–2025 iz ovog aspekta.

Ključne reči: ulice, putevi, transport roba i radne snage, protesti, suverenitet nad ulicama.

* Adresa za korespondenciju: lowspeedyoyo@gmail.com

Stefan Aleksić

University of Belgrade – Faculty of Philosophy, PhD student

The Battle for the Streets: The Student Movement 2024/2025 between the Archetypal and the Political

From the very beginning of the 2024–2025 protests, one of the key discursive formations used to pacify the student (and civic) protest and reduce its political effect was the “street” argument: allegedly, blocking streets and using streets is an illegitimate move and an illegitimate method of political struggle. However, what is interesting is that this is not a new form of criticism at all – quite the contrary. Spatial geography has long been marked by precisely this type of regulative mapping of the geography of urban space in which streets are primarily delegated to transport and, ultimately, to capital, whose cycles (circulation and movement of goods) must necessarily pass through these spatial “wormholes”. For Marc Auge, these transport corridors and hubs are non-places – spaces without events and social interaction, but he is deeply mistaken, since the very intensity of the regulation of the geography of space indicates that the ‘allocation’ of streets and transport corridors to transport and, ultimately, to capital is one of the key tasks of the modern state. Therefore, before Auge, we must pay attention to Althusser – regulation is itself a type of “event” and social interaction. Goods and labor flow through the streets (and other transport corridors), an interactions that are not lacking, only that they take the form of the circulation of goods and labor (and the reproduction of class relations in some cases), but also of the central process in commodity-money economies – the circulation of goods and labor.

In this sense, the re-appropriation of streets (and other forms of transport corridors and “wormholes”) is a key, if not the most important aspect of all protests, so it should perhaps not be surprising that the regulation of political protests and rebellions primarily aims to deprive people of the right to use the streets as a space for “practicing resistance”, and that a similar structure can be found in completely different forms of protest. Thus, the fight for the streets becomes a key and perhaps the most important component of any political protest. In fact, what is not excluded is that every political struggle has always been, in the end, a kind of struggle for the streets and that every institutionalization of political struggle serves precisely to “liberate” the streets for (ultimately) the flow of capital and labor. The aim of the paper is to analyze the student protests of 2024–2025 from this aspect.

Keywords: streets, roads, transport of goods and labor, protests, sovereignty over the streets.

Milica Vesković Anđelković*

Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet

Mobilizacija dijaspore u vreme studentskih protesta

Osnovni cilj rada je da na osnovu analize štampe i društvenih mreža prikaže način delovanja srpske dijaspore u vreme studentskih protesta 2024/25 kao i njena potencijalna uloga u budućem političkim i društvenim dešavanjima. Analiziraće se tekstovi koji su od novembra 2024. objavljeni u domaćim medijima (*Radar*, *Nova*) kao i sadržaji objavljeni na Instagram stranicama dijasporskih udruženja i domaćih portala (*Crta*). Metod koji se primenjuje je analiza sadržaja. Polazi se od same definicije dijaspore koja u sebi, pored umreženosti pripadnika, podrazumeva mobilisući momenat u vreme društvene krize u matici. Od trenutka kada je došlo do blokiranja prvih fakulteta u Srbiji u svim zemljama gde se nalaze naši državljani, njihovi potomci i svi oni koji Srbiju smatraju matičnom zemljom, došlo je do organizovanja i javnog demonstriranja podrške u većim gradovima. Dijaspore je u značajnoj meri slala pomoć za studente, a nakon toga i za profesore kada su, usled represije režima, ostali bez primanja. Pored toga, mnogi od njih su radili na medijskom prikazivanju dešavanja u Srbiji, zatim organizovanom pisanju pisama i potpisivanju peticija akterima u Evropi i svetu. To je naročito značajno u zemljama u kojima su, zbog geopolitičkog odnosa i interesa tamošnje političke elite, građani ostali bez informacija o motivima i ciljevima studentskog protesta, ali i zbog evropskih zvaničnika koji ne mogu ignorisati nezadovoljstvo u svojim državama. Ujedno, javlja se dodatno umrežavanje članova dijaspore što rezultira i registracijom udruženja koja za cilj imaju dobrobit matice. Pokazalo se da je društvena kriza koja odavno u zemlji traje, ali je kulminirala usled otpora građana koji podržavaju studentske zahteve za pravdom, podstakla dijasporu da deluje u većoj razmeri i ukaže na to da je značajan resurs, ovog puta društvenog razvoja Srbije.

Ključne reči: studentski protesti, dijaspora, dijasporske organizacije, društvene mreže, društveno delovanje.

* Adresa za korespondenciju: mzandjel@f.bg.ac.rs

Milica Vesković Anđelković

University of Belgrade – Faculty of Philosophy

Mobilization of the Diaspora during Student Protests

The main aim of this paper is to use press and social media analysis to present the activities of the Serbian diaspora during the 2024/25 student protests, as well as its potential role in future political and social developments. The analysis will cover articles published since November 2024 in domestic media outlets (*Radars*, *Nova*) and content posted on the Instagram pages of diaspora associations and domestic portals (*Crta*). The method applied is content analysis. The paper begins with the definition of the diaspora, which—besides the interconnectedness of its members—also implies a mobilizing capacity during times of social crisis in the homeland. From the moment the first universities in Serbia were blocked, in all countries where Serbian citizens, their descendants, and all those who consider Serbia their homeland reside, there has been an emergence of organized and public demonstrations of support in major cities. The diaspora provided significant assistance to students, and later to professors who, due to regime repression, lost their income. In addition, many were engaged in media coverage of events in Serbia, as well as in organized letter-writing and petition-signing campaigns targeting actors in Europe and worldwide. This was particularly important in countries where, due to geopolitical relations and the interests of the political elite, citizens were left without information on the motives and goals of the student protests, as well as in light of European officials who could not ignore discontent within their own states. At the same time, there has been an increase in networking among diaspora members, resulting in the formation of associations aimed at contributing to the well-being of the homeland. The ongoing social crisis in the country, which has long persisted but culminated with the citizens' support for student demands for justice, has prompted the diaspora to act on a larger scale and demonstrate that it is a significant resource—this time for the social development of Serbia.

Key words: Student Protests, Diaspora, Diaspora Organizations, Social Media, Social Engagement.

Nemanja Anđelković*

Irena Fiket

Institut za filozofiju i društvenu teoriju, Univerzitet u Beogradu

Deliberativni kvalitet diskusije studentskih plenuma

Deliberativni model demokratije tokom poslednje decenije prešao je put od teorijskog promišljanja idealnog modela, preko eksperimentalnih praksi, do institucionalizovanih formi u mnogim savremenim demokratijama. Osnovna pretpostavka ovog modela jeste da može osnažiti i produbiti demokratski kvalitet donošenja odluka, prvenstveno zahvaljujući naglasku na inkluzivnosti i ravnopravnosti različitih mišljenja i stavova u procesu političke deliberacije. I dok institucionalizovani oblici deliberacije, najčešće sprovedeni u formatu deliberativnih mini javnosti, kroz jasno strukturisane faze, teže da obezbede normativne standarde deliberativne procedure i time garantuju određene demokratske ishode, relativno malo je istraženo kako deliberativni procesi organizovani odozdo (*grassroots*) mogu odgovoriti na ove izazove. Posebno ostaju otvorena pitanja u vezi sa stepenom inkluzivnosti, heterogenosti učesnika i ravnopravnosti u diskusiji u kojoj bi svi glasovi trebalo da budu jednako prisutni i uvaženi. U ovom istraživanju ćemo ispitati kvalitet deliberacije studentskih plenuma prevashodno fokusirajući se na nivo inkluzivnosti koji postoji unutar plenuma posmatrajući kako postavljanje tema na agendu, diskusiju koja se o temama vodi i samom procesu donošenja odluka.

Empirijski materijal za istraživanje prikupljen je kroz posmatranje bez učestvovanja (praćenje diskusija u plenumu u realnom vremenu) kao i kroz 12 intervjuva sa studentima koji učestvuju na plenumima. Kvalitet deliberacije plenuma se tokom posmatranja plenuma pratio kroz razrađeni protokol koji se oslanja na indeks kvaliteta diskusije (DQI), standardizovani instrument praćenja kvaliteta deliberacije koji je utemeljen u normativnim teorijama deliberativne demokratije (Steiner). Indeksom su se beležili aspekti inkluzivnosti koji uključuju slobodu/ometanje participacije, upotrebu jezika poštovanja, interaktivnost i recipročnost, referisanje na interese drugih i sopstvene društvene grupe, kao i na javno dobro u svojim argumentima, upotrebu apstraktnih principa pravde.

Ključne reči: plenum, studentski pokret, protesti, deliberacija, inkluzivnost.

* Adresa za korespondenciju: nemanja.andjelkovic@ifdt.bg.ac.rs

Nemanja Andelković

Irena Fiket

Institute for Philosophy and Social Theory, University of Belgrade

The deliberative character of discussions at student plenums

During the last decade, the deliberative model of democracy has gone from the theoretical reflection of the ideal model, through experimental practices, to institutionalized forms in many stable democracies. The basic assumption of this model is that it can strengthen and deepen the democratic quality of decision-making, mainly due to the emphasis on inclusiveness and equality of different opinions and attitudes in the process of political deliberation. And while institutionalized forms of deliberation, most often carried out in the format of deliberative mini-publics, through highly structured procedure, tend to ensure normative standards of the deliberation and thus guarantee certain democratic outcomes, relatively little research has been done on how deliberative processes organized from below (grassroots) can ensure deliberative normative standards. In particular, questions remain open regarding the degree of inclusivity, heterogeneity and equality as well as the achievability of discussion in which all voices could be equally present and respected. In this research, we will examine the quality of deliberation of student plenums, focusing primarily on how topics are placed on the agenda, the characteristics of discussion on topics, and the decision-making process itself.

The empirical material for this research was collected through non-participant observation of plenums as well as through interviews with 12 students participating in the plenums. The quality of deliberation was tracked using a structured observation protocol based on the Discourse Quality Index (DQI), a standardized instrument grounded in normative theories of deliberative democracy (Steiner). The index measures various aspects of the quality of deliberation. These include inclusivity, freedom from obstruction in participation, the use of respectful language, interactivity and reciprocity, references to the interests of others and one's social group, references to the public good, and use of abstract principles of justice.

Key words: plenum, student movement, protest, deliberation, inclusiveness.

Vera Backović*

Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet

Identitet grada kao osnova mobilizacije učesnika – studentski protesti u Srbiji 2024/25

Namera teksta je da ispita vezu mesta (grada), identiteta i protesta – tj. na koji način odnos identiteta i mesta predstavlja osnovu mobilizacije učesnika studentskih protesta, polazeći od odnosa mesta i identiteta koji obuhvata: identitet grada i vezanost za grad. Prema Linču osnovni elementi identiteta grada su: putanje, orijentiri/obeležja, granice, čvorišta i oblasti. Navedeno je sadržano i u kategoriji materijalnog simbolizma u tipologiji urbanog simbolizma Nasa i saradnika. Prema tipologiji, i sami protesti mogu biti prepoznati kao jedno od obeležja grada, tada oni pripadaju tipu bihevioralnog simbolizma. Vezanost za grad se ispituje preko hijerarhije pripadanja, poređenja vezanosti za različite prostorne identitete – lokalni, nacionalni i globalni.

U tekstu se analiziraju elementi identiteta grada koji se koriste u pozivima na studentske proteste i transparentima, kao i način na koji se koristi gradski prostor na protestu – putanje kojima se ide ka orijentirima / plan protesta. Takođe, hijerarhija pripadanja analiziraće se preko zastupljenosti simbola navedenih prostornih nivoa. Analiza se zasniva na vizuelnom materijalu instagram profila studenata u blokadi posvećenom protestima u Novom Sadu (1. februar), Kragujevcu (15. februar) i Nišu (1. mart).

Ključne reči: identitet grada, studentski protesti, Novi Sad, Kragujevac, Niš.

* Adresa za korespondenciju: vera.backovic@f.bg.ac.rs

Vera Backović

University of Belgrade – Faculty of Philosophy

City identity as the basis of participant mobilization – student protests in Serbia 2024/25

The intention of the paper is to examine the connection between place (city), identity and protest – i.e. how the relationship between identity and place represents the basis of the mobilization of student protest participants, starting from the relationship between place and identity, which includes: the identity of the city and place attachment. According to Lynch, the basic elements of an urban identity or a city's mental image are paths, landmarks, edges, nodes, and districts. The above is categorised as material symbolism in Nas' typology of urban symbolism. According to the typology, the protests themselves can be recognized as one of the characteristics of the city, and then they belong to the type of behavioral symbolism. Place attachment can be examined through the hierarchy of attachment, a comparison of attachment to different spatial identities – local, national, and global.

The paper analyzes the elements of the city's identity that are used in invitations to student protests and banners, as well as how the city space is used during the protest – the paths taken to landmarks / protest plan – through Instagram posts. Also, the hierarchy of belonging will be analyzed through the presence of symbols of the mentioned spatial levels. The analysis is based on visual material from the Instagram profiles of students in the blockade dedicated to the protests in Novi Sad (February 1), Kragujevac (February 15), and Niš (March 1).

Keywords: city identity, student protests, Novi Sad, Kragujevac, Niš.

Ana Birešev*

Jelena Pešić

Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet

Tamara Petrović Trifunović

Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet, doktorantkinja

Blokadna politika: političke kompetencije i shvatanja politike kod studenata u protestu 2024/25

Istraživanja političke participacije mladih ukazuju na dva višedecenjska trenda: njihovu rastuću otuđenost i isključivanje iz političkog procesa, odnosno udaljšavanje od konvencionalne politike i okretanje vaninstitucionalnim oblicima političkog aktivizma. Učešće u društvenim pokretima, demonstracijama, blokadama i drugim vidovima protestne politike čini sve značajniji deo repertoara političkog delovanja mladih generacija. Iz teorije je proizašao argument da se u pozadini ispoljenih trendova ne krije nužno apatija koliko je reč o reakciji na postpolitičku konfiguraciju, te skepsi refleksivno angažovanih građana prema političarima i priznatima intelektualnim autoritetima. Uz to, pobornici teze o „društvu pokreta“ David S. Meyer i Sidney Tarrow tvrde da su prakse političkog osporavanja, uključujući proteste, postale sastavni i podrazumevani deo političkog života. Uvreženo razumevanje politike, prisutno kako u javnom tako i svakodnevnom govoru, pomenute prakse, međutim, neretko svrstava u drugorazrednu aktivnost, tretirajući ih kao korektiv ili dopunu „prave“ politike. Studentski protesti u Srbiji 2024/25. godine su svojim inovativnim repertoarom akcija, koji se velikim delom temeljio na dugotrajnim blokadama fakulteta i plenumskoj demokratiji, dodatno uneli pometnju u tradicionalno poimanje politike i političkog delovanja, tesno vezano za model liberalne predstavničke demokratije i propratnu ideologiju „nepostojanja alternative“.

Jedan važan pravac u okviru istraživanja savremenog studentskog aktivizma i studentskih protesta usmeren je ka otkrivanju perspektive samih učesnika i unutrašnje logike mladalačkog bunta, dajući time značajan doprinos praćenju dinamike procesa (de)politicizacije i izazova koje oni upućuju političkom poretku. Ovakav pristup biće primenjen i u analizi studentskog protesta 2024/25, s ciljem da se pruži odgovor na sledeća pitanja: da li studenti određuju svoje angažovanje kao političko, kako uopšte shvataju politiku i, najzad, prepoznaju li sebe kao politički kompetentne

* Adresa za korespondenciju: ana.biresev@f.bg.ac.rs

aktere. U tu svrhu biće korišćena istraživačka građa dobijena putem intervjua sa studentima učesnicima protesta u sklopu projekta „Talas studentskog bunta u Srbiji: blokade 2024/2025“ Instituta za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta u Beogradu.

Ključne reči: mladi, politika, politička kompetencija, protesti, blokade.

Ana Birešev

Jelena Pešić

University of Belgrade – Faculty of Philosophy

Tamara Petrović Trifunović

University of Belgrade – Faculty of Philosophy, PhD student

Blockade politics: political competences and understandings of politics among student protesters in 2024/25

Two long-standing trends have been observed in contemporary research on the political participation of youth: their growing disaffection and withdrawal from the political process, as well as their distancing from conventional politics and turning toward noninstitutional forms of political activism. Participation in social movements, demonstrations, blockades, and other forms of protest politics has become an increasingly important part of the political action repertoire of younger generations. It's not necessarily apathy that lies behind manifested trends. Rather, according to a theoretically based argument, these trends may represent a reaction to a post-political configuration, coupled with the reflexive skepticism of engaged citizens towards politicians and recognized intellectual authorities. Moreover, proponents of the „social movement society“ thesis, David S. Meyer and Sidney Tarrow, argue that practices of political contestation, including protests, have become integral and implicit parts of political life. Still, the deep-rooted understanding of politics, present both in public and everyday discourse, seems to classify protest politics merely as a corrective or a complement to „real“ politics. The 2024/25 student protests in Serbia, with their innovative repertoire of actions, largely based on plenary democracy and long-term blockades of universities, subverted the traditional understanding of politics and political action, closely related to the liberal representative democracy model and the underlying „there is no alternative“ ideology.

One important trend in the research of contemporary student protests and activism is focused on the participants' perspective and exploration of the internal logic of youth revolt. This kind of approach, which helps us look into the dynamics of the (de)politicization processes and the challenges they pose to the political order more closely, will be applied in the analysis of the 2024/25 student protests in Serbia. We are guided by the following questions: whether the students understand and classify their engagement as political; how they define politics in general;

and, finally, whether they recognize themselves as politically competent actors. Interviews with student protesters were conducted in the course of the project „The Wave of Student Revolt in Serbia: University Blockades 2024–2025“ of the Institute for Sociological Research of the Faculty of Philosophy in Belgrade.

Keywords: youth, politics, political competence, protests, blockades.

Barbara Blažanin^{a*} ,
Nevena Živanov^b , Sanja Stojilković^c ,
Anđela Joksimović^b , Dragana Gagić^d ,
Olja Jovanović^e , Olivera Ilić^f , Ksenija Krstić^e

^a Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, doktorantkinja

^b Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet, studentkinja osnovnih studija

^c Univerzitet u Kragujevcu – Fakultet pedagoških nauka u Jagodini, doktorantkinja

^d Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet, doktorantkinja

^e Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet

^f Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet, studentkinja master studija

Narušena prava: Percepcija srednjoškolaca o prevremenom završetku prvog polugodišta

19. decembra 2024. godine, Ministarstvo prosvete Republike Srbije proglasilo je prevremeni zimski raspust kao odgovor na rastuće proteste i blokade škola. Iako su reakcije u javnosti bile različite, srednjoškolci, kao jedni od najpogođenijih aktera, najmanje su se mogli čuti. Ova studija istražuje kako su učenici doživeli prevremeni završetak polugodišta, fokusirajući se na tri istraživačka pitanja: (1) Da li učenici smatraju da su njihova prava povređena? (2) Ako jesu, koja prava i na kom nivou? (3) Da li su stavovi prema protestima povezani sa percipiranim povredama prava? Ovo istraživanje deo je šire studije o tome kako svakodnevna školska iskustva učenika utiču na njihovu adaptaciju na srednju školu. Korišćenjem metode uzorkovanja iskustava, podaci su prikupljeni od učenika prvog razreda tokom deset školskih dana (10–23. decembar). 19. decembra učenici su zamoljeni da napišu svoje mišljenje o odluci Ministarstva, ali i širem kontekstu koji uključuje proteste. 97 učenika odgovorilo je na otvoreno pitanje, a njihovi odgovori analizirani su kvalitativnim (analiza sadržaja) i kvantitativnim putem (deskriptivna statistika, Hi kvadrat). Rezultati pokazuju da je 70,1% učenika doživelo prevremeni završetak škole kao kršenje svojih prava, pretežno na individualnom nivou (56,1%), navodeći smanjeno vreme za ispravljanje ocena (50,7%), neažurno informisanje (10,1%) i ograničenu interakciju sa vršnjacima (7,2%). Kršenja na društvenom nivou (39,4%) obuhvatala su šira pitanja o univerzalnim ljudskim pravima (43,5%), dok je 28,8% učenika navelo narušena prava na nivou škole,

* Adresa za korespondenciju: barbara.blazanin@gmail.com

posebno u školama gde su se nastava i poslednje nedelje održava uprkos odluci Ministarstva. Utvrđena je značajna povezanost između percipiranih narušenih prava i podrške protestima [$\chi^2(15) = 70.49$, $p < .001$]. Učenici koji su prepoznali narušena prava češće su podržavali proteste, dok su ravnodušni prema protestima retko uočavali kršenja. Nalazi ukazuju na značaj prepoznavanja da su prava narušena kao osnovu za kolektivnu akciju. Diskutovaćemo o značaju prepoznavanja narušenih prava, kako na individualnom, tako i na društvenom nivou.

Ključne reči: učenici srednjih škola; narušena prava; protesti; kvalitativna analiza sadržaja.

Barbara Blažanin^a,
Nevena Živanov^b, Sanja Stojilković^c,
Anđela Joksimović^b, Dragana Gagić^d,
Olja Jovanović^e, Olivera Ilić^f, Ksenija Krstić^e

^a University of Belgrade – Faculty of Special Education and Rehabilitation, PhD student

^b University of Belgrade – Faculty of Philosophy, student

^c University of Kragujevac – Faculty of Education in Jagodina, PhD student

^d University of Belgrade – Faculty of Philosophy, PhD student

^e University of Belgrade – Faculty of Philosophy

^f University of Belgrade – Faculty of Philosophy, Master's student

Rights Interrupted: High School Students' Perceptions of the Early School Closure

On December 19, 2024, Serbia's Ministry of Education proclaimed an early winter break in response to escalating school protests and blockades. Amongst elicited diverse public reactions, high school students, though most affected, were the least heard. This study explores students' perceptions of the premature school ending, guided by three questions: (1) Do students believe their rights were violated? (2) If so, which rights and at what level? (3) Are attitudes towards student protests and perceived violations connected? This research is part of a broader study on how students' daily school experiences influence their adaptation to high school. Using the experience sampling method, data were collected from first-grade students across ten school days (December 10–23). Since December 19 fell within this period, students were asked to reflect on the Ministry's decision and the broader context, including ongoing protests. A total of 97 students responded to an open-ended question; their answers were analyzed using qualitative content analysis and further examined with descriptive statistics and a Chi-square test. Findings show that 70.1% of students perceived the premature school ending as a violation of their rights, primarily at the individual level (56.1%), citing reduced time to improve grades (50.7%), lack of timely information (10.1%), and limited peer interaction (7.2%). Violations at the societal level (39.4%) included broader concerns about human rights (43.5%), while 28.8% reported school-level violations, especially where classes continued despite the Ministry's directive. A significant association was found between perceived rights violations and support for protests [$\chi^2(15) = 70.49, p < .001$]. Students recognizing

violations were more likely to support protests, while those indifferent to protests often saw no rights infringement. These findings highlight the importance of recognizing rights violations as a baseline for collective action. We will also discuss the importance of recognizing both individual and societal rights violations.

Key words: high school students, right violation, protests, qualitative content analysis.

Barbara Blažanin^{a*} ,
Anđela Joksimović^b , Sanja Stojiljković^c ,
Dragana Gagić^d , Nevena Živanov^b ,
Olivera Ilić^e , Olja Jovanović^f , Ksenija Krstić^f

^a Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, doktorantkinja

^b Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet, studentkinja osnovnih studija

^c Univerzitet u Kragujevcu – Fakultet pedagoških nauka u Jagodini, doktorantkinja

^d Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet, doktorantkinja

^e Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet, studentkinja master studija

^f Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet

Solidarnost, konflikt i self: Percepcija i motivacija učenika srednjih škola o protestima

Kao podstrekači kolektivnih akcija navode se četiri glavna izvora motivacije: grupna identifikacija, grupna efikasnost (uverenje da grupa može napraviti promene), emocije vezane za grupu (poput besa i frustracije) i moralnost (uverenje da su prava prekršena). U decembru 2024. blokade u školama proširile su se po celoj Srbiji, načinivši srednjoškolce važnim akterima ovog pokreta. Ovo istraživanje je ispitivalo učeničku percepciju protesta, motivaciju iza takve percepcije, kao i povezanost između njih. U sklopu šireg istraživanja, učenici prvog razreda srednje škole su na dnevnom nivou tokom deset dana (10–23. decembar) delili iskustva povodom privikavanja na srednju školu, korišćenjem metode uzorkovanja iskustva. Kako su učenici spontano uveli temu studentskih protesta, istraživači su ih pozvali da reflektuju nad njima, kao i nad odlukom Ministarstva obrazovanja o prevremenom završetku škole. Ukupno je odgovorilo 97 učenika, čiji su odgovori analizirani kvalitativnim (analiza sadržaja) i kvantitativnim putem (deskriptivna statistika, Hi kvadrat). Većina učenika se fokusirala isključivo na prevremeni završetak škole, bez spominjanja protesta (42,3%); 29,9% je podržavalo proteste; 16,5% je bilo neutralno; 6,2% je aktivno učestvovalo u protestima; 3,1% je bilo nezainteresovano za proteste i 2,1% im se protivilo. Za podršku protestima, glavne motivacije su bile percipirani moralni prekršaji i grupna efikasnost. Identifikacija sa grupom i emocija frustracije bile su manje prisutne od očekivanog. Umesto toga,

* Adresa za korespondenciju: barbara.blazanin@gmail.com

solidarnost i nada su bile najprisutnije. Hi kvadrat je otkrio značajne razlike u motivaciji različitih stavova prema protestima (identifikacija [$\chi^2(8) = 45.66, p <.001$], efikasnost [$\chi^2(8) = 19.56, p <.001$], moralnost [$\chi^2(8) = 55.20, p <.001$], solidarnost [$\chi^2(5) = 13.28, p <.001$], frustracija/bes [$\chi^2(5) = 19.81, p <.001$]). Ovi nalazi sugerišu da motivacija ne samo da pokreće kolektivne akcije, već i oblikuje kako se učenici pozicioniraju u odnosu na društvene pokrete. Niska grupna identifikacija među pobornicima protesta postavlja važno pitanje za buduća istraživanja o kolektivnim akcijama.

Ključne reči: učenici srednjih škola, motivacija; protesti, kvalitativna analiza sadržaja.

Barbara Blažanin^a,
Anđela Joksimović^b, Sanja Stojilković^c
Dragana Gagić^d, Nevena Živanov^b,
Olivera Ilić^e, Olja Jovanović^f, Ksenija Krstić^f

^a University of Belgrade – Faculty of Special Education and Rehabilitation, PhD student

^b University of Belgrade – Faculty of Philosophy, student

^c University of Kragujevac – Faculty of Education in Jagodina, PhD student

^d University of Belgrade – Faculty of Philosophy, PhD student

^e University of Belgrade – Faculty of Philosophy, Master's student

^f University of Belgrade – Faculty of Philosophy

Solidarity, Struggle, and the Self: High School Students' Perceptions and Motivations for Protests

Collective action is believed to be driven by four key motivations: group identification, group efficacy (belief in the group's ability to create change), group-based emotions (e.g., anger, frustration), and morality (a sense of rights being violated). In December 2024, school blockades spread across Serbia, and high school students became important actors in this movement. This study explored high school students' perceptions of protests, motivation for their stances, and whether students' attitudes toward the protests were associated with differences in collective action drivers. As part of a broader study on students' daily school experiences while adapting to high school, data were collected from first-year students over ten days (December 10–23) using the experience sampling method. When students began spontaneously referencing protests, researchers invited students to reflect on protests and on the Ministry of Education's decision to prematurely end the school year. In total, 97 students responded. Their answers were analyzed using qualitative content analysis, descriptive statistics, and Chi-square tests. Most students were solely focused on the school year ending, without mentioning protests (42.3%), 29.9% supported the protests, 16.5% remained neutral, 6.2% actively participated, 3.1% were uninterested, and 2.1% opposed them. Among protest supporters, moral violation and perceived efficacy were the dominant motivations. Surprisingly, identification and frustration were less prominent than expected. Instead, solidarity and hope were most present. Chi-square tests revealed significant motivational differences based on protest stance (identification [$\chi^2(8) = 45.66, p < .001$], efficacy [$\chi^2(8) = 19.56, p < .001$], morality [$\chi^2(8) =$

55.20, $p < .001$], solidarity [$\chi^2(5) = 13.28$, $p < .001$], frustration/anger [$\chi^2(5) = 19.81$, $p < .001$]). These findings suggest that motivations not only drive collective action but also shape how students position themselves in relation to social movements. Low identification among supporters raises important questions for further research.

Key words: high school students, motivation, protests, qualitative content analysis.

Katarina Bogdanović*

Univerzitet u Novom Sadu – Filozofski fakultet,
studentkinja master studija

Od naučene bespomoćnosti do otpora: generacijska perspektiva studentskih protesta protiv korupcije u Srbiji

Naučena bespomoćnost predstavlja tendenciju životinja da postanu pasivne i da ne reaguju u situaciji kada je averzivnu draž moguće izbeći, ako su se prethodno susrele sa neizbeživom draži. Kod ljudi, naučena bespomoćnost ispoljava se kao nemogućnost suočavanja sa svakodnevnim izazovima, počevši od jednostavnih svakodnevnih zadataka, sve do kompleksnijih ponašanja, poput masovnih protesta. Postoji nebrojeno individualnih faktora (niska samoefikasnost, eksterni lokus kontrole, izmenjena percepcija sebe, kolektivna trauma, strah od nepoznatog...) i sredinskih faktora (život u nedemokratskoj državi, siromaštvo, izloženost ratu...) čiji se efekti na ljudsko ponašanje mogu povezati sa pojavom naučene bespomoćnosti. Smrt šesnaest ljudi izazvana padom nadstrešnice na novosadskoj železničkoj stanici pokrenula je masovne proteste protiv korupcije koji su započeli studenti. Iako su se protestima pridružili i građani, primetna je značajna razlika u uključenosti pripadnika različitih generacija na protestima.

Ovaj rad predstavlja teorijski pregled i integraciju literature iz oblasti psihologije, sa ciljem da se otkrije uloga naučene bespomoćnosti kod pripadnika različitih generacija kao (ne)učesnika na protestima. Kriterijum za izbor literature bio je prisustvo pomenutih faktora; korišćene su i informacije iz vesti i sa društvenih mreža. Ključni nalaz je da generacijske razlike oblikuju stav prema političkoj akciji: mladi, bez iskustva rata i traume, se prvi put susreću sa autoritarnim režimom, dok su stariji navikli na političku represiju, te su pasivniji prema protestima. Postoje indikacije da se i individualni faktori značajno razlikuju na generacijskom nivou. Iako je ovaj rad teorijski po prirodi, te je ograničenog dometa donošenja zaključaka, on svakako naglašava važnost razumevanja različitih generacijskih dinamika političke mobilizacije. Lično angažovanje autorke u studentskom pokretu ovom radu pruža jedinstvenu perspektivu, koja se u radu refleksivno preispituje kao potencijalni izvor preciznijeg uvida u srž studentskog pokreta.

Ključne reči: naučena bespomoćnost, studentski protesti, kolektivna akcija, generacijske razlike.

* Adresa za korespondenciju: bogdanovic.katarina16@gmail.com

Katarina Bogdanović

University of Novi Sad – Faculty of Philosophy,
Master's student

From Learned Helplessness to Resistance: Generational Perspectives on Serbia's Student Anti-Corruption Protests

Learned helplessness describes the tendency of animals to become passive and unresponsive when faced with an aversive escapable stimulus previously experienced as inescapable. In humans, it appears as an inability to cope with everyday challenges, from simple tasks to complex actions like mass protests. Numerous individual factors (low self-efficacy, external locus of control, altered self-perception, collective trauma, fear of the unknown, ...) and environmental factors (living in a non-democratic state, poverty, exposure to war, ...) can contribute to the emergence of learned helplessness. The death of sixteen people in the collapse of a canopy at the Novi Sad railway station triggered mass anti-corruption protests initiated by students. While citizens also joined, a clear generational gap in participation emerged. Younger people, without direct experience of war or collective trauma, faced an authoritarian regime for the first time. Older generations, having lived under political repression, tended to be more passive toward protest involvement.

This paper offers a theoretical review and integration of psychological literature, aiming to examine the role of learned helplessness in shaping generational differences in protest participation. Literature was selected based on the presence of the mentioned factors, supplemented by news and social media sources. The findings suggest that both individual and generational variables influence attitudes toward political action, with generational experience strongly correlating with levels of activism. Although limited in nature and limited in its ability to draw definitive conclusions, this study underscores the need to understand generational dynamics in political mobilization. The author's direct engagement in the student movement provides a unique, reflexively examined perspective, offering deeper insight into the motivations, challenges, and resilience within the protests.

Keywords: learned helplessness, student protests, collective action, generational differences.

Tea Bolčina

Univerzitet u Nišu – Filozofski fakultet, studentkinja osnovnih studija

Anđelija Arandjelović*

Univerzitet u Nišu – Filozofski fakultet

Faktori koji su podstakli studente da učestvuju u međugradskim pešačenjima u okviru studentske i građanske pobune u Srbiji početkom 2025. godine

Međugradska studentska pešačenja, kao deo šestomesečne pobune protiv korupcije unutar državnih institucija u Srbiji, na osnovu preliminarne analize javno dostupnih izvora predstavljaju oblik kolektivne akcije koji je percipiran kao važan za povećanje lokalne vidljivosti protesta i potencijalno jačanje osećaja solidarnosti među stanovnicima prepešačenih mesta. Ovakav ishod može se povezati sa pristupom R. Putnama, koji je naglašavao pozitivan uticaj prostornog približavanja ljudi za razvoj društvene kohezije, kao i neophodnošću „iskustva koje uzdrma“ (J. Mezirow) u kontekstu transformativnog učenja. U skladu sa time, cilj ovog rada je bio da se ispita koji faktori su podstakli studente da pešače između gradova. Istraživačka pitanja bila su sledeća: 1) Koji lični faktori su podstakli pešačenje studenata? 2) Kako su međuljudski odnosi i stavovi porodice, prijatelja i vršnjaka podstakli studente da pešače? 3) Koji društveni i lični ciljevi su se istakli kao značajni za odluku studenata o pešačenju? i 4) Kako su procenjeni efekti pešačenja doprineli odluci studenata da pešače? Za prikupljanje podataka korišćen je polustrukturisan intervju, a uzorak je činilo 20 studenata „pešaka“. Rezultati pokazuju da su studente na pešačenje podstakla sledeća dva faktora: želja za pravednijim društvom i namera da dokažu sebi da mogu da izdrže veliki poduhvat. Kada je reč o značajnim ljudima, iako ne presudna, podrška vršnjaka se izdvojila kao posebno važna. Studenti su želeli da izvrše pritisak na donosioce odluka, mobilišu građane manjih mesta i poboljšaju ugled studentskog pokreta. Oni nisu imali velika očekivanja u pogledu efekata pešačenja, posebno kada je reč od odgovorima vlasti, što ih ipak nije obeshrabrilo. Osim što doprinosi identifikaciji i razumevanju unutrašnjih i spoljašnjih faktora koji su podstakli studente na uključivanje u međugradska pešačenja, rezultati ovog istraživanja mogu poslužiti kao osnova za oblikovanje sistema podrške koji podstiče i osnažuje mlade ljude da osmišljavaju i aktivno učestvuju u zahtevnim i nekonvencionalnim, ali veoma efektivnim oblicima mobilizacije zajednice.

Ključne reči: studenti, protest, pešačenje, podsticaj, zajednica.

* Adresa za korespondenciju: andjelija.arandjelovic@filfak.ni.ac.rs

Tea Bolčina

University of Niš – Faculty of Philosophy, student

Anđelija Arandžević

University of Niš – Faculty of Philosophy

The factors that motivated students to participate in the intercity marches as part of the student and civic uprising in Serbia in early 2025

Intercity student marches, organized as part of a six-month protest against corruption within Serbian state institutions, represent—based on a preliminary analysis of publicly available sources—a form of collective action perceived as important for increasing local visibility of the protests and potentially strengthening solidarity among residents of the towns passed through. This outcome can be linked to R. Putnam’s approach, emphasizing the positive impact of spatial closeness on social cohesion, as well as J. Mezirow’s notion of a “disorienting dilemma” necessary for transformative learning. In line with this, the aim of this study was to explore the factors that motivated students to walk between cities. The research questions were: 1) What personal factors motivated students to join the march? 2) How did interpersonal relationships and the attitudes of family, friends, and peers influence their decision? 3) What societal and personal goals played a role in their choice? and 4) How did perceived outcomes of the marches contribute to their motivation? Data were collected using semi-structured interviews, with a sample of 20 student participants. The results show two main motivating factors: a desire for a more just society and the intention to prove to themselves that they could endure such a demanding endeavor. While not decisive, peer support stood out as particularly meaningful. Students aimed to pressure decision-makers, mobilize citizens in smaller towns, and improve the reputation of the student movement. They had modest expectations regarding outcomes, particularly in terms of government response, yet remained undeterred. Beyond identifying internal and external factors that motivated student participation in the marches, this research may serve as a basis for developing support systems that encourage and empower young people to design and take part in demanding, unconventional, yet highly effective forms of community mobilization.

Keywords: students, protest, march, motivation, community.

Anja Bošnjak* , Maša Stjepanović ,

Mina Jugović , Marta Argal , Katarina Aleksić

Fakultet za medije i komunikacije, Singidunum Univerzitet,
studentkinje osnovnih studija

Milica Popović Stijačić , Jasna Milošević Đorđević

Fakultet za medije i komunikacije, Singidunum Univerzitet

Individualne karakteristike kao prediktori stepena angažovanja u okviru studentskog pokreta u Srbiji 2024/2025. godine

Cilj rada je bilo istraživanje uticaja individualnih psiholoških faktora na stepen angažovanja u okviru studentskog pokreta tokom 2024/25. školske godine u Srbiji. U istraživanju je učestvovalo 530 odraslih ispitanika (27% muškarci) prosečne starosti 25.78 godina ($SD=13.46$). Udeo studenata je bio 21.7%. Ispitanici su regrutovani preko društvenih mreža (Viber, Facebook, Instagram, LinkedIn), online Viber grupa za zborove, studentskih i roditeljskih Viber i WhatsApp grupa, tokom maja 2025. godine. Prediktori su podeljeni na kognitivno-motivacione i ideološke faktore: *kognitivna fleksibilnost* (Dennis & Vander), *spremnost na borbu za grupu* (Swann et al.), *socijalni konzervativizam* (Everett et al.), *zaverenički mentalitet* (Bruder et al.), *desničarska autoritarnost* (Todosijević); i emocionalne individualne karakteristike: *fuzija identiteta* (Gómez et al.), *kognitivna emocionalna regulacija* (Garnefski & Kraaij). Stepenn angažovanja, kriterijumska varijabla, merena je konstruisanim upitnikom o „online/offline“ angažovanju i aktivizmu u okviru studentskog pokreta.

Regresioni model objašnjavao je 49% varijanse: $F(14, 514) = 46.492$, $p < .001$. Žene su angažovanije od muškaraca ($\beta = .143$, $p = .001$). Nadalje, angažovaniji u protestima su manje konzervativni ($\beta = -.74$, $p = .043$), i spremniji da se bore za grupu ($\beta = .455$, $p < .001$). Pored kognitivnih indikatora, veći nivo angažovanosti su pokazali oni koji su više identifikovani sa studentima (fuzija identiteta: $\beta = .405$, $p < .001$), više preusmereni na planiranje ($\beta = .218$, $p < .001$), skloni pozitivnom preispitivanju ($\beta = .079$, $p = .048$), i u manjoj meri prihvataju događaje koji su prethodili protestima ($\beta = -.099$, $p = .014$). Rezultati ukazuju na značajnu ulogu individualnih karakteristika građana u razumevanju podrške studentskog pokreta, posebno onih koje se odnose na kognitivno-motivacione i ideološke faktore

* Adresa za korespondenciju: anja.bosnjak.20211309@fmk.edu.rs

(niži konzervativizam i spremnost na borbu za grupu), i na emocionalne indikatore osećaja pripadnosti pokretu. Takođe, aktivizam može biti način emocionalne regulacije.

Ključne reči: aktivizam, angažovanje, studentski pokret, kognitivna emocionalna regulacija, fuzija identiteta.

Anja Bošnjak, Maša Stjepanović,

Mina Jugović, Marta Argal, Katarina Aleksić

Faculty of Media and Communications, Singidunum University, students

Milica Popović Stijačić, Jasna Milošević Đorđević

Faculty of Media and Communications, Singidunum University

Individual Characteristics as Predictors of the Degree of Engagement within the Student Movement in Serbia in 2024/2025

The aim of the study was to investigate the influence of individual psychological factors on the degree of engagement within the student movement during the 2024/25 academic year in Serbia. The study involved 530 adult participants (27% male) with an average age of 25.78 years ($SD=13.46$), 21.7% being students. Participants were recruited in May 2025 via social media (Viber, Facebook, Instagram, LinkedIn), online Viber rally groups, and student and parent Viber and WhatsApp groups. Predictors were divided into cognitive-motivational and ideological factors: *cognitive flexibility* (Dennis & Vander), *willingness to fight for the group* (Swann et al.), *social conservatism* (Everett et al.), *conspiracy mentality* (Bruder et al.), *right-wing authoritarianism* (Todosijević); and emotional individual characteristics: *identity fusion* (Gómez et al.), *cognitive emotional regulation* (Garnefski & Kraaij). The degree of engagement, our criterion variable, was measured using a constructed questionnaire on “online/offline” engagement and activism within the student movement.

The regression model explained 49% of the variance: $F(14, 514) = 46.492, p < .001$. Women are more engaged than men ($\beta = .143, p = .001$). Furthermore, those more involved in protests are less conservative ($\beta = -.74, p = .043$), more willing to fight for the group ($\beta = .455, p < .001$). Beside cognitive indicators, a greater involvement in activism have individuals more identified with students (identity fusion: $\beta = .405, p < .001$), more focused on planning ($\beta = .218, p < .001$), who have higher levels of positive reappraisal ($\beta = .079, p = .048$), and are less accepting of adverse situations ($\beta = -.099, p = .014$). The results point to the significant role of individual characteristics in understanding support for the student movement, especially those related to cognitive-motivational and ideological factors (lower conservatism and willingness to fight for the group) and emotional indicators of a sense of belonging to the movement. Additionally, activism can be a way of emotional regulation.

Keywords: activism, engagement, student movement, cognitive emotion regulation, identity fusion.

Jelena Božilović Ljupković*

Jasmina Petrović

Univerzitet u Nišu – Filozofski fakultet

Studentski pokret kao generator političke (re)socijalizacije

Pored porodice, vršnjačkih grupa, škole i medija, važan agens političke socijalizacije čine i veliki politički događaji. Višemesečni studentski protesti probudili su građansko društvo u Srbiji, dok je studentski pokret, mobilisući različite društvene grupe i slojeve, postao predvodnik borbe za novi političko-kulturni model koji se temelji na vladavini prava. Autorke priloga studentski pokret i studentske proteste posmatraju kao agens političke (re)socijalizacije, te kao društvenu pojavu koja je potencijalni generator krupnih društveno-političkih promena u pravcu etabliranja drugačije političke kulture. Umesto dve dugo prisutne krajnosti u građanstvu oličene u slepoj lojalnosti jednoj ličnosti i vladajućim političkim elitama, sa jedne strane, i građanskoj pasivnosti, apatičnosti i opštem nepoverenju u ključne političke aktere, sa druge strane, studentski pokret afirmiše model političke kulture zasnovan na privrženosti državi i Ustavu, interesovanju za politiku i politički sistem, kao i aktivizmu, odnosno participaciji. Temeljno se suprotstavljajući autoritarnom obrascu koji prožima državno ustrojstvo i društvo, studenti praktikuju oblike direktne demokratije i inkluzivnost. Imajući navedeno u vidu, sprovedeno istraživanje je imalo za cilj utvrditi da li je studentski pokret uticao na promenu stavova studentske populacije o politici i političkom sistemu Srbije u odnosu na vreme pre pojave studentskog pokreta. Analizirani su podaci dobijeni onlajn anketnim istraživanjem stavova studenata sprovedenim na pet državnih univerziteta u Srbiji (Beograd, Novi Sad, Niš, Kragujevac, Novi Pazar), tokom proleća 2025. godine.

Ključne reči: Studentski pokret, studentski protesti, politička kultura, politička (re)socijalizacija, autoritarizam.

* Adresa za korespondenciju: jelena.bozilovic@filfak.ni.ac.rs

Jelena Božilović Ljupković

Jasmina Petrović

University of Niš – Faculty of Philosophy

The Student Movement as a Generator of Political (re)socialization

In addition to the family, peer groups, school, and the media, major political events are also important agents of political socialization. Months of student protests awakened civil society in Serbia, while the student movement, mobilizing different social groups and strata, became the leader of the fight for a new political-cultural model based on the rule of law. The authors of the article view the student movement and student protests as an agent of political (re)socialization, and as a social phenomenon that is a potential generator of major socio-political changes in the direction of establishing a different political culture. Instead of the two long-standing extremes in citizens embodied in blind loyalty to one person and the ruling political elites, on the one hand, and civic passivity, apathy, and general distrust of key political actors, on the other hand, the student movement affirms a model of a political culture based on adherence to the state and the Constitution, interest in politics and the political system, as well as activism, i.e. participation. Fundamentally opposing the authoritarian pattern that pervades the state structure and society, students practice forms of direct democracy and inclusiveness. Bearing the above in mind, the purpose of the conducted research was to determine whether the student movement had an impact on the change in attitudes of the student population towards politics and the Serbian political system compared to the period before the emergence of the student movement. Data obtained through an online survey of student attitudes conducted at five state universities in Serbia (Belgrade, Novi Sad, Niš, Kragujevac, Novi Pazar) during the spring of 2025 were analyzed.

Keywords: Student movement, student protests, political culture, political (re)socialization, authoritarianism.

Niks Božović*

Fakultet za medije i komunikacije, Singidunum Univerzitet,
studentkinja osnovnih studija

Šta (sada) želimo od muzeja?

U radu se predstavljaju studentske perspektive stanja kulturnih institucija i različitih kriza s kojima se suočavaju. Samo istraživanje je sprovedeno u dve faze. Prva faza je rađena u decembru 2024. godine, u kontekstu zatvaranja kulturnih institucija poput Remonta, i smanjenog finansiranja s kojima su se suočavale. Druga faza, realizovana u maju 2025. godine, funkcionisala je kao odgovor na studentski pokret i kao pitanje budućnosti institucija.

U radu se problematizuju moguće budućnosti rada kulturnih institucija, kao i problemi sa kojima se suočavaju radnici/e u kulturi, poput manjka institucionalne i finansijske podrške, kao i neutralnosti, depolitizacije i decentralizacije institucija. Ovi problemi su postali glasniji tokom blokada. Radi proučavanja ove tematike, rađene su ankete sa studentima/kinjama, kao i intervjui, tzv. „dijalozi“, sa radnicima/ama u kulturi. U istraživanju je primenjen kvalitativni metod, pozivajući se na podatke prikupljene kroz dve ankete sa studentima/kinjama umetničkih fakulteta, kao i seriju video „dijaloga“ sa radnicima/cama u kulturi. Ankete su sprovedene preko Gugl formi i sastojale su se iz numeričkog ocenjivanja rada institucija, kao i tekstualnog pojašnjenja stavova ispitanika/ca. U prvoj anketi je prikupljeno 25 odgovora, dok u drugoj 17 odgovora. Video „dijalozi“ su sprovedeni kao neformalni razgovori i kao pokušaji transfera studentskih odgovora na same radnike/ce u kulturi. Istraživanje je predstavljeno u digitalnoj formi putem interaktivne infografike koja obuhvata prikupljene podatke, sa naglaskom na ključna objašnjenja dobijena od ispitanika, kao i video zapise „dijaloga“ sa kulturnim radnicima/cama, koji predstavljaju rezime i interpretaciju glavnih nalaza.

Ključne reči: kulturne institucije; studentski protesti; društvena kriza; radikalizacija, spekulativne budućnosti.

* Adresa za korespondenciju: niks.bozovic.20216041@fmk.edu.rs

Niks Božović

Faculty of Media and Communications, Singidunum University,
student

What do we (now) want from museums?

This research project explores students' perspectives on the states of cultural institutions and the various crises they're dealing with. The research was conducted in two phases. The first phase was conducted in December 2024, in the context of the closures of cultural institutions such as Remont, as well as the reduced financial support they dealt with. The second phase in May 2025 functioned as a response to the student movement and as a question about the future of institutions.

The project problematizes the various futures of the cultural institutions, as well as the problems cultural workers deal with, such as the lack of institutional and financial support, as well as neutrality, depoliticisation and decentralisation of institutions. These issues have only become larger during the blockades. In order to study these topics, surveys with students, as well as interviews ("dialogues") with cultural workers were conducted. The research project used the qualitative methods, calling on the data collected through two surveys with students of art faculties, as well as a series of video "dialogues" with cultural workers. The surveys were conducted via Google Forms and consisted of numerical examination of the work of institutions, as well as textual explanations of the views of the responders. The first survey collected 25 responses, while the second collected 17 responses. Video "dialogues" were conducted as informal discussions and as attempts to transfer the student responses to the cultural workers. The research is presented in a digital form through an interactive infographic which consists of the collected data, with an emphasis on the key explanations received from the responders, as well as video recordings of the "dialogues" with cultural workers, which work as a summary and an interpretation of the key findings.

Keywords: cultural institutions; student protests; social crisis; radicalization; speculative futures.

Kristina Brajović Car*

Centar za psihoterapijske studije, Beograd

Aleksandra Đurić

Beogradska akademija poslovnih i umetničkih strukovnih studija

Umetnička kolaboracija i analiza kreativnog procesa grupe 33 – izložba „Radovi na putu“

Studenti odseka za umetnost i dizajn Beogradske Akademije poslovnih i umetničkih strukovnih studija su, kroz grupni kreativni proces, proizveli niz umetničkih dela kao refleksiju zbivanja iz društvenog ambijenta, kao i unutar njih samih, u susretu sa naletom masovne podrške i masovne medijske osude. Izložba je postavljena u galeriji ULUS. Postojao je veliki raskorak u tome šta se zbiva i razmenjuje u neposrednoj razmeni sa građanima, profesorima, pa i predstavnicima vlasti, i toga kako se medijski uokviruje protestni pokret. Posmatrano iz ugla psihoanalize, Plenum je poslužio kao projektivno platno na koje je svako emitovao ono što mu se asocijativno nameće kao sopstveni motiv ili najveći strah, poput jungijanske Senke. Iz tog razloga u istraživački fokus stavljene su javnosti nedovoljno vidljive niti tkanja performativne prirode društveno-političkog angažovanja studenata Beogradske Akademije poslovnih i umetničkih strukovnih studija (BAPUSS). Metodologija primenjena na analizu kreativnog materijala prati princip metodološke triangulacije. S jedne strane umetnički proizvodi i njihov sadržaj su razmatrani iz ugla komunikološkog i psiho-socijalnog aspekta odabranih medijskih izraza i umetničkih proizvoda, primenom metoda analize sadržaja i diskurs analize. S druge strane, analizirana je dinamika samog kreativnog procesa, kroz tehniku fokus grupe. Timski rad umetnika pod pritiskom, u ovom slučaju 33 studenata umetničkog odseka, ima svoje specifične karakteristike koji se ne sreću u uslovima redovnih poslovnih angažmana, niti spontanom stvaralaštvu izolovanih umetnika. Koncept autora izložbe išao je u pravcu kreiranja ulice u zatvorenom prostoru, ulice koja treba da se unese unutra na simboličan način, da uđe u pore društva, sistema, umova, stil života. Simbolika konstruisanog „zida od blokova“, u perspektivi samih autora, ide u različitim pravcima tumačenja. Simbolizacija se dalje kreće u pravcu viđenja prepreka kao sinonima za same studentske blokade, pojavljuju se i pozitivne konotacije pridružene samoj reči, iako je reč u svom denotativnom značenju i govornoj praksi nedvosmislen znak za teškoću, sputanost ili izazov.

Ključne reči: grupna dinamika, psihoanaliza, analiza sadržaja, fokus grupa, umetnost.

* Adresa za korespondenciju: kbrajovic@gmail.com

Kristina Brajović Car

Center for Psychotherapy Studies, Belgrade

Aleksandra Đurić

Belgrade Business and Arts Academy of Applied Studies

Artistic collaboration and analysis of the creative process of group 33 – exhibition “Roadworks”

The students of the art and design department of the Belgrade Academy of Business and Art Studies, through a group creative process, produced a series of works of art as a reflection of events from the social environment, as well as within themselves, in the face of a rush of mass support and mass media condemnation. The exhibition was set up in the ULUS gallery. There was a big gap in what happens and is exchanged in direct exchange with citizens, professors, and even government representatives, and how the protest movement is framed in the media. Observed from the perspective of psychoanalysis, the Plenum served as a projective canvas onto which everyone projected what was associatively imposed on them as their own motive or greatest fear, like the Jungian Shadow. For this reason, insufficiently visible threads of the performative nature of the socio-political engagement of students of the Belgrade Academy of Business and Art Studies (BAPUSS) were put into the research focus. The methodology applied to the analysis of creative material follows the principle of methodological triangulation. On the one hand, artistic products and their content were considered from the point of view of communication and psycho-social aspects of selected media expressions and artistic products using methods of content analysis and discourse analysis. On the other hand, the dynamics of the creative process itself were analyzed through the focus group technique. The teamwork of artists under pressure, in this case 33 students of the art department, has its own specific characteristics that are not found in the conditions of regular business engagements, nor in the spontaneous creativity of isolated artists. The concept of the author of the exhibition went in the direction of creating a street in a closed space, a street that should be brought inside in a symbolic way, to enter the pores of society, systems, minds, lifestyle. The symbolism of the constructed “wall of blocks”, in the perspective of the authors themselves, goes in different directions of interpretation. The symbolization moves further in the direction of seeing obstacles as synonyms for the student blocks themselves, and positive connotations associated with the word itself appear, even though the word in its denotative meaning and speech practice is an unambiguous sign of difficulty, hindrance or challenge.

Keywords: group dynamics, psychoanalysis, content analysis, focus group, art.

Ana Dević*

Aix-Marseille University

Simboli u opoziciji: Raz(u)jedinjujući jezik protesta u Srbiji 2024–2025

Fokus rada je na primetnoj suprotstavljenosti određenih simbola na protestima u Srbiji koji su počeli u jesen 2024. nakon pada nadstrešnice železničke stanice u Novom Sadu i smrti šesnaest osoba. Pitanje političke raznovrsnosti simbola, odnosno njihovih međusobno suprotstavljenih poruka, je značajno kada imamo u vidu nameru protesta da ujedine nezadovoljstva i zahteve svih građana. Na masovnom protestu 28. juna se dogodilo i nešto neuobičajeno: većina učesnika nisu znali ko su bili glavni govornici na skupu, niti šta je bio sadržaj njihovih obraćanja, uglavnom zbog tehničkih problema sa prenosom govora i videa u širokom radijusu održavanja protesta. U ovom radu, prvo, prikazujem kontraste između simbola i slogana civilnog društva, kao što su „Pumpaj!“, „Ko ne skače, taj je čaci“! i krvavih ruku (koje upućuju na korumpirani režim odgovoran za pad nadstrešnice) i onih koji izražavaju etno-nacionalnu/nacionalističku agendu, kao što su „Nema predaje!“ (slogan ispisan na mapi Kosova) i zastava sa likom Isusa Hrista sa ruske ikone iz 12. veka koju koriste pripadnici ruske vojske koja ratuje u Ukrajini. U širem javnom prostoru simbola na protestima u Srbiji, a koji uključuju i one kojima se koristi režim (za optuživanje učesnika protesta za „izdaju“), postavljam pitanje o korisnosti, u naučnoj analizi protesta, takvih pojmova kao što su „kulturalna eksplozija“ (J. Lotman) i/ ili identifikatori grupne solidarnosti za razumevanje koegzistencije i uloge naizgled (ili realno) suprotstavljenih simbola. Pored analize vizuelno-tekstualnog jezika simbola, rad će se oslanjati i na intervjue sa studentima i drugim učesnicima protesta.

Ključne reči: protestni simboli, zahtevi, korupcija, soildarnost-nasuprot-jedinstvu, nacionalizam.

* Adresa za korespondenciju: ana.devic@univ-amu.fr

Ana Dević

Aix-Marseille University

Symbols in Adversity: The (Dis)Unifying Language of Protests in Serbia 2024–2025

The paper focuses on the apparently opposed symbols on display during the ongoing protests in Serbia, which started in the late Fall of 2024 following the collapse of the railroad station's canopy in Novi Sad that killed sixteen people. The issue of the politically diverse symbols, or their mutually excluding messages, is all the more pertinent when one bears in mind that the protests (cl)aim to unify all citizens. The most recent ones, on June 28, displayed an additional peculiar feature: the speeches and choice of speakers addressing the demonstrators remained unknown to a large number (if not the majority) of demonstrators due to the poor working of video screening. The ensuing discussion over social media highlighted the issue of "Who and how is representing us during the protests," prompted by the dissatisfaction with the nationalist message conveyed by the principal speakers.

The protests, led by students, accompanying the blockades of educational institutions, are characterized by a type of internal decision-making that leaves the issue of symbols simultaneously open and unknown to the public supporting the students. In the paper, I juxtapose the civic symbols and slogans, such as "Pumpaj!" ("Pump it Up/ Out!"), "Ko ne skaće, taj je Čaci!" ("Who doesn't jump is a Čaci!"), and Bloodied Hands (pointing to the corrupt regime held responsible for the station canopy's collapse) to those that express ethno-national(ist) allegiances, such as "Nema predaje!" ("No Surrender!" written on the map of Kosovo), and the banner with the 12th century image of Jesus, commonly used by Russian troops attacking Ukraine. In the broader universe of symbols in Serbia, which includes those used by the regime (labelling the protesters as "traitors"), I ask whether the notions of "cultural explosion" (Y. Lotman) and/ or group solidarity identifiers may be useful in explaining the coexistence of the seemingly opposed symbols of the protest in Serbia. Apart from unpacking the visual-textual language of symbols, the paper will rely on interviews with students and non-student participants in the protests.

Keywords: protest symbols, demands, corruption, solidarity-versus-unity, nationalism.

Božidar Filipović* ,

Irena Stojković , Marijana Veselinović ,

Marija Jelić , Tatjana Mentus

Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju

Generacija na Instagramu: vizuelni portret učesnika studentskih protesta 2024. i 2025. godine na Univerzitetu u Beogradu

Cilj istraživanja je analiza vizuelnih izraza (Instagram objava) studenata (i učenika) koji su učesnici studentskih blokada, odnosno protesta u Srbiji 2024. i 2025. godine. Želimo da uporedimo dve grupacije naših ispitanika (njihove IG profile). Sa jedne strane, one koju su postavljali fotografije ili video zapise koji su se odnosili na proteste (blokade) na svoje Instagram profile. I sa druge one koji to nisu činili. Želimo da uočimo kakve se razlike javljaju između ove dve grupe. Da li se kod jedne, odnosno druge grupacije javljaju objave koje se tiču drugih pitanja od šireg društvenog značaja (npr. ekologija, ljudska prava, feminizam, pacifizam i tome slično). Poređenje će se odnositi i na druge aspekte. Da li jedna odnosno druga grupacija ispitanika češće postavlja objave na svoj profil, da li ima veći broj pratilaca itd. Istraživanje se, dakle, zasniva na analizi Instagram profila, odnosno pojedinačnih objava. Metod koji smo primenili je analiza sadržaja. Uzorak predviđen dizajnom istraživanja čini 100 studenata i učenika srednjih škola u Beogradu. Rad je nastao kao jedan od ishoda projekta „Izgradnja identiteta mladih kroz upotrebu digitalnih medija“, uz podršku Fonda za nauku Republike Srbije. Projektom rukovodi Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju.

Ključne reči: Instagram, blokada, protesti, studenti, učenici, analiza sadržaja.

* Adresa za korespondenciju: filipovic.bozidar1@gmail.com

Božidar Filipović,
Irena Stojković, Marijana Veselinović,
Marija Jelić, Tatjana Mentus

University of Belgrade – Faculty of Special Education and Rehabilitation

Generation on Instagram: A Visual Portrait of the Participants in the Student Protests of 2024 and 2025 at the University of Belgrade

The aim of this research is to analyze the visual expressions (Instagram posts) of students (and high school pupils) who participated in student blockades and protests in Serbia in 2024 and 2025. We seek to compare two groups of participants (their IG profiles). On the one hand, those who posted photographs or videos related to the protests (blockades) on their Instagram profiles, and on the other, those who did not. Our goal is to identify what differences emerge between these two groups. For instance, whether one or the other group publishes posts concerning other issues of broader social significance (e.g., ecology, human rights, feminism, pacifism, and similar topics). The comparison will also encompass additional aspects, such as whether one group posts more frequently on their profiles or has a greater number of followers. The research is therefore based on the analysis of Instagram profiles and individual posts. The method applied is content analysis. The sample, as determined by the research design, consists of 100 university students and high school pupils in Belgrade. This paper is one of the outcomes of the project “*Youth Identity Development Through the Use of Digital Media*”, supported by the Science Fund of the Republic of Serbia. The project is led by the University of Belgrade – Faculty of Special Education and Rehabilitation.

Keywords: Instagram, blockade, protests, students, high school pupils, content analysis.

Lucija Gegić Stanić*

Institut za razvoj i međunarodne odnose, Zagreb

Medijski rat za legitimitet: studenti, RTS i borba za javni diskurs

Studentski prosvjedi u Srbiji traju od studenog 2024. godine te su iz prvotnog odgovora na tragediju koja se dogodila u Novom Sadu prerasli u širi društveni pokret koji je artikulirao duboko ukorijenjeno nezadovoljstvo političkom situacijom u zemlji, radom institucija te načinom na koji se informacije prikazuju u javnosti. Dio borbe studenata bio je usmjeren i na javni medijski servis – RTS – koji, iako je zakonski i načelno nezavisan, funkcionira kao sredstvo kontrole i plasiranja političkog narativa. Studenti su više puta prosvjedima i blokadama ukazivali na nejednak tretman i izostanak objektivnosti u izvještavanju, kao i na instrumentalizaciju javnog servisa u korist režima, ali je RTS, paradoksalno, kritizirala i sama vladajuća stranka.

Osnovno pitanje kojim sam se vodila u ovom istraživanju jest kako su studentski prosvjedi i akcije prikazani u središnjoj informativnoj emisiji RTS-a, Dnevniku. U radu istražujem način izvještavanja u Dnevniku u danima ključnih prosvjeda i studentskih akcija od pada nadstrešnice do prosvjeda 15. ožujka te kroz dva tjedna blokade RTS-a, pri čemu analiziram trajanje priloga, diskurs o studentima i režimu, kao i percepciju sudionika studentskih prosvjeda o ulozi RTS-a u aktualnoj političkoj situaciji. Rad temeljim na teorijskim radovima Chomskog i Hermana o propagandnom modelu, Entmanovom pojmu uokviravanja (*framing*), kao i na literaturi o zarobljavanju medija (*media capture*) te radovima o političkoj ekonomiji medija.

Ovaj rad doprinosi raspravi o medijskoj neovisnosti, posebice u postsocijalističkim zemljama, pokazujući kako se borba za legitimitet i demokratski diskurs ne odvija samo na ulicama, već i u simboličkom prostoru javnog informiranja. Kroz spoj analize medijskog sadržaja i perspektiva samih sudionika, rad otkriva složene odnose moći koji oblikuju izvještavanje o prosvjedima te ulogu medija u oblikovanju političke realnosti, ali i postavlja pitanja o odgovornosti, demokratičnosti i društvenoj ulozi javnog servisa.

Ključne riječi: studentski prosvjedi, javni servis, *framing*, *media capture*, propaganda.

* Adresa za korespondenciju: lgegic@irmo.hr

Lucija Gegić Stanić

Institute for Development and International Relations, Zagreb

Media War for Legitimacy: Students, RTS, and the Struggle for Public Discourse

Student protests in Serbia have been ongoing since November 2024. Initially a response to the tragedy that occurred in Novi Sad, they have since grown into a broader social movement expressing deeply rooted dissatisfaction with the political situation in the country, the functioning of institutions, and the way information is presented in public. Part of the students' struggle has been directed at the public broadcasting service – RTS – which, although legally and formally independent, operates as a tool for controlling and promoting political narratives. Through protests and blockades, students have repeatedly pointed out unequal treatment and the lack of objectivity in reporting, as well as the instrumentalisation of the public broadcaster in favour of the regime. Paradoxically, RTS has also been criticised by the ruling party itself.

The main question guiding this research was how the student protests and actions were portrayed in RTS's main news program, *Dnevnik*. The paper explores the reporting style in *Dnevnik* during key days of demonstrations and student actions – from the roof collapse incident to the March 15 protest, including two weeks of the RTS blockade. It analyzes the duration of segments, the discourse surrounding students and the regime, and the perceptions of protest participants regarding the role of RTS in the current political situation. The research draws on theoretical works by Chomsky and Herman on the propaganda model, Entman's concept of framing, as well as literature on media capture and the political economy of media.

This study contributes to the debate on media independence, particularly in post-socialist countries, showing that the fight for legitimacy and democratic discourse takes place not only in the streets but also in the symbolic space of public information. By combining media content analysis with the perspectives of protest participants, the paper reveals complex power relations that shape protest coverage and the role of media in constructing political reality, while also raising questions about responsibility, democracy, and the societal role of public broadcasting.

Keywords: student protests, public broadcaster, framing, media capture, propaganda.

Ana Ivanov* ,

Neda Jančićević , Milica Manojlović ,

Matija Gvozden , Vojin Simunović , Sanda Stanković

Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet

Individualni rast i razvoj društvenih uloga studenata kroz iskustvo studentskih blokada 2024/25

Istraživanje za cilj ima sticanje uvida u iskustva studenata aktivnih u studentskim blokadama 2024/25 i razmatranje njihovog ličnog rasta i razvoja društvenih uloga kroz ovaj proces. Težili smo da razumemo kako se promenio doživljaj društvene uloge i odgovornosti, kako se on ispoljava, na koji način je učešće doprinelo ličnom razvoju. Uzorak čini 20 studenata/kinja ($\bar{z}=11$) sa društvenih, prirodnih i umetničkih fakulteta. Sprovedeni su polustrukturisani intervjui (60–90min), uživo ili online. Na podacima smo primenili fenomenološku interpretativnu analizu, uz induktivno razvijenu kodnu šemu. Preliminarna analiza sprovedena je na pet intervjua.

U analizi je izdvojeno pet tema: (1) **lični rast kroz iskustvo blokade** – doprinelo je ličnom razvoju, kroz jačanje samopouzdanja, emocionalno sazrevanje i promenu perspektive, razvoj veština i prevazilaženje izazova. Razvili su socijalne, veštine javnog govora i viši stepen društvene odgovornosti; (2) **razvoj političkog identiteta** – počinju da doživljavaju političke procese kao lično relevantne, gradeći doživljaj da mogu da utiču na promene i razvijajući svoj identitet u sferu političkih subjekata; (3) **doživljaj studentskog identiteta** – identitet studenta počinje da prevazilazi granice akademske uloge i uključuje aktivno društveno delovanje. Iskustvo blokade oblikuje studenta kao agenta promene; (4) **spremnost na odricanje zarad zajedničkog dobra** – odricanje od udobnosti, planova i akademskih ciljeva doživljava se kao smislen deo borbe, ne kao frustracija. Rezilijentnost se ogleda u prevazilaženju stresa kroz fokus na kolektivni cilj i promene; (5) **blokada kao uvod u dalji društveni aktivizam** – blokade su prepoznate kao početna tačka daljeg društvenog angažmana. Studenti ističu važnost nastavka političkog delovanja, a iskustvo blokada kao značajno za buduće organizovanje.

Nalazi ukazuju na iskustvo studentskih blokada kao transformativni proces u kojem se studentski i lični identitet proširuje izvan akademskih

* Adresa za korespondenciju: ana.ivanov@f.bg.ac.rs

okvira i oblikuje kroz političko delovanje, lični rast i kolektivno angažovanje. Rezultati osvetljavaju proces subjektivizacije u kojem se lično i političko prepliću i oblikuju novu generaciju društveno angažovanih pojedinaca.

Ključne reči: studentski protesti, lični rast, politički identitet, odricanje, društveni aktivizam.

Ana Ivanov,

Neda Janićijević, Milica Manojlović,

Matija Gvozden, Vojin Simunović, Sanda Stanković

University of Belgrade – Faculty of Philosophy

Individual Growth and the Development of Students’ Social Roles Through the Experience of the 2024/25 Student Blockades

The aim of this study is to explore the experiences of students who participated in the student blockades of 2024/25, with a focus on their personal growth and the development of social roles throughout this process. The research seeks to understand how perceptions of social roles and responsibilities have changed, how these changes are expressed, and in what ways participation has contributed to personal development. The sample includes 20 students (11 female) from social sciences, natural sciences, and arts faculties. Semi-structured interviews (60–90 minutes) were conducted either in person or online. The data were analyzed using Interpretative Phenomenological Analysis (IPA), employing an inductively developed coding scheme. Preliminary analysis was conducted on five interviews. Five key themes emerged from the analysis: (1) **Personal growth through the experience of the blockade** – participation contributed to personal development by strengthening self-confidence, fostering emotional maturity and a shift in perspective, developing skills, and overcoming challenges. Students reported growth in social and public speaking skills, as well as an increased sense of social responsibility; (2) **Development of political identity** – students began to perceive political processes as personally relevant, constructing a sense of political agency and developing their identity as political subjects; (3) **Perception of student identity** – the student identity was redefined beyond the academic role to include active social engagement. The blockade experience shaped students as agents of change; (4) **Willingness to sacrifice for the common good** – giving up comfort, plans, and academic goals was experienced as a meaningful part of the struggle rather than as a source of frustration. Resilience was reflected in overcoming stress through a focus on collective goals and change; (5) **The blockade as a gateway to continued social activism** – the blockades were recognized as a starting point for further civic engagement. Students emphasized the importance of continuing political participation and identified the blockade experience as formative for future organizing.

The findings highlight the student blockade experience as a transformative process through which both student and personal identities extend beyond academic boundaries, shaped by political action, personal growth, and collective engagement. The results illuminate a process of subjectivation in which the personal and the political intertwine, forming a new generation of socially engaged individuals.

Keywords: student protests, personal growth, political identity, sacrifice, social activism.

Relja Jarkovački*

Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet, student osnovnih studija

David Novakov

Univerzitet u Novom Sadu – Pravni fakultet, student osnovnih studija

Građansko protestno pravo

Ovaj rad bavi se analizom odnosa između građanskog aktivizma i institucionalnog pravnog okvira u Srbiji, sa posebnim osvrtom na studentske proteste koji traju gotovo godinu dana. Polazište rada je teza da je pravo na mirno okupljanje ne samo ustavno zagarantovano, već i suštinski indikator stepena demokratičnosti jednog društva. U uslovima institucionalne krize i nedovoljnog poverenja u formalne mehanizme, studenti su razvili sopstvene oblike samoregulacije, stvarajući neformalne institucije i norme koje su regulisale unutrašnje odnose i oblikovale zajedničke zahteve. Tako je nastalo specifično „unutrašnje pravo“ koje predstavlja primer društvene kreativnosti i pravne inovacije van klasičnih državnih okvira. Teorijski okvir rada oslanja se na analizu opštih principa prava na protest, uključujući i međunarodne standarde zaštite slobode okupljanja i izražavanja. Pozitivno-pravni deo razmatra važeće ustavne i zakonske norme u Srbiji koje regulišu javna okupljanja, kao i ulogu institucija u njihovoj primeni. Poseban naglasak dat je praktičnom aspektu: kroz upite od javnog značaja i potencijalne odgovore relevantnih organa – poput Poverenika za zaštitu ravnopravnosti, Pokrajinskog zaštitnika građana, Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva pravde, Vlade i skupštinskih odbora – analizira se način na koji državni aparat reaguje na proteste.

Istraživanje nastoji da ponudi i uporednu analizu normativnog okvira i prakse njegove primene, pokazujući gde postoje raskoraci između načela i stvarnosti. Postavljaju se pitanja granica prava na mirno okupljanje: kada ga narušavaju predstavnici vlasti, a kada sami građani prelaze u domen nedopustivog nasilja. Zaključak rada ističe da „građansko protestno pravo“ u Srbiji nastaje kao živi spoj između društvenih inicijativa i državne regulacije, te da njegovo razumevanje predstavlja ključ za buduće oblikovanje pravne i političke kulture u tranzicionim društvima. Šta gotovo godinu dana protesta govori o tome koje su granice „prava na mirno okupljanje“? Kada se to pravo narušava od strane predstavnika vlasti ili organa javnog reda i mira? Kada se to pravo prevazilazi i prelazi u nasilje?

Ključne reči: građanski protesti, Srbija, studenti, pravo, mirno okupljanje

* Adresa za korespondenciju: relja12343@gmail.com

Relja Jarkovački

University of Belgrade – Faculty of Law, student

David Novakov

University of Novi Sad – Faculty of Law, student

Civil Protest Law

This paper analyzes the relationship between civic activism and the institutional legal framework in Serbia, with particular emphasis on the student protests that have lasted for almost a year. The starting point of the paper is the thesis that the right to peaceful assembly is not only constitutionally guaranteed, but also a fundamental indicator of the level of democracy in a society. In a context of institutional crisis and a lack of trust in formal mechanisms, students have developed their own forms of self-regulation, creating informal institutions and norms that governed internal relations and shaped common demands. In this way, a specific form of “internal law” emerged, representing an example of social creativity and legal innovation outside the classical state framework. The theoretical framework of the paper relies on an analysis of the general principles of the right to protest, including international standards for the protection of freedom of assembly and expression. The positive-legal part examines the existing constitutional and statutory norms in Serbia that regulate public assemblies, as well as the role of institutions in their implementation. Particular emphasis is placed on the practical aspect: through requests for access to information of public importance and potential responses from relevant bodies — such as the Commissioner for the Protection of Equality, the Provincial Ombudsman, the Ministry of Internal Affairs, the Ministry of Justice, the Government, and parliamentary committees — the paper analyzes how the state apparatus responds to protests.

The research also aims to provide a comparative analysis of the normative framework and the practice of its application, showing where discrepancies exist between principles and reality. It raises key questions about the limits of the right to peaceful assembly: when is it violated by representatives of the authorities or law enforcement bodies, and when do citizens themselves cross the line into impermissible violence? The conclusion of the paper emphasizes that “civil protest law” in Serbia emerges as a living fusion of social initiatives and state regulation, and that understanding it is crucial for the future shaping of legal and political culture in transitional societies. What does almost a year of protests tell us about the boundaries of the “right to peaceful assembly”? When is that right infringed by state authorities, and when is it exceeded and turned into violence?

Keywords: civil protests, Serbia, students, law, peaceful assembly

Miloš Kovačević*

Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet

Ivana Kovačević

Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet, studentkinja master studija

Od plenuma do lotokratije: Da li je studentski pokret spreman za predstavnike birane žrebom?

Studentski pokret se služi repertoarom političkih akcija koje prevazilaze granice političke participacije tradicionalne za liberalne predstavničke demokratije, na šta ukazuje oslanjanje na direktnu demokratiju i naglasak na deliberativnim procesima, kao i nepostojanje prepoznatljivih vođa pokreta. Ipak, studentski zahtevi ne izlaze van ideološkog okvira vladavine prava kao osnove modernog demokratskog sistema. Postavlja se pitanje, da li se studentsko organizovanje može tumačiti kao forma prefigurativne politike koja razotkriva manjkavosti predstavničkog sistema i otvara put njegovim alternativama? Cilj ovog rada je dvojak. Prvo, ispitaćemo hipotezu da se mnogi studenti koji učestvuju u blokadi suočavaju sa problemom koji se ogleda u tome da zapravo žele zaokret ka direktnoj demokratiji na nacionalnom nivou. Međutim, izazovi u primeni ovakvog oblika donošenja odluka u većim zajednicama ih odvrćaju od zahteva za njegovom širom primenom. Prikupićeemo podatke putem upitnika i intervjuva sa studentima u blokadi i analizirati medijski sadržaj kako bismo ispitali na koji način studenti razumeju procedure odlučivanja kojima se koriste, kao i da li veruju da će izabrani predstavnici, bez obzira na partijsku pripadnost ili njen izostanak, ispuniti njihove zahteve.

Drugo, ponudićemo izlaz iz opisanog problema u kom se studentski pokret nalazi, oslanjajući se na ideju lotokratije. To je politički sistem u kojem desetina žrebom izabranih zakonodavnih tela sa izvršnim ovlašćenjima, fokusiranih na pojedinačna pitanja, zamenjuju zakonodavnu i izvršnu vlast. Lotokratija eliminiše mnoge nedostatke koji su inherentni izbornoj demokratiji i usko je povezana sa razlozima nastanka studentskog pokreta, uključujući nemogućnost građana da pozovu izabranu elitu na odgovornost, zarobljenost medija i ekstremnu stranačku polarizaciju. Tvrdimo da lotokratija predstavlja obećavajuću demokratsku inovaciju koja odgovara na studentsku kritiku izborne demokratije i potrebu za procesima odlučivanja koji mogu funkcionisati na nacionalnom nivou.

Ključne reči: studentski pokret, lotokratija, prefigurativna politika, direktna demokratija, predstavnička demokratija.

* Adresa za korespondenciju: milos.kovacevic@f.bg.ac.rs

Miloš Kovačević

University of Belgrade – Faculty of Philosophy

Ivana Kovačević

University of Belgrade – Faculty of Philosophy, Master's student

From Plenum to Lottocracy: Is Student Movement Ready for Randomly Selected Representatives?

The student movement employs a repertoire of political actions that extend beyond the framework of political participation traditionally associated with liberal representative democracies. This is evident in its reliance on direct democracy, emphasis on deliberative processes, and the absence of identifiable leaders. However, the students' demands remain within the ideological framework of the rule of law as the foundation of modern democratic systems. This raises the question: Can student organizing be interpreted as a form of prefigurative politics that exposes the shortcomings of the representative system and paves the way for alternatives? The aim of this paper is twofold. First, we will explore the hypothesis that many students participating in the blockade indeed desire a shift toward direct democracy on a national scale. However, the challenge of scaling up this form of decision-making deters them from pursuing it fully. Through questionnaires, interviews with protesting students, and media content analysis, we examine their views on the decision-making procedures they employ and their confidence that elected representatives – regardless of party affiliation or lack thereof – will fulfil their demands.

Second, we will offer a way out of the stalemate in which we argue the student movement currently finds itself, drawing on the idea of lottocracy. This is a political system in which dozens of single-issue, lottery-selected legislatures with executive powers should replace the legislative and executive branches of government. Lottocracy prevents many of the shortcomings inherent to electoral democracy and closely resonate with the reasons for the emergence of the student movement, including the inability of citizens to elected elites accountable, media capture, and extreme partisanship that leads to ever-increasing polarisation. We argue that lottocracy offers a promising democratic innovation, accommodating both students' critique of electoral democracy and the need for decision-making processes that can function at a national level.

Keywords: student movement, lottocracy, prefigurative politics, direct democracy, representative democracy.

Biljana Leković

Maša Spaić*

Jovana Vukosavljević

Univerzitet umetnosti u Beogradu – Fakultet muzičke umetnosti

Zvuci pobune: Uloga muzike u studentskim protestima 2024/25

U ovom radu nastojaćemo da sagledamo i sistematizujemo ulogu i funkciju muzike u kontekstu studentskih protesta 2024/25. godine. Imajući u vidu dugu istoriju funkcionalizacije muzike u procesima društvenih promena, pokreta, previranja, te konkretne efekte i doprinose muzičkih praksi u društveno-političkim zbivanjima, ovim radom želimo da skrenemo pažnju na aktuelni trenutak, najpre iz muzikološke perspektive. Ciljevi su nam: da dokumentujemo različite muzičke pojave koje su pratile studentske proteste uvažavajući i različite faze samog protesta, od korišćenja i izvođenja postojeće muzike u protestnim aktivnostima u originalnim ili remedijalizovanim varijantama, do kreiranja autentičnih muzičkih formi utemeljenih na ideji aktivizma (bilo da je reč o realnom ili digitalnom prostoru); da problematizujemo žanrovske opsege muzičkih primera i njihove specifičnosti; da analiziramo mehanizme i efekte delovanja muzičkih sadržaja, interpretacijom i kontekstualizacijom odabranih muzičkih uzoraka. Teorijski okvir ovog rada biće zasnovan na interdisciplinarnom pristupu koji će obuhvatiti kritičku analizu muzike kao društvene prakse (Turino / Thomas Turino/), promenljivosti značenja i procesa kodiranja/dekodiranja (Bart /Roland Barthes/, Hol /Stuart Hall/), performativnosti i političke artikulacije u javnom prostoru (Ransijer /Jacques Ranciere/, Butler /Judith Butler/, Dolan /Jill Dolan/).

Ključne reči: muzika, studentski protesti, muzika kao angažovana praksa, muzički aktivizam.

* Adresa za korespondenciju: masha.spaic@gmail.com

Biljana Leković

Maša Spaić

Jovana Vukosavljević

University of Arts in Belgrade – Faculty of Music

Sounds of Rebellion: The Role of Music in the 2024/25 Student Protests

This paper aims to examine and systematize the role and function of music in the context of the 2024/25 student protests. Acknowledging the long-standing history of music's functionalization in processes of social change, movements, and turmoils, as well as the tangible effects and contributions of musical practices in socio-political events, we seek to highlight the current moment from a primarily musicological perspective. Our objectives are threefold: to document diverse musical phenomena that accompanied the protests, recognizing the various phases of the movement – from the use and performance of existing music (in its original or remediated forms), to the creation of original musical expressions grounded in activism, both in physical and digital spaces; to critically examine the genre spectrum of these musical examples and their distinctive features; to analyze the mechanisms and effects of musical action through the interpretation and contextualization of selected music material. The theoretical framework is grounded in an interdisciplinary approach that draws on the critical analysis of music as social practice (Thomas Turino), the mutability of meaning and processes of encoding/decoding (Roland Barthes, Stuart Hall), as well as performativity and political articulation in public space (Jacques Rancière, Judith Butler, Jill Dolan).

Keywords: music, student protests, music as engaged practice, music activism.

Milana M. Ljubičić*

Sladana Dragišić Labaš

Stefan Zdravković

Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet

Društveno sanjanje: razmatranje mogućnosti upotrebe snova kao izvora saznanja o društvenoj stvarnosti

U radu se bavimo teorijskim postavkama i praksom društvenog sanjanja, nastojeći da odgovorimo na pitanje mogu li snovi imati društveno-saznajnu vrijednost? Društveno sanjanje predstavlja praksu dijeljenja snova u društvenom prostoru. Gordon Lawrence, utemeljivač ovog vida grupnog rada na snovima, smatra da je društveni prostor zapravo svojevrsni matriks u kojem su snovi inkubirani. Oni nisu vlasništvo pojedinca koji ih sanja, već su zajedničko dobro čitavog kolektiva. Ispričani snovi komuniciraju jedni sa drugima, i kroz slobodne asocijacije grade matrice nove spoznaje o društvenom. Ovaj konceptualni okvir smo testirali u praksi, slušajući i pričajući snove sanjane u kontekstu aktualnih društvenih dešavanja – studentskoj blokadi Beogradskog, i drugih univerziteta u R. Srbiji. Aspekte društvenog, kolektivno nesvjesnog u snovima učesnika prepoznavali smo, tragali zajedno za njihovim simboličkim značenjima i razumijeli u grupi – tom polju razmijene ideja, u skladu sa principima analize društvenih snova. Ključni metod koji su koristili učenici grupe su asocijacije na snivani sadržaj i zajednička refleksija o tome šta snovi mogu govoriti o društvu, zajednici, vremenu u kojem živimo. Proces rada u grupi je zabilježen audio tehnikom, isključivo za potrebe naknadne analize procesa koji su se dešavali u grupi i zaključaka vezanih za društvenu prirodu snovnog materijala učesnika, sa ciljem da odgovorimo na jedno pitanje: da li metoda društvenog sanjanja može biti (i) za sociologiju validan izvor saznanja o društvenoj stvarnosti?

Ključne riječi: društveno sanjanje, san, teorija, praksa, matriks, sociologija, metod.

* Adresa za korespondenciju: milanaljubicic@yahoo.com

Milana M. Ljubičić
Slađana Dragišić Labaš
Stefan Zdravković

University of Belgrade – Faculty of Philosophy

Social Dreaming: Exploring the Possibility of Using Dreams as a Source of Knowledge About Social Reality

This paper explores the theoretical foundations and practical application of social dreaming, aiming to answer the question: Can dreams hold socio-epistemological value? Social dreaming is a practice of sharing dreams within a social space. Gordon Lawrence, the founder of this type of group work with dreams, considers the social space to be a kind of matrix in which dreams are incubated. These dreams do not belong to the individual who dreams them; rather, they are the shared property of the entire collective. Narrated dreams communicate with each other and, through free associations, construct matrices of new understanding about the social. We tested this conceptual framework in practice by listening to and sharing dreams dreamt in the context of current social events—specifically, the student blockade of the University of Belgrade and other universities in the Republic of Serbia. Aspects of the social and the collective unconscious within participants' dreams were identified, searched together for their symbolic meanings, and understood them through group work—a space for the exchange of ideas, in accordance with the principles of social dream analysis. The key method used by the group involved free associations related to the dream content, and collective reflection on what these dreams might reveal about society, the community, and the time we live in. The group process was recorded using audio equipment solely for the purpose of re-analyzing the processes that occurred within the group and drawing conclusions related to the social nature of the participants' dream material. The central question we sought to answer was: Can the method of social dreaming be a valid source of knowledge about social reality—even for sociology?

Keywords: social dreaming, dream, theory, practice, matrix, sociology, method.

Marija Mandić*

Institut za filozofiju i društvenu teoriju, Univerzitet u Beogradu

Jelena Timotijević

University of Sussex, UK

Strani plaćenik i domaći izdajnik: Medijsko uokviravanje rektora u tabloidnim medijima tokom studentskih i građanskih protesta u Srbiji

Nakon što su počele studentske blokade i Rektorski kolegijum Univerziteta u Beogradu podržao studentske zahteve, predsednik Republike Srbije, Aleksandar Vučić, pozvao je u decembru 2024. godine studentske predstavnike na dijalog. Studentski odgovor bio je odbijanje uz jasno isticanje: „Mislimo da on nije nadležan“. Nakon toga, poziv na dijalog upućen je Rektorskom kolegijumu Univerziteta u Beogradu, koji je ovaj poziv odbio, ističući da ni kolegijum ni predsednik Univerziteta nemaju nadležnost da odlučuju o zahtevima studenata. U tom periodu započije intenzivna medijska kampanja u pojedinim tabloidnim i provladinim medijima, usmerena protiv rektora Vladana Đokića. Na primeru medijskih napisa o rektoru u tabloidima *Informer*, *Alo*, *Telegraf* – od novembra 2024, kada počinje medijska kampanja protiv rektora, do novembra 2025 – rad analizira na koji način su tabloidi diskurzivno uokviravali rektora i koje su strategije primenjene, a koristiće se kritičke studije medijskog diskursa. Preliminarna analiza pokazuje da je u medijskom uokviravanju primenjivano nekoliko strategija, i to: (1) predstavljanje rektora kao „stranog plaćenika“ koji radi za strane agenture tajno protiv svoje države; (2) predstavljanje rektora kao osobe koja zarad sopstvenih interesa krivicu svaljuje na studente, odnosno radi tajno protiv studenata; (3) predstavljanje rektora kao osobe koja ima skrivene političke ambicije za koje koristi resurse Univerziteta, odnosno fakultete, profesore i studente. Istovremeno, medijsko delovanje bilo je usmereno na targetiranje, zastrašivanje i dehumanizovanje rektora, tako što je praćen, usnimavan, proganjan, pozivan telefonom i vređan uz upotrebu najpogrdnijih naziva. U radu se tvrdi da tabloidno izveštavanje i upotreba tabloida u političkom polju na primeru rektora pokazuje kako su tabloidi u Srbiji, posebno tokom vladavine Srpske napredne stranke, uzurpirali medijsko polje kako bi kažnjavali i sprovodili nasilje nad osobama koje su ozna-

* Adresa za korespondenciju: marija.mandic@ifdt.bg.ac.rs

čene kao politički neistomišljenici i protivnici, protivno svim zakonima Republike Srbije. Ipak, ove medijske akcije usmerene protiv političkih neistomišljenika uglavnom su prošle nekažnjeno ili uz blage kazne, što je i omogućilo nesmetani nastavak medijskog nasilja.

Ključne reči: studentski protesti, tabloidi, rektor, kritičke studije diskursa, nasilje, Srbija.

Marija Mandić

Institute for Philosophy and Social Theory, University of Belgrade

Jelena Timotijević

University of Sussex, UK

Foreign mercenary and domestic traitor:

The media framing of the rector in tabloids during the students' and civil protests in Serbia

After the student blockades began and the Rector's Collegium of the University of Belgrade expressed its full support for the student demands, the president of the Republic of Serbia, Aleksandar Vučić, invited student representatives to a dialogue in December 2024. The students' response was a refusal with a clear emphasis: "We don't think it is his competence to discuss our demands." After that, the president sent an invitation to dialogue to the Rector's Collegium of the University of Belgrade, which likewise rejected it, emphasizing that neither the Collegium nor the president has the competence to decide on students' demands. During that period, an intensive media campaign began in certain tabloid and pro-government media outlets, targeting the rector, Vladan Đokić. Using the example of media articles about the rector in the tabloids *Informer*, *Alo*, and *Telegraf* – from November 2024, when the media campaign against the rector began, until November 2025 – the paper analyses how the tabloids discursively framed the rector and what discursive strategies were employed. Critical media discourse studies will be used for this purpose. Preliminary analysis shows that several strategies were applied in the media framing, namely: (1) presenting the rector as a "foreign mercenary" who works secretly for foreign agencies, against his country; (2) presenting the rector as a person who, for the sake of his interests, blames the students, that is, works covertly against the students; (3) presenting the rector as a person who has hidden political ambitions for which he uses the University resources, e.g. faculties, professors and students. At the same time, the activity of the tabloid media aimed to target, intimidate, and dehumanize the rector, whom tabloid journalists followed, harassed, photographed, and filmed during his daily activities, then called him on the phone on live TV and insulted him with the most derogatory names. The paper argues that tabloid reporting in the political field, in the case of the rector, illustrates how tabloids in Serbia, especially during the Serbian Progressive Party's rule, have usurped the media field to punish and carry out violence against individuals marked as political dissenters and opponents. These punitive and

disciplinary actions by the media were carried out in violation of all laws of the Republic of Serbia. However, these media actions against political opponents often went unpunished or resulted in mild punishments, which enabled the unhindered continuation of media violence.

Key words: students' protests, tabloids, rector, critical discourse studies, violence, Serbia.

Željka Manić*

Aleksandra Marković

Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet

Mogućnosti primene Balesovog klasifikacijskog sistema u posmatranju plenuma studenata Filozofskog fakulteta u Beogradu tokom blokade 2024/2025. godine

Pre 75 godina je američki sociolog Robert F. Bales definisao sada već klasičan sistem posmatranja delatnosti malih grupa, čije je formulisanje usmereno teorijskim shvatanjima Georga H. Meada i Talcotta Parsonsa. Balesov klasifikacijski sistem se sastoji iz 12 kategorija u koje se razvrstavaju svi oblici ponašanja posmatranih članova malih grupa, kako verbalni, tako i neverbalni. Pretpostavke na kojima klasifikacijski sistem počiva podrazumevaju da posmatrana grupa, pred kojom se nalazi kolektivno rešavanje zadatka, najpre mora što preciznije odrediti sam zadatak, a zatim razviti zajedničko vrednosno stanovište za njegovo rešavanje, odnosno usaglasiti se o ciljevima kojima teži i načinu njihovog postizanja. Imajući u vidu naznačene pretpostavke, Balesov klasifikacijski sistem čine dva osnovna područja: društveno-emocionalno područje se odnosi na pozitivna i negativna ponašanja članova grupe koja uslovljavaju njenu jedinstvenost i atmosferu u grupi, a područje zadatka na neutralna ponašanja koja su u neposrednoj vezi sa dolaskom do rešenja postavljenog zadatka (predlaganje rešenja ili postavljanje pitanja). Predmet ovog rada je razmatranje mogućnosti primene Balesovog klasifikacijskog sistema u posmatranju funkcionisanja plenuma studenata Filozofskog fakulteta u Beogradu tokom blokade 2024/2025. godine. Cilj rada je ustanoviti koliko je pogodan za prikupljanje podataka o ovoj vrsti grupe koja kolektivno rešava zadatke. Podaci na kojima počiva analiza su prikupljeni tokom prva tri meseca trajanja blokade na dvojak način, od strane istraživača studenata učesnika plenuma koji vrše i posmatranje i istraživača u ulozi zaposlenih koji posmatraju plenum. Zaključak razmatranja je da su mogućnosti primene Balesovog klasifikacijskog sistema u posmatranju plenuma studenata Filozofskog fakulteta u Beogradu ograničene, ali da je nesumnjivo heuristički plodan za prikupljanje podataka posmatranjem ove vrste grupe koja kolektivno rešava zadatke.

Cljučne reči: Robert Bales, klasifikacijski sistem, posmatranje, plenum, Filozofski fakultet u Beogradu.

* Adresa za korespondenciju: zmanic@f.bg.ac.rs

Željka Manić

Aleksandra Marković

University of Belgrade – Faculty of Philosophy

Exploring the Applicability of Bales' Set of Categories to Observations of Student Plenums at the Faculty of Philosophy in Belgrade during the 2024/2025 Blockade

Seventy-five years ago, the American sociologist Robert F. Bales developed a now classic system for observing the activities of small groups, grounded in the theoretical perspectives of George H. Mead and Talcott Parsons. Bales' classification system consists of twelve categories used to classify all forms of behaviour exhibited by members of small groups, both verbal and nonverbal. The system is based on the assumption that a group engaged in collective problem-solving must first clearly define the task at hand and then develop a shared value framework for addressing it – agreeing on goals and how to achieve them. Reflecting these assumptions, Bales' set of categories is divided into two main domains: the socio-emotional domain, which encompasses both positive and negative behaviours that shape the group's unity and atmosphere, and the task domain, which includes neutral behaviours directly related to solving the assigned task (proposing solutions or asking questions). This study investigates the applicability of Bales' set of categories in analysing the dynamics of student plenums at the Faculty of Philosophy in Belgrade during the 2024/2025 faculty blockade. The aim of this assessment is to evaluate the appropriateness of the system for the collection of data pertaining to this kind of group engaged in collaborative problem-solving activities. The data underpinning the analysis were gathered during the initial three months of the blockade through using two approaches: by student researchers participating in the plenums who conducted observations, and by researchers in the role of employees who also observed the plenums. The findings of the study indicate that although the applicability of Bales' set of categories for observing student plenums is constrained, it nonetheless possesses considerable heuristic value for the collection of observational data concerning this kind of task-oriented collective group.

Keywords: Robert Bales, set of categories, observation, plenum, Faculty of Philosophy in Belgrade.

Ana Martinoli*

Fakultet dramskih umetnosti, Univerzitet umetnosti u Beogradu

Istina u mreži: borba protiv digitalnih spinova tokom studentskih blokada 2024/2025

Studentske blokade 2024–2025, svoju komunikacionu snagu izgradile su koristeći platforme Instagram, X i TikTok ne samo za koordinaciju studenata i građana i organizaciju protesta, već i za širenje autentičnih narativa. Protesti su se, na komunikacionom planu, suočili sa propagandnim kontranarativima koji su u onlajn prostoru bili distribuirani kroz bot-profile i profile provladinih medija, najčešće sa ciljem diskreditacije pokreta. Digitalni prostor omogućio je studentima da se suprotstave zvaničnim narativima kroz viralne kampanje, upečatljiv i originalan *storytelling*, vizuelni sadržaj, stvarajući dinamiku sukoba između autentičnih poruka i manipulativnih spinova. Kapacitet digitalnih platformi za brzo širenje sadržaja, amplifikaciju glasova mladih i decentralizovanu komunikaciju učinio ih je ključnim alatom u narativnom ratu, ali istovremeno izložio izazovima poput koordinisanih dezinformacija i algoritamskog potiskivanja. Ovaj rad ima za cilj ispitivanje strategija koje su studenti koristili za suprotstavljanje zvaničnim narativima i kreiranje autentičnih kontranarativa, kako su mogućnosti, ali i limiti digitalnih platformi oblikovali dinamiku sukoba narativa, a kroz analizu sadržaja na platformama i intervju sa aktivistima biće omogućen detaljniji uvid u ulogu digitalnog prostora u studentskom aktivizmu. Istraživanje će se dominantno zasnivati na konceptu digitalne javne sfere (Papacharissi) i teoriji „narativnog rata“ (Singer & Brooking). Ovi savremeni pristupi trebalo bi da omogućće razumevanje kako digitalni prostor postaje bojno polje za zvanične narative i studentske kontranarative tokom blokada fakulteta u Srbiji 2024–2025.

Ključne reči: digitalni aktivizam, narativni rat, studentski protesti, društveni mediji, kontranarativi.

* Adresa za korespondenciju: ana.martinoli@gmail.com

Ana Martinoli

Faculty of Dramatic Arts, University of Arts in Belgrade

Truth in the Network: The Fight Against Digital Spins During the 2024/2025 Students Protests

The 2024–2025 student blockades built their communicative power by leveraging Instagram, X, and TikTok platforms, not only for coordinating students and citizens and organizing protests but also for disseminating authentic narratives. On the communication front, the protests faced propaganda counter-narratives distributed online through bot accounts and pro-government media profiles, often aimed at discrediting the movement. The digital space enabled students to challenge official narratives through viral campaigns, impactful and original storytelling, and visual content, creating a dynamic clash between authentic messages and manipulative spins. The capacity of digital platforms to rapidly spread content, amplify young voices, and facilitate decentralized communication made them key tools in the narrative war, while simultaneously exposing them to challenges such as coordinated disinformation and algorithmic suppression. This paper aims to examine the strategies students used to counter official narratives and create authentic counter-narratives, how the opportunities and limitations of digital platforms shaped the dynamics of narrative conflict, and, through content analysis on platforms and interviews with activists, provide deeper insight into the role of the digital space in student activism. The research will primarily draw on the concept of the digital public sphere (Papacharissi) and the theory of “narrative warfare” (Singer & Brooking). These contemporary approaches should enable an understanding of how the digital space becomes a battlefield for official narratives and student counter-narratives during the faculty blockades in Serbia in 2024–2025.

Key words: digital activism, narrative warfare, Students protests, social media, counter-narratives.

Maja Matejić ,
Irina Đorđević* , Miljana Glogovac ,
Nevena Ostojić , Nikolina Milosavljević ,
Aleksandra Popović , Vida Vekić

Fakultet za medije i komunikacije, Univerzitet Singidunum,
studentkinje osnovnih studija

Efekti motivacije na angažovanost studenata u studentskim blokadama

Studentske blokade predstavljaju važan oblik kolektivne akcije, ali je nedovoljno istraženo na koji način motivacioni faktori, uključujući stavove, emocije, kolektivni identitet, socijalnu podršku, osećaj efikasnosti, politički cinizam i moralnu obavezu, utiču na nivo angažovanosti studenata u ovakvim protestima. Primenjen je kvantitativni, neeksperimentalni, korelaciono-regresioni dizajn. Motivacioni faktori mereni su skalom od 36 ajtema, dok je angažovanost operacionalizovana kroz 13 ajtema. Podaci su prikupljeni *online* putem platforme SoSci metodom snežne grudve. Učestvovalo je ukupno 974 ispitanika. Većinu su činile studentkinje (71,6 %), dok su studenti činili 27,3 % uzorka, a 1,1 % ispitanika je označilo opciju „drugo“, dok je prosečan uzrast ispitanika bio 22,13 godina.

Višestruka regresiona analiza pokazala je da motivacioni faktori objašnjavaju značajan procenat varijanse angažovanosti ($R^2 = .39$). Statistički značajni prediktori bili su: stavovi prema blokadama, intenzitet emocija, osećaj efikasnosti, moralna obaveza i politički cinizam, dok se kolektivni identitet i socijalna podrška nisu pokazali kao značajni. Pokazalo se da su moralna obaveza, stavovi i percepcija efikasnosti ključni motivatori studentskog aktivizma, dok politički cinizam ima obeshrabrujući efekat.

Ključne reči: studentske blokade, motivacija, angažovanost, stavovi, emocije.

* Adresa za korespondenciju: irina9012003@gmail.com

Maja Matejić,
Irina Đorđević, Miljana Glogovac,
Nevena Ostojić, Nikolina Milosavljević,
Aleksandra Popović, Vida Vekić

Faculty of Media and Communications, Singidunum University,
students

The Effects of Motivation on the Engagement of Students in the Student Blockades

Student blockades represent a significant form of collective action, but the ways in which motivational factors—including attitudes, emotions, collective identity, social support, perception of efficiency, political cynicism, and moral obligation—influence student engagement in such protests remain underexplored. A quantitative, non-experimental, correlational-regression design was employed. Motivational factors were measured with a 36-item scale, and engagement was operationalized through 13 items. The data was collected online via the SoSci platform using snowball sampling. There was a total of 974 respondents. The majority were female (71.6%), 27.3% were male, and 1.1% identified as other, while the average age of the participants was 22,13 years. The sample was diverse in age, year of study (from first-year undergraduates to doctoral candidates), funding status, and employment status.

Multiple regression analysis found that these motivational factors significantly explained variance in engagement ($R^2 = .39$). Statistically significant predictors were attitudes toward blockades, emotional intensity, perception of efficiency, moral obligation, and political cynicism; collective identity and social support were not significant. Moral obligation, attitudes, and perceived efficiency emerged as key drivers of student activism, whereas political cynicism had a demotivating effect.

Keywords: student blockades, motivation, engagement, attitudes, emotions.

Branka Matijević*

Institut društvenih nauka, Beograd

Marija Todorović

Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet, doktorantkinja

Sofija Ljubišić

Institut društvenih nauka, Beograd

Dva lica Srbije: polarizacija javnog mnjenja u kontekstu studentskih i građanskih protesta

Protesti, kao oblik političkog izražavanja, često postaju tačka razdvajanja – za jedne predstavljaju legitimnu borbu za pravdu i promene, dok su za druge destruktivan čin ili pokušaj destabilizacije. Ovakva polarizacija posebno dolazi do izražaja u trenucima društvenih kriza, poput one izazvane urušavanjem nadstrešnice Železničke stanice Novi Sad koja se dogodila 1. novembra 2024. godine, nakon čega su usledili masovni studentski i građanski protesti. Ovaj rad ima za cilj da ispita da li se dve društvene grupe – jedna koja podržava proteste i druga koja ih osporava – razlikuju u tonu komunikacije, argumentaciji i obrascima narativa koji oblikuju društveni dijalog. Kombinacijom kvalitativne i kvantitativne analize sadržaja istražuje se kako se stavovi formiraju i izražavaju u digitalnoj sferi. Analizom komentara prikupljenih putem ankete „Studentski i građanski protesti u Srbiji: Motivi, uzroci i ciljevi“ Instituta društvenih nauka, kao i analizom reakcija korisnika na objavu putem koje se navedena anketa oglašavala na društvenim mrežama (pre svega na Fejsbuku), rad se fokusira na razumevanje načina na koji različite grupe interpretiraju iste društvene izazove i predložena rešenja. Nalazi pokazuju da su komentari na samim objavama češće odraz negativnog stava prema protestu i uz nešto oštrije i napadniji ton u poređenju sa komentarima ostavljenim u samoj anketi koji češće odražavaju pozitivan stav prema protestu sa nešto mirnijim tonom.

Ključne reči: polarizacija, javno mnjenje, digitalna sfera, analiza sadržaja.

* Adresa za korespondenciju: bmatijevic@idn.org.rs

Branka Matijević

Institute of Social Sciences, Belgrade

Marija Todorović

University of Belgrade – Faculty of Philosophy, PhD student

Sofija Ljubišić

Institute of Social Sciences, Belgrade

Two Faces of Serbia: Polarization of Public Opinion in the Context of Student And Civic Protests

Protests, as a form of political expression, often become a point of division – viewed by some as a legitimate struggle for justice and change, and by others as a destructive act or an attempt at destabilization. This polarization becomes especially evident during periods of social crisis, such as the one triggered by the collapse of the canopy at the Novi Sad Railway Station on November 1, 2024, which led to mass student and citizen protests. This paper aims to examine whether two social groups – those who support the protests and those who oppose them – differ in their tone of communication, argumentation, and narrative patterns that shape public discourse. Through a combination of qualitative and quantitative content analysis, the study explores how opinions are formed and expressed within the digital sphere. By analyzing comments collected via survey “Student and Civic Protests in Serbia: Motives, Causes, and Goals” provided by Institute of Social Sciences, as well as user reactions to the social media post promoting the survey (primarily on Facebook), the paper focuses on understanding how different groups interpret the same societal challenges and proposed solutions. The findings show that comments posted directly on the social media post tend to reflect a more negative stance toward the protests, often with a harsher and more confrontational tone, in contrast to the survey responses, which more frequently express support for the protests and convey a calmer tone.

Keywords: polarization, public opinion, digital sphere, content analysis.

Nela Milic*

Buckinghamshire New University, UK

Studentski protest u Srbiji kao mesto mobilizacije srpske dijaspore Ujedinjenog Kraljevstva

Većina srpske dijaspore ne okuplja se oko srpskih institucija u Velikoj Britaniji. Crkveni kafe, škola jezika ili ambasada nisu popularna mesta, pre svega zbog ukorenjene parohijalne kulture. Za razliku od drugih migrantskih grupa u Ujedinjenom Kraljevstvu, srpska zajednica retko je javno isticala svoje prisustvo, uglavnom stigmatizovana zbog uloge koju je igrala – i koja joj je pripisivana – tokom, a zatim i dugo nakon balkanskih ratova devedesetih godina. Kako su aktuelni protesti promenili ovu dinamiku i zašto je odziv srpske dijaspore u Velikoj Britaniji i šire bio izuzetno snažan – samo su neka od pitanja koja razmatram u ovom radu. Zabrinuti za one koje smo ostavili kada smo otišli iz Srbije, započeli smo razgovore sa ljudima kod kuće, ponudili podršku putem interneta i finansijskih doprinosa, i širili informacije u svojim krugovima, ciljajući i na britanske medije. Sve je to kulminiralo pozivom na okupljanje u WhatsApp grupi „UK Dijaspore za Studente“, koja svakodnevno raste. Okupljali smo se više puta ispred ambasade, organizovali razgovore, horsko pevanje, bdenje u Londonu, kao i događaje u Kembridžu, Mančesteru, Edinburgu, Liverpulu, te put u Brisel kako bismo pozdravili studentske bicikliste. Nakon decenija skrivanja, odlučili smo da se oglasimo i postanemo vidljiva zajednica. Od Blokadnog hora do zauzimanja javnih prostora poput platoa ispred Tate Moderna, različiti članovi srpske i regionalne zajednice formirali su ujedinjeni front podrške studentima i građanskim inicijativama. Zasnovan na (auto)etnografskom pristupu, moj rad istražuje ovaj emotivni i politički proces, koristeći reflektivni zapis kako bi dokumentovao ključne događaje i iskustva. Kroz Bendžaminov pojam zajednice kao grupe sa zajedničkim jezikom i kulturnom politikom iskustva, rad osvetljava nastojanja da se potvrdi osećanje pripadnosti – i srpskoj zajednici i britanskoj dijaspori.

Ključne reci: dijaspora, zajednica, protest, Ujedinjeno Kraljevstvo, Srbija.

* Adresa za korespondenciju: nela.milic@bucks.ac.uk

Nela Milic

Buckinghamshire New University, UK

Student protests in Serbia as the site of mobilisation for the Serbian UK diaspora

Most of the Serbian UK diaspora is not gathering around Serbian institutions in Great Britain. The church café, the language school or the Embassy are unpopular spots largely due to their rooted parochial culture. Unlike other migrant groups in the UK, Serbian diaspora rarely announced its presence in public, as it was mostly stigmatised by the role the community played and was assigned during and long after the Balkan wars in the 90s. How the current protests changed this dynamic and why such a strong response of the Serbian diaspora in the UK and beyond are some of the questions I tackle in this work. Worried for the people we left behind when we migrated from Serbia, we started conversations with people we knew back home, offered online and financial support and spread the word about the protests in our circles whilst targeting UK media. This culminated with an invitation for an in-person event posted to the “UK Diaspora for Students” WhatsApp group that grows daily. We gathered a few times in front of the Embassy, organised talks, the choir performance, vigils in London, Cambridge, Manchester, Edinburgh, Liverpool and a trip to Brussels to greet the cycling students. So, after decades of hiding, we raised a voice and decided to become a visible community. From the formation of the BLUKade choir to the taking of the public space like the Tate Modern bankside, diverse members of Serbian and regional community established a united front for the student and civilian support. Rendered through an auto-ethnographic record, my paper explores this emotive and political process, using a reflective record in order to mark the most important events and experiences. By using Benjamin’s notion of the community as the group with shared language and cultural politics of experience, the work illuminates striving to re-claim the belonging – to the Serbian people as well as the UK diaspora.

Keywords: diaspora, community, protest, UK, Serbia.

Ana Milojević*

Univerzitet u Beogradu – Fakultet političkih nauka

Vuk Vuković

Fakultet dramskih umjetnosti Univerziteta Crne Gore

Vizuelno samo-uokviravanje studentskih protesta u Srbiji 2024–25

Ovaj rad polazi od teorije uokviravanja i protestne paradigme, prema kojoj mejnstrim mediji uglavnom prikazuju proteste kroz delegitimizujuće okvire. Kao odgovor na ovakvo uokviravanje, protestni pokreti razvijaju strategije zaobilaznja dominantnih medijskih narativa – najčešće kroz uspostavljanje sopstvenih komunikacionih kanala i produkciju alternativnih poruka sa ciljem mobilizacije podrške. Prethodna istraživanja uglavnom su bila fokusirana na ulogu društvenih mreža, pokazujući da njihov sadržaj može odstupati od paradigmatškog prikazivanja protesta, ali i ponavljati okvire zastupljene u mejnstrim medijima. Vizuelna samo-reprezentacija protesta kroz film i druge forme medijske produkcije ostala je znatno manje istražena.

U ovom radu analiziramo vizuelnu samo-reprezentaciju studentskih protesta u Srbiji, u periodu od 1. novembra 2024. do 1. juna 2025. godine. Istraživanje obuhvata studentsku produkciju filmova (*Kameleon* i *Dvanaesti minut*), emisija (*Blokadni dnevnik*), kao i protestne plakate objavljene na društvenim mrežama. Kroz induktivnu analizu vizuelnih okvira identifikujemo ključne strategije samo-uokviravanja, sa posebnim fokusom na legitimizaciju protesta i mobilizaciju podrške. Posebnu pažnju posvećujemo reaktivnom, odnosno kontra-uokviravanju – kao obliku odgovora na načine na koje mediji i politički akteri predstavljaju proteste u javnoj sferi.

Ključne reči: vizuelno uokviravanje, protestna paradigma, samo-reprezentacija, studentski protesti, društvene mreže, kontra-uokviravanje

* Adresa za korespondenciju: anamilojevic@gmail.com

Ana Milojević

University of Belgrade – Faculty of Political Sciences

Vuk Vuković

The Faculty of Dramatic Arts, University of Montenegro

Visual Self-Representation and Framing of Student Protests in Serbia 2024–25

This paper draws on framing theory and the protest paradigm, which suggest that mainstream media tend to portray protests through delegitimizing frames. In response, protest movements have developed strategies to circumvent dominant media narratives, most notably by creating their own communication channels and producing alternative messages aimed at mobilizing broader public support. While prior research has largely focused on the use of social media in protest communication, showing that social media content may both challenge and reproduce mainstream frames, visual self-representation through film and independent media production remains significantly understudied.

This study examines the visual self-representation of student protests in Serbia between November 1, 2024, and June 1, 2025. It focuses on student-generated visual content, including two documentary films (*Kameleon* and *The Twelfth Minute*), replication of newscasts (*Blokadni dnevnik*), and protest posters published on student-run social media profiles. Using inductive visual frame analysis, the study identifies key self-framing strategies, with particular attention to those aimed at legitimizing the protests and mobilizing public support. Special emphasis is placed on reactive or counter-framing, understood as protest actors' direct responses to the ways in which mainstream media and political elites frame protests in the public sphere.

Keywords: visual framing, protest paradigm, self-representation, student protests, social media, counter-framing.

Aleksa Mitić*

Univerziteta u Nišu – Filozofski fakultet, doktorand

Veštačka inteligencija kao alternativni izvor informisanja o studentskim protestima 2024/2025

Povećan stepen polarizacije medijskog diskursa u periodu studentskih protesta rezultirao je preispitivanjima načina informisanja šire javnosti o ovim događajima. Potrebu za informisanjem sve više ljudi ispunjava upotrebljavajući alternativne izvore informacija. Botovi veštačke inteligencije poput ChatGPT-a, postaju sve zastupljeniji u potrazi za verodostojnim informacijama koje reflektuju aktuelne događaje, čime postaju značajni agensi procesa informisanja. Tema rada je analiza informativnih potencijala različitih modela veštačke inteligencije u informisanju javnosti o studentskim protestima. Cilj je prikazati da li i na koji način veštačka inteligencija doprinosi informisanju javnosti o studentskim protestima. Pored teorijske analize literature, rad će se sastojati i od analize sadržaja prikupljenog ispitivanjem različitih modela veštačke inteligencije na temu studentskih protesta. Polazna pretpostavka je da veštačka inteligencija, uprkos medijskoj polarizaciji, zadržava neutralan karakter po pitanju informisanja o studentskim protestima.

Ključne reči: studentski protesti, veštačka inteligencija, medijsko informisanje

* Adresa za korespondenciju: a.mitic-19601@filfak.ni.ac.rs

Aleksa Mitić

University of Niš – Faculty of Philosophy, PhD student

Artificial intelligence as an alternative source of information about student protests 2024/2025

Increased rate of polarization of media discourse in time of student protests, has resulted in reconsideration of ways of informing general public about these events. The need for information is met by more and more people using alternative sources of information. Artificial intelligence bots like ChatGPT are becoming increasingly popular in search for reliable information with reflecting on current events, thus becoming important agent in the information process. The topic of the paper is the analysis of the informative potential of artificial intelligence in informing the public about student protests. The aim is to represent whether and how artificial intelligence contributes to informing the public about student protests. In addition to the theoretical analysis, the paper will contain the analysis of the content collected from examination of various models of artificial intelligence on topic of student protests. The starting hypothesis is that artificial intelligence, despite media polarization, maintains a neutral status when it comes to informing about student protests.

Key words: student protests, artificial intelligence, media information.

Nemanja Milisavljević*

Univerzitet u Nišu – Filozofski fakultet

Politika disocijacije i vrednost empatije

Disocijativni poremećaj ličnost (eng. *Dissociative identity disorder*) prikazuje nam formativni aspekt generisanja alternativne subjektivnosti ili centra iskustvenog ega svesti koja u individui sa datim poremećajem može obitavati u sukobu ili harmoniji. U skladu sa ontološkom pozicijom savremenog filozofa Bernarda Kastrupa (eng. Kastrup) proces disocijacije svesti ćemo uzeti za bazični ekplanatorni fundament kojim ćemo razumeti život i svet u kojem smo, te ćemo iz datog pozadinskog ključa ukazati na značaju empatije i gledanju druge individue kao jednog produžetka sebe što suprotstavljamo egoistično-narcisoidnom doživljaju subjektivnosti koja je spremna da zarad ličnog interesa zanemari značaj grupe. Ukazujemo da društvena otuđenost uslovljena kapitalizmom i savremenim načinom življenja pojačava već postojeću restrikciju disocijacije. Data objašnjenja iskoristićemo za sagledavanje studentskih blokada u Srbiji i značaju koji imaju osećanje empatije i doživljaj drugog kao sebe kao i suprotno pozicioniranje ličnog interesa iznad interesa svih drugih.

Ključne reči: empatija, metafizika, politika disocijacije, studentski protesti, subjektivnost.

* Adresa za korespondenciju: nemanja.milisavljevic@filfak.ni.ac.rs

Nemanja Milisavljević

University of Niš – Faculty of Philosophy

The Politics of Dissociation and the Value of Empathy

Dissociative identity disorder presents to us the formative aspect of generating an alternative subjectivity or center of experiential ego consciousness, which in an individual with this disorder may exist in conflict or harmony. In accordance with the ontological position of contemporary philosopher Bernardo Kastrup, we will take the process of dissociation of consciousness as a basic explanatory foundation through which we will understand life and the world in which we exist. From this background perspective, we will highlight the significance of empathy and viewing another individual as an extension of oneself, which stands in contrast to the egoistic-narcissistic experience of subjectivity that is willing to overlook the importance of the group for personal interest. We point out that social alienation conditioned by capitalism and modern ways of living exacerbates the already existing restriction of dissociation. We will use these explanations to examine student blockades in Serbia and the significance of feelings of empathy and the experience of the other as oneself, as well as the opposing positioning of personal interest above the interests of all others.

Keywords: empathy, metaphysics, politics of dissociation, student protests, subjectivity.

Luka Murišić*

Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet, student master studija

Upotreba istorije u kreiranju narativa o protestima – primeri i primena u novinskim portalima

Tokom trajanja studentskih protesta, pojedini elektronski mediji su se služili retorikom koja je predstavljala proteste u negativnom svetlu i povezivala ih sa delovanjem stranih aktera. U stvaranju negativne slike, mediji su se služili poređenjima sa istorijskim ličnostima i događajima iz prošlosti. Time se stvarala iskrivljena slika studenata koja je bila pogodna za targetiranje i verbalne i fizičke napade na pojedince. Imajući to u vidu, ovaj rad treba da analizira način na koji su istorijske reference, prvenstveno vezane za istoriju dvadesetog veka, korišćene u elektronskim medijima u periodu od decembra 2024. do maja 2025. godine. Fokus rada je isključivo na elektronskim novinskim portalima u Srbiji. Primena kritičke analize diskursa podrazumeva uzorak od sto dvadeset novinskih članaka sa portala koji u pozitivnom svetlu predstavljaju politiku Srpske napredne stranke. Kroz rad će biti prikazana primena poređenja sa istorijskim ličnostima i događajima sa priloženim primerima. Pažnja će biti usmerena i na izbor istorijskih događaja i ličnosti sa kojima se pojedinci upoređuju u medijima. Sve ukupno, radom bi trebala da se prikaže upotreba istorije dvadesetog veka u stvaranju negativne slike protesta i pokaže jedan od aspekata stvaranja podele u društvu zasnovane na vrednosnim etiketama. Upotreba istorije u cilju diskreditovanja protesta podrazumeva ne samo stvaranje podele na dve strane u okviru istog društva, koje su suprotstavljenih vrednosnih stavova, već i način na koji pojedini elektronski mediji „razumeju“ istoriju srpskog naroda i kako vrednosno određuju događaje i ličnosti.

ključne reči: tabloidi, studenti, istorija, dvadeseti vek, propaganda.

* Adresa za korespondenciju: lukamurisic@outlook.com (lmurisic37@gmail.com)

Luka Murišić

University of Belgrade – Faculty of Philosophy, Master's student

The Usage of History in creating Narratives about protests – Examples and Usage in Online Newspapers

During the course of student's protests, several electronic media were using rhetorics which aimed to present protests in negative manner and to relate them with foreign influence. In order to create peculiar narrative and negative image of protests, media outlets often turned to use comparisons with historical figures and events from past. Consequently, that lead to creation of false image of students which eventually led to targeting and physical and verbal abuse of individuals. Regarding that, aim of this paper is to show how historical references, primarily those related to the history of the 20th century, were used through analysis of news articles and their titles in electronic media outlets between December 2024 and May 2025. The research is focused on online newspaper outlets in Serbia. Paper represents usage of critical discourse analysis on sample of hundred and twenty news articles from news outlets which are reporting positively on policy of Serbian progressive party. Also, research will try to show selection of historical figures and events used in comparison. In the end, this paper will try to show the usage of history of the twentieth century in creation of negative image of students' protests and to emphasize one of the aspects of division making in Serbian society based on ideological values. Usage of history implies not only the division of whole society on two contested sides, moreover, it stresses out how some electronic media can develop ideologically based valuations in field of Serbian history.

Key words: tabloids, students, history, twentieth century, propaganda

Mirjana Nikolić*

Fakultet dramskih umetnosti, Univerzitet umetnosti u Beogradu

IZVEŠTAVANJE Radio Beograda o studentskim protestima u Srbiji, 2025. godine

U svim društvenim događanjima, a posebno turbulentnim kakvi su demonstracije i protesti, uloga medija je ključna i nezaobilazna. Kako se mediji menjaju tako smo svedoci transformacije vrste i tipa medija koji dominantno prate – prenose, tumače i reaguju, aktuelne događaje. Pad nadstrešnice na Železničkoj stanici u Novom Sadu i masovni studentski i građanski protesti doveli su do značajnih društvenih poremećaja u Srbiji koji su redovno i angažovano praćeni u izveštavanju tradicionalnih i digitalnih medija.

Od početka studentskih protesta u Srbiji 2024/25. godine, digitalni mediji i onlajn prostori, pokazali su se kao neprikosnoveni u brzini reagovanja i plasiranju informacija. Međutim zbog obima, formata, ali i nedovoljne konzistentnosti i formalnosti u izboru sadržaja u onlajn prostoru, čak i kad iza izbora stoje institucionalizovani medij, ideja je da predmet analize istraživanja budu programi i centralne informativne emisije Radio Beograd, kao dela javnog servisa. Posebno mesto u analizi će biti način na koji je ova medijska kuća izveštavala iz Niša i to 1. marta kada je održan skup organizovan od strane studenta i 17. maja kada je sličan miting organizovala Srpska napredna stranka. U cilju kontekstualizacije, deo rada će biti posvećen kraćoj istorijskoj analizi modela i načina izveštavanja ove medijske kuće u društveno kriznim situacijama počev od protesta 1991, preko studentskih protesta 1996/97. godine i konačno 5. oktobra 2000. godine.

Istraživanje bi trebalo da pokaže razvojnost i dinamičnost odnosa medija koji su prepoznati kao nosioci funkcije javnog servisa u turbulentnim društvenim okolnostima, a da na konkretnom primeru izveštavanja o studentskim i građanskim protestima 2025. godine empirijski pokaže stepen objektivnosti i nepristrasnosti kao i strategije oblikovanja medijske slike aktuelnih događaja od strane medija sa najvećemo društvenom odgovornošću.

Ključne reči: Radio Beograd, javni servis, izveštavanje, studentski protesti, angažovano novinarstvo, etika medija.

* Adresa za korespondenciju: mirjana.nikolic@fdu.bg.ac.rs

Mirjana Nikolić

Faculty of Dramatic Arts, University of Arts in Belgrade

Radio Beograd Reporting on Student Protests in Serbia, 2025

In all social events, especially turbulent ones such as demonstrations and protests, the role of the media is crucial and unavoidable. As the media are changing, we are witnessing the transformation of the *types* of media that predominantly follow, transmit, interpret, and react to current events. The structural failure of the canopy at the railway station in Novi Sad, which sparked public outrage and was combined with massive student and civil protests, led to significant social disruptions in Serbia, which were regularly and actively covered in the reporting of traditional and digital media.

Since the beginning of the student protests in Serbia in 2024/25, digital media and online spaces have demonstrated *unparalleled* speed in response and information dissemination. However, given the scope, format, and sometimes inconsistent content selection in the online space—even when institutionalized media are involved—this research aims to focus specifically on the programs and central news broadcasts of Radio Belgrade, as part of the public service. A special place in the analysis will be the way in which this media house reported from Niš, on March 1, when a rally organized by a student was held, and on May 17, when a similar rally was organized by the Serbian Progressive Party. In order to contextualize, part of the work will be devoted to a shorter historical analysis of the model and way of reporting of this media company in socially crisis situations, starting with the protests of 1991, through the student protests of 1996/97. and finally on October 5, 2000.

This research aims to demonstrate the development and dynamism of media relations, particularly how public service media fulfill their function in turbulent social circumstances. It will empirically assess the degree of objectivity and impartiality, as well as the strategies employed by media with the greatest social responsibility in shaping the media image of current events, using the concrete example of reporting on student and civil protests in 2025.

Key words: Radio Belgrade, public service, news reporting, student protests, socially engaged journalism, media ethics.

Nevena Novaković*

Institut društvenih nauka, Beograd

Veronika Podrjadova

Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet

Ana Stojković

Fakultet likovnih umetnosti, Univerzitet umetnosti u Beogradu

(Studentska) kulturna proizvodnja tokom društvenih previranja 2024/2025: studija slučaja nezavisne blokade Studentskog kulturnog centra u Beogradu

Studentski kulturni centar u Beogradu blokiran je pod parolom „Studentski prostori studentima“ na talasu studentskih blokada fakulteta i studentskih i građanskih protesta 12. februara 2025. godine. Ovo je prva blokada koju su studenti sproveli, a koja nije direktno vezana za fakultete, niti zaštićena univerzitetskom autonomijom, a koja ima zasebne zahteve. U tom smislu, ona je društveno specifična i izdvojena, a dodatno je interesantna za analizu jer, za razliku od blokada koje obustavljaju rad određenih institucija, ova blokada je bila usmerena na oživljavanje prostora, umetnički izraz, organizovanje programa i stvaranje novih dela.

Ovaj interdisciplinarni rad posvećen je ispitivanju specifičnosti blokade Studentskog kulturnog centra (SKC) u Beogradu i kulturne proizvodnje koja je tokom tog perioda nastajala. Kulturna proizvodnja SKC-a, a pod „studentskom upravom“ biće obuhvaćena analizom sadržaja programa, koji je javno dostupan na društvenim mrežama ove blokade. Istraživanje se zasniva na tri analitičke ravni. Prvo, kulturna produkcija studenata u blokiranom SKC-u biće pozicionirana u okviru postojećih kulturnih i političkih polja, kao i polja studentske političke borbe. Drugo, ova produkcija biće komparativno razmatrana u odnosu na slavnu prošlost SKC-a i njegov percipirani pad (manjak programa, eksperimenta u kulturi i umetnosti, neposećenost od strane mladih). Na kraju, biće analizirani umetnički impulsi i glavne tematske preokupacije radova nastalih tokom blokade.

Ključne reči: Studentski kulturni centar u Beogradu, kulturna proizvodnja, studentski protesti, studentska kultura, studentsko umetničko stvaralaštvo.

* Adresa za korespondenciju: nnovakovic@idn.org.rs

Nevena Novaković

Institute of Social Sciences, Belgrade

Veronika Podrjadova

University of Belgrade – Faculty of Philosophy

Ana Stojković

Faculty of Fine Arts, University of Arts in Belgrade

(Student) Cultural Production During the Social Upheavals of 2024/2025: A Case Study of the Independent Blockade of the Student Cultural Center in Belgrade

The Student Cultural Center (SKC) in Belgrade was blockaded under the slogan “Student Spaces for Students” as part of a wave of university blockades and student and civic protests on February 12, 2025. This was the first blockade carried out by students that was not directly tied to a faculty, nor protected by university autonomy, and which had its own distinct set of demands. In that sense, it was socially specific and separate, and is particularly interesting for analysis because, unlike blockades that suspend the operations of certain institutions, this one was oriented toward revitalizing space, artistic expression, organizing programs, and creating new works.

This interdisciplinary work is dedicated to examining the particularities of the blockade of the Student Cultural Center (SKC) in Belgrade and the cultural production that emerged during this period. The cultural output of the SKC under “student administration” will be analyzed through the content of the program, which is publicly available on the social media profile of the blockade. The research is based on three analytical levels. First, the cultural production of students within the blockaded SKC will be positioned within existing cultural and political fields, as well as the field of student political struggle. Second, this production will be comparatively considered in relation to the SKC’s renowned past and its perceived decline (a lack of programming, cultural and artistic experimentation, and youth engagement). Finally, the artistic impulses and main thematic concerns of the works created during the blockade will be analyzed.

Keywords: Student Cultural Center in Belgrade, cultural production, student protests, student culture, student artistic creativity.

Goran Novaković*

Univerzitet u Beogradu – Fakultet političkih nauka

Participativni zaokret za politiku u Srbiji? Razumevanje političke participacije u toku studentskih protesta 2024–25

Politička kriza u Srbiji u 2024/2025. godini izazvana smrću šesnaestoro ljudi pri padu nadstrešnice na zgradi železničke stanice u Novom Sadu i nasiljem nad studentima u toku protesta koji su usledili, vodila je studentskim blokadama visokoškolskih ustanova, praćenih masovnim protestima širom zemlje. U jednu ruku, studentsko nezadovoljstvo se javlja kao reakcija na demokratsko nazadovanje, disfunkcionalne institucije i korupciju u zarobljenoj državi; a u drugu ukazuje na dublje probleme. Naime, tokom ovog perioda, i građani i studenti su donosili odluke neposredno kroz skupštine nazvane plenum i zbor, zahtevajući demokratiju. Ovo je vodilo pitanju da li studenti žele da institucije liberalne demokratije rade ili postoje razlozi za mišljenje da je njihova upotreba neposredne participacije u skladu sa globalnim trendovima osporavanja institucija liberalne predstavničke demokratije, kao što možemo videti u savremenim društvenim pokretima. Ovaj rad nastoji da stekne dublje razumevanje studentskih zahteva za demokratijom koristeći normativne radove teoretičara participativne demokratije, pogotovo Kerol Pejtman koja naglašava obrazovni efekat političke participacije u izgradnji istinski demokratskog participativnog društva, komparativnu analizu participativnih objašnjenja savremenih društvenih pokreta (npr. ranijih univerzitetskih blokada u Srbiji i Hrvatskoj, Okupiraj Vol Strit, itd.), kao i posmatranje od strane učesnika.

Ključne reči: studentski protesti, politička participacija, participativna demokratija, plenum, zbor.

* Adresa za korespondenciju: goran.novakovic@fpn.bg.ac.rs

Goran Novaković

University of Belgrade – Faculty of Political Sciences

A Participatory Turn for Politics in Serbia? Understanding the Political Participation During the 2024/25 Student Protest

The political crisis in Serbia in 2024/2025 that was caused by the death of sixteen people during the collapse of the canopy on the railway station building in the city of Novi Sad and the violence against students during protests that followed, led up to students blocking public higher education institutions, accompanied by mass protests across the country. On one hand, the students' discontent emerges as a reaction to the democratic backsliding, dysfunctional institutions and corruption in a captured state; and on the other it points to deeper issues. Namely, during this period, both students and citizens made decisions directly through assemblies named plenum and zbor, all while demanding democracy. This led to a question whether students want institutions of liberal representative democracy to work or are there reasons to think that their use of direct participation is consistent with the global trends of opposing liberal representative institutions as seen in contemporary movements. This paper tends to gain a deeper understanding of the students' demand for democracy using normative works from participatory democratic theorists, especially that of Carole Pateman who emphasizes the educational effect of the political participation in building a truly democratic participatory society, and the comparative analysis of the participatory explanations of the contemporary social movements (e.g. previous university blockades in Serbia and Croatia, Occupy the Wall Street, etc.), as well as participant observation.

Key words: student protest, political participation, participatory democracy, plenum, zbor.

Jovana Obradović*

Institut „Mihajlo Pupin“, Beograd

Milica Stević

Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet

Šta je zaista donela primena „Uredbe 5/35“ zaposlenima na univerzitetima u Srbiji i njihovim domaćinstvima – kvalitativno istraživanje

Usvajanje *Uredbe o izmenama Uredbe o normativima i standardima uslova rada univerziteta i fakulteta za delatnosti koje se finansiraju iz budžeta Republike Srbije* (u široj javnosti poznate kao „Uredba 5/35“), 24. marta 2025. godine, predstavljalo je svojevrsni presedan. Smanjenje norme naučno-istraživačkog rada za nastavno osoblje sa 20 na svega pet časova nedeljno od ukupno 40 radnih sati, koje je ovom Uredbom definisano, značajno je redukovalo njihove lične prihode. Osnovano je pretpostaviti da je odsustvo dostojanstvene zarade zaposlenih na univerzitetima uticalo na promenu materijalnog položaja njihovih domaćinstava, potencijalno ugrožavajući egzistenciju onih najranjivijih.

Ovaj rad ima za cilj da istraži na koji način je primena „Uredbe 5/35“ uticala na različite aspekte života nastavnog osoblja na univerzitetima u Srbiji i njihovih domaćinstava. Poseban fokus biće na tome da se osvetle strategije koje su zaposleni na univerzitetima i članovi njihovih domaćinstava koristili u situaciji drastično redukovanih prihoda, kako bi nastojali da makar u određenoj meri nadomeste odsustvo redovne zarade. U tom svetlu, biće važno da se istraži da li su i kakvu su ulogu odigrale mreže podrške porodice, kolega, studenata, biznis sektora (posebno IT zajednice), ali i šire zajednice.

Kako bi se pomenuti aspekti podrobno istražili, biće sprovedeno kvalitativno istraživanje, koje će obuhvatiti sprovođenje polu-strukturisanih dubinskih intervjuva sa zaposlenima na univerzitetima u Srbiji. Prilikom pravljenja uzorka istraživanja, u obzir će biti uzeto više kriterijuma, kao što su pol ispitanika/ca, zvanje odnosno pozicija na kojoj su zaposleni, (ne)posедovanje sopstvene nekretnine, ali i broj članova domaćinstva.

Ključne reči: „Uredba 5/35“, univerziteti, strategije, kvalitativno istraživanje.

* Adresa za korespondenciju: jovanaobradovic2207@gmail.com

Jovana Obradović

Institute Mihailo Pupin, Belgrade

Milica Stević

University of Belgrade – Faculty of Philosophy

What has the implementation of the “Decree 5/35” truly brought to university teachers and their households in Serbia – A qualitative study

The adoption of the *Decree on Amendments to the Regulation on Norms and Standards of Working Conditions at Universities and Faculties for Activities Financed from the Budget of the Republic of Serbia* (widely known as “Decree 5/35”) on March 24, 2025, represented a significant precedent. The reduction of the scientific research workload for teaching staff from 20 to only five hours per week out of a total of 40 working hours, as defined by this regulation, has significantly decreased their personal income. It is reasonable to assume that the absence of a decent salary for university employees has affected the material well-being of their households, potentially threatening the livelihoods of the most vulnerable among them.

This paper aims to explore how the implementation of “Decree 5/35” has impacted various aspects of life for university teaching staff in Serbia and their households. Particular focus will be placed on shedding light on the strategies employed by university staff and their household members in the face of drastically reduced incomes, in an effort to at least partially compensate for the lack of regular earnings. In this context, it is important to examine whether and in what ways support networks—including family, colleagues, students, the business sector (particularly the IT community), and the wider community—played a role.

To thoroughly investigate these aspects, a qualitative study will be conducted, involving semi-structured in-depth interviews with university employees across Serbia. The research sample will be defined based on multiple criteria, including the gender, academic position, (non-)ownership of property, and the number of household members.

Keywords: “Decree 5/35”, universities, strategies, qualitative research.

Ognjen Obradović*

Univerzitet umetnosti u Beogradu – Fakultet dramskih umetnosti

15. mart: kulminacija društvene drame i njeni performansi

U ovom radu krizi u Srbiji pristupam preko pojma *društvene drame* kako ga je definisao Viktor Turner, a dalje razrađivao Ričard Šekner. U tom okviru, 15. mart može se razumeti kao druga faza društvene drame – tačnije, kao njena *kulminacija*. Ova faza protesta iznedrila je niz *artivističkih akcija*, koje su se odigrale neposredno pred, tokom, ili kao reakcija na događaje 15. marta.

Najpre razmatram snimanje filma „Kameleon“, koje tumačim kao performans, u kom je proces važniji od samog rezultata. Zatim, fokusiram se na dan protesta – izvođenje „Trojanskog konja“ i lutaka, koje su izradili studenti Univerziteta umetnosti. Naposljetku, govorim o performansu „Zvučni štit“, koji je nastao kao reakcija na događaje 15. marta. Ovi primeri pomoći će nam da razmotrimo odnos umetnosti i politike u međuprostoru *artivizma*, kao i da ispitamo ulogu studentskih performansa u kulminaciji društvene drame u Srbiji.

Ključne reči: društvena drama, performans, studentski protesti, artivizam.

* Adresa za korespondenciju: ognjen.obradovic.ue@gmail.com

Ognjen Obradović

University of Arts in Belgrade – Faculty of Dramatic Arts

March 15: The Culmination of a Social Drama and Its Performances

In this paper, I approach the crisis in Serbia through the concept of *social drama*, as defined by Victor Turner and further developed by Richard Schechner. Within this framework, March 15 can be understood as the second phase of the social drama—specifically, as its *culmination*. This phase of the protests gave rise to a series of *activist actions*, which took place immediately before, during, or in response to the events of March 15.

I begin by examining the filming of “Chameleon”, which I interpret primarily as a performance, where the process takes precedence over the outcome I then focus on the protest day itself, specifically the “Trojan Horse” and puppet performances, created by students of the University of Arts. Finally, I discuss the performance “Sound Shield”, which emerged as a direct reaction to the events of March 15. These examples will serve as a basis to reflect on the relationship between art and politics within the interspace of *activism*, and to explore the role of student performances in the culmination of Serbia’s social drama.

Keywords: social drama, performance, student protests, activism.

Ana Otašević*

Kotutel EHES, Pariz; Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet, doktorantkinja

Gušenje univerzitetske autonomije 1998. u kontekstu političke krize i autoritarne konsolidacije

Rad analizira događaje na Univerzitetu u Beogradu 1998. godine, tokom donošenja zakona kojim je ukinuta njegova autonomija. Problem istraživanja obuhvata razumevanje političkih i društvenih okolnosti koje su omogućile donošenje zakona, identifikovanje aktera uključenih u njegovu kreiranje i sprovođenje, kao i onih koji su mu se suprotstavili, uz analizu razloga izostanka šire akademske i društvene mobilizacije u njegovoj odbrani.

Cilj rada je da se ispituju razmere represije sprovedene na fakultetima, kao sredstvo političkog obračuna sa učesnicima studentskih protesta 1996/1997, da se sagleda uloga studentskih organizacija u ovim događajima koja je dovela do promene u njihovoj strukturi i načinu organizovanja, te da se analizira uticaj političkog pregrupisanja opozicije na intenziviranje represije u kontekstu kosovske krize. Metodologija se zasniva na kvalitativnim intervjuima sa profesorima, studentima i političkim akterima, na analizi primarne i sekundarne građe koja uključuje periodiku i memoarsku literaturu.

Rezultati pokazuju da je represija nad Univerzitetom bila moguća zbog slabog otpora unutar Univerziteta, polarizacije unutar opozicije i erozije društvene solidarnosti u uslovima produblivanja društvene krize. Represija nad akademskim institucijama je pokazatelj šireg procesa preuzimanja društvene kontrole nad institucijama od strane vlasti i produblivanja društvene krize. Gušenje Univerziteta 1998. ukazuje na ograničene domete društvenih pokreta u autoritarnim režimima i potrebu za organizovanim i koordinisanim otporom represivnim merama unutar fakulteta i van njega.

Gljučne reči: društveni pokreti, studentski protesti, autonomija univerziteta, represivni režimi.

* Adresa za korespondenciju: anaotash@gmail.com

Ana Otašević

EHESS, Paris; University of Belgrade – Faculty of Philosophy,
PhD student

The Suppression of University Autonomy in 1998 in the Context of Political Crisis and Authoritarian Consolidation

This paper examines the events at the University of Belgrade in 1998, surrounding the adoption of legislation that abolished its institutional autonomy. The research problem addresses the political and social conditions that enabled the adoption of the law, the actors involved in its drafting and implementation, those who resisted it, as well as those who opposed it, and the factors behind the absence of broader academic and social mobilization in its defense. The objective is to assess the scope of repression within the faculties—framed as a form of retaliation against participants in the 1996/97 student protests—to explore the role of student organizations in these events which led to transformations in their structure and repertoires of contention, and to analyze the impact of opposition political realignment on the intensification of repression in the context of the Kosovo crisis.

The methodology combines qualitative interviews with professors, students, and political actors, alongside a thorough analysis of primary and secondary sources, including periodicals and memoirs. The results show that repression against the University was made possible by weak resistance within the University, polarization within the opposition, and the erosion of social solidarity in the context of a deepening social crisis. Repression of academic institutions functions both as an instrument for consolidating regime control over society and as an indicator of the broader escalation of political and social crisis. The suppression of the University in 1998 points to the limited reach of social movements under authoritarian regimes and the need for organized and coordinated resistance to repressive measures, both within the faculties and beyond.

Keywords: social movements, student protest, university autonomy, repressive regimes.

Mina Pavlović

Univerzitet u Beogradu – Ekonomski fakultet, studentkinja osnovnih studija

Teodora Vasiljević*

Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet, studentkinja master studija

Borba za dostupnost obrazovanja: analiza četvrtog studentskog zahteva kroz teoriju javnih dobara u kontekstu poluperiferne pozicije unutar svetskog ekonomskog sistema

Tragedija prouzrokovana padom nadstrešnice u Novom Sadu 1. 11. 2024. godine nije otkrila samo infrastrukturne propuste, već je ukazala i na širok spektar sistemskih anomalija sa kojima se srpsko društvo susreće. Ovaj rad bavi se analizom četvrtog studentskog zahteva, nastalog iz studentskog pokreta koji je, između ostalog, artikulisao dublje probleme u sistemu visokog obrazovanja. Motivacija za pisanje ovog rada proističe iz potrebe da se istraži kako se studentski aktivizam razvija iz izolovanog incidenta u širu borbu za društvenu promenu, te kako se ta borba artikuliše formalizacijom, u vidu zahteva.

Fokus je na analizi četvrtog zahteva, povećanje izdvojenih budžetskih sredstava za visoko obrazovanje u iznosu od 20%, koja ima za cilj da mapira i rasvetli univerzalne mehanizme otpora i adaptacije u suočavanju sa sistemskim izazovima, pri čemu se kroz istraživanje hronološki dokumentuje njegov razvoj – od formulisanja do institucionalnog odgovora – uz analizu i socio-ekonomsku kontekstualizaciju, kao i identifikaciju strukturnih prepreka dostupnijem obrazovanju. Teorijski okvir rada čine koncept javnih dobara Paula Samuelsona, produbljen teorijama Josepha Stiglitz i Elinor Ostrom, koji obrazovanje posmatraju kao meritorno, institucionalno i kolektivno dobro, i svetskosistemski teorija Immanuel Wallersteina, koja omogućava razumevanje obrazovanja u okviru ekonomske strukturalne zavisnosti poluperiferne države kakva je Srbija.

Utemeljen na konkretnom primeru studentske borbe, ovaj rad teorijski promišlja obrazovanje kao javno i univerzalno pravo, te nudi analizu koja povezuje empirijsku stvarnost sa širim društveno-ekonomskim kontekstom, pružajući naučnu osnovu. Nalazi ukazuju na to da se zahtevi za dostupnim obrazovanjem suočavaju sa duboko ukorenjenim institucionalnim, ekonomskim i političkim preprekama koje ograničavaju mogućnosti njegove realizacije.

Ključne reči: studentski pokret, visoko obrazovanje, javna dobra, studentski zahtevi

* Adresa za korespondenciju: vasiljevicteodora01@gmail.com

Mina Pavlović

University of Belgrade – Faculty of Economics and Business, student

Teodora Vasiljević

University of Belgrade – Faculty of Philosophy, Master's student

The Struggle for Accessible Education: An Analysis of the Fourth Student Demand Through the Theory of Public Goods in the Context of a Semi-Peripheral Position within the World Economic System

The tragedy caused by the collapse of a canopy in Novi Sad on November 1, 2024, revealed not only infrastructural failures but also pointed to a wide range of systemic anomalies faced by Serbian society. This paper analyzes the fourth student demand, which emerged from a student movement that, among other things, articulated deeper issues within the higher education system. The motivation for writing this paper stems from the need to explore how student activism evolves from an isolated incident into a broader struggle for social change, and how this struggle is articulated through formalization in the form of a demand.

The focus is on analyzing the fourth demand, an increase in allocated state funds for higher education by 20%, with the aim of mapping and highlighting the universal mechanisms of resistance and adaptation in confronting systemic challenges. The research chronologically documents the development of the demand—from its formulation to the institutional response—accompanied by a socio-economic contextualization and an identification of the structural barriers to more accessible education. The theoretical framework is based on Paul Samuelson's concept of public goods, further developed by the theories of Joseph Stiglitz and Elinor Ostrom, who view education as a merit, institutional, and collective good, and on Immanuel Wallerstein's world-systems theory, which enables an understanding of education within the economic structural dependency of a semi-peripheral country such as Serbia.

Grounded in a concrete example of student struggle, this paper offers a theoretical reflection on education as a public and universal right, and provides an analysis that connects empirical reality with the broader socio-economic context, offering a scientific foundation. The findings indicate that demands for accessible education are confronted with deeply rooted institutional, economic, and political obstacles that constrain their realization.

Keywords: student movement, higher education, public goods, student demands.

Božidar Pavlović*

Farmaceutsko-fizioterapeutska škola, Beograd

Njegoš Vujadinović

Institut društvenih nauka, Beograd

Pozicioniranje Srpske pravoslavne crkve i Pravoslavnog bogoslovske fakulteta prema studentskim protestima (2024–2025): hronologija (ne)uspešnih tumačenja društvenih kretanja

Rad koristi teoriju simboličkih granica Mišel Lamon (Michèle Lamont) kako bi ispitao ulogu Srpske pravoslavne crkve (SPC) i Pravoslavnog bogoslovske fakulteta Univerziteta u Beogradu (PBF) u oblikovanju javnog diskursa o studentskim protestima i blokadama u Srbiji tokom 2024–2025. godine. Kroz ovaj okvir, koji pokazuje kako institucije kroz moralne, kulturne i istorijske kriterijume konstruišu granice između „mi“ i „oni“, ovaj rad rasvetljava načine na koji akteri (patrijarh, arhijereji, teolozi) artikulišu proteste kao pretnju društvenom poretku, tradiciji i nacionalnom jedinstvu. Posebna pažnja usmerena je na PBF kao ključnom ideološkom prostoru u kome se državni politički narativ, poput „oboje revolucije“, uvodi u teološku retoriku. Metodološki pristup zasnovan je na kritičkoj diskursnoj analizi zvaničnih govora, medijskih nastupa i teoloških tekstova, upotpunjeno sistematskim praćenjem studentskih reakcija tokom blokada u Beogradu, Novom Sadu, Kragujevcu i Nišu. Posmatrajući svaki istup kao čin stvaranja simboličkih granica, rad otkriva tri međusobno povezana mehanizma: prvi mehanizam otkriva kako se protesti označavaju kao narušavanje vrednosti poslušnosti i stabilnosti, gde se svaki gest otpora proglašava pokušajem potkopavanja crkvenog autoriteta i društvenog mira; drugi mehanizam pokazuje kako se državni politički narativi preuzimaju, prilagođavaju i upotrebljavaju u teološkim argumentima da bi se potvrdile ekskluzivne pozicije Crkve i Fakulteta; a treći mehanizam se ogleda u samopozicioniranju SPC i PBF kao neospornih čuvara tradicije, pri čemu se svaki oblik kritike označava kao odstupanje od kolektivnog (crkvenog) identiteta i dužnosti potčinjavanja poretku i jedinstvu. Studija pokazuje kako se šire društvene podele prelivaju i u kontekst Srpske pravoslavne crkve i Pravoslavnog bogoslovske fakulteta generišući unutrašnje podele. Značaj rada leži u pružanju empirijskog uvida u krizu autoriteta SPC i

* Adresa za korespondenciju: bozidar.pavlovic2020@gmail.com

PBF u susretu sa građanskim aktivizmom i upozoravanju na dugoročne rizike od instrumentalizacije simboličkih granica u službi održavanja vlasti, kao i za kritičku samorefleksiju teološkog diskursa u okviru postautoritarnih promena, što može unaprediti autentičnost i inkluzivnost javne sfere unutar religijskih zajednica.

Ključne reči: simboličke granice, Srpska pravoslavna crkva, studentski protesti, Pravoslavni bogoslovski fakultet, politički narativ.

Božidar Pavlović

Secondary School of Pharmacy and Physiotherapy, Belgrade

Njegoš Vujadinović

Institute of Social Sciences, Belgrade

Positioning the Serbian Orthodox Church and the Faculty of Orthodox Theology in Relation to the (2024–2025) Student Protests: A Chronology of (Un)successful Interpretations of Social Movements

This paper employs Michèle Lamont's theory of symbolic boundaries to examine the role of the Serbian Orthodox Church (SOC) and the Faculty of Orthodox Theology at the University of Belgrade (FOT-UB) in shaping public discourse around student protests and blockades in Serbia during 2024–2025. Through Lamont's framework—which demonstrates how institutions construct boundaries between “us” and “them” using moral, cultural, and historical criteria—this study illuminates the strategies by which ecclesiastical actors (the Patriarch, hierarchs, and theologians) frame protests as threats to social order, tradition, and national unity. Special attention is paid to the FOT-UB as a key ideological space where state political narrative such as “colored revolution” is introduced into theological rhetoric. Methodologically, the research is grounded in critical discourse analysis of official speeches, media appearances, and theological writings, complemented by systematic monitoring of student reactions during blockades in Belgrade, Novi Sad, Kragujevac, and Niš. Treating each utterance as an act of boundary-making, the study identifies three interrelated mechanisms: first, the moral framing of protest as a violation of obedience and stability, casting any act of dissent as an attempt to undermine church authority and social harmony; second, the appropriation and adaptation of state political narratives into theological arguments to reinforce the Church's and Faculty's exclusive authority; and third, the self-positioning of the SOC and FOT-UB as unquestioned guardians of tradition, whereby any criticism is marked as a deviation from collective (ecclesial) identity and duty to uphold order and unity. The study demonstrates how broader societal divisions are reproduced within the SOC and FOT-UB, generating internal rifts. Its significance lies in offering an empirical insight into the crisis of authority faced by these institutions in the face of civic activism, warning of the long-term risks

of instrumentalizing symbolic boundaries to maintain power, and suggesting the need for critical self-reflection within theological discourse amid post-authoritarian transitions to enhance authenticity and inclusiveness in the public sphere of religious communities.

Keywords: symbolic boundaries, Serbian Orthodox Church, student protests, Faculty of Orthodox Theology, political rhetoric.

Jelena Pešić*

Ana Birešev

Aleksandra Marković

Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet

Odjekivanje tišine

Protestne akcije najčešće podrazumevaju uspostavljanje takvih odnosa među učesnicima koji impliciraju upotrebu govora ili proizvodnju buke, kako bi se poslala poruka, formulisao zahtev ili izrazilo nezadovoljstvo. Implicitno ili eksplicitno, kako navodi Cantrell, protesti neretko uključuju sukobe ili makar potrebu za glasnom razmenom argumenata međusobno suprotstavljenih strana. Protestne akcije, međutim, mogu biti osmišljene i kroz tišinu i ćutanje. Najčešće je reč o akcijama kojima se kolektivno izražava neka vrsta bola ili patnje zbog tragedije ili gubitka. Nije reč o privatizaciji ili depolitizaciji nezadovoljstva, već, kako navodi Judith Butler, o uspostavljanju kompleksnog poretka političke zajednice koji se temelji na isticanju „međusobne zavisnosti i moralne odgovornosti“. Ross, u tom smislu, ukazuje da, umesto „prozivanja“ (*call-out*) odgovornih, ova vrsta kolektivne akcije zapravo poziva (*call-in*) građane na ulicama da se pridruže onima koji protestuju u tišini, u zajedničkom, gotovo sakralnom činu iskazivanja tuge, saosećanja i pijeteta prema žrtvama.

Imajući ovo na umu, cilj rada je da osvetli morfologiju svakodnevnih višeminutnih komemorativnih činova zajedničkog iskazivanja sećanja na žrtve pada nadstrešnice, koji predstavljaju jedan od centralnih oblika kolektivne protestne akcije u okviru studentskih protesta u Srbiji 2024–2025. Pored analize strukture i efekata ovog oblika protestnog angažmana, rad će ponuditi kratak istorijski pregled tihih protesta kod nas i u svetu.

Ključne reči: tihi protest, studenti, Srbija.

* Adresa za korespondenciju: pesicj@gmail.com

Jelena Pešić

Ana Birešev

Aleksandra Marković

University of Belgrade – Faculty of Philosophy

The echo of silence

Protest actions usually entail such forms of relationality among different protagonists that comprise the use of speech or the creation of noise, in order to convey messages, articulate demands or voice dissatisfaction. Whether implicit or explicit, Cantrell noted that protests often involve conflict and serve as arenas for vocal exchange of arguments between opposing parties. However, protest actions could be structured in such a way to incorporate silence as a political gesture. Oftentimes, it revolves around actions symbolizing collective expressions of grief or suffering triggered by a tragedy or loss. It is not about the privatization or depoliticization of disaffection, but rather, as Judith Butler points out, about establishing a complex order within the political community, based on "fundamental dependency and ethical responsibility". Instead of a "call-out" targeting those responsible, this type of collective action, Ross argues, functions as a "call-in", inviting citizens on the streets to join those who protest silently, in a common, almost sacral act of expressing grief, compassion, and reverence for the victims.

Bearing this in mind, the aim of the paper is to shed light on the morphology of everyday, multi-minute commemorative acts of joint expression of remembrance for the victims of the canopy collapse, which represent one of the central forms of collective protest action within the student protests in Serbia 2024–2025. In addition to analysing the structure and effects of this form of protest engagement, the paper will offer a brief historical overview of silent protests both in Serbia and globally.

Key words: silent protests, students, Serbia.

Tamara Petrović Trifunović*

Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet, doktorantkinja

Iza zastave: studentski protesti 2024/25 i nacija u rekonstrukciji?

Simbolički horizont društva Srbije je arena u kojoj se susreću i sukobljavaju različite ideološke vizije na osnovu kojih se grade, dograđuju ili razgrađuju različiti kolektivni identiteti i pripadnosti. Jedan od ključnih okvira u toj areni je dugotrajni „kvazietnički identitetski rascep“ (Naumović), tj. podela političke zajednice na Dve Srbije („tradicionalnu“ i „modernu“, „nacionalnu“ i „kosmopolitsku“, itd.) koja je dominirala intelektualnim debatama krajem prošlog i početkom ovog veka. Iako se odjeci tog diskursa i danas provlače u javnosti i svakodnevnom životu, vremenom dolazi i do njegove rekonfiguracije. Sve više se ističe potreba da se teži „sabornosti“, naročito kroz figuru „Treće Srbije“ (Spasić & Petrović), ideju da se politički rascepi moraju prevazići, a uz njih i „neproduktivno“ gledanje u prošlost i „kritizerstvo“. Kroz revalorizovanje odnosa između patriotizma i kosmopolitizma, nacionalna identifikacija prestaje da bude nekompatibilna sa otvorenošću ka svetu, kao što je (u datom okviru predstavljanja) bilo tokom 1990-ih, ratova i raspada socijalističke Jugoslavije. Nasuprot tome, u figuraciji „Treće Srbije“, nacija treba optimistično da gleda u budućnost, takmiči se s drugima, ona „ima pravo“ da bude banalna (Bilig), svakodnevna i ekstatična (Skey), kao sve ostale nacije (i nacionalizmi?) na svetu.

Da li se i kako ove diskurzivno-istorijske naslage odražavaju u značenjskoj proizvodnji studentskog pokreta koji je uspeo da mobilizuje veliki deo političke zajednice? Šta studentima znače državne zastave na protestima i marševima širom Srbije (a šta su im predstavljale pre protesta)? Da li se iza tih zastava pomalja nova vizija nacije i nacionaliteta u Srbiji? Odgovore na ova i druga pitanja potražićemo u intervjuima sa studentima učesnicima protesta, sprovedenim u sklopu projekta „Talas studentskog bunta u Srbiji: Blokade 2024/2025“ (Institut za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta u Beogradu), kao i analizom zvanične diskurzivne produkcije Studenata u blokadi.

Ključne reči: zastave, protesti, diskurs, nacija, Srbija.

* Adresa za korespondenciju: evena304@gmail.com

Tamara Petrović Trifunović

University of Belgrade – Faculty of Philosophy, PhD student

Behind the Flag: The 2024/25 Student Protests and a Nation under Reconstruction?

One can envision the symbolic horizon of Serbian society as an arena where various ideological visions meet and clash, in a struggle to inform and constitute the basis on which different collective identities and belongings are built, expanded, or dismantled. Among key discursive frames in this arena is the long-lasting “quasi-ethnic identity split” (Naumović), i.e., division of the political community into Two Serbias (“traditional” and “modern”, “national” and “cosmopolitan”, etc.), which dominated intellectual debates at the end of the 20th and the beginning of the 21st century. Even though the echoes of this discourse are still present in public and everyday life, its reconfiguration has also been taking place. The striving for “unity” (or rather, “unanimity”) is highlighted, especially through the figure of “Third Serbia” (Spasić & Petrović), the idea that political cleavages must be overcome, together with unproductive “dwelling on the past” and excessive “fault-finding”. Through reevaluation of the patriotism/cosmopolitanism binary, national identification ceases to be incompatible with the cosmopolitan outlook, as it was seen throughout the 1990s, wars, and the collapse of socialist Yugoslavia. Conversely, in the figuration of “Third Serbia”, the Serbian nation should look optimistically into the future and compete with others; it *has the right* to be banal (Bilig), everyday and ecstatic (Skey), like all other nations (and nationalisms?) of the world.

Are these discursive-historical deposits somehow reflected in the production of meaning by the student movement that mobilized the political community? What does the national flag mean to students at protests and marches throughout Serbia (and was this different before)? Is a new vision of nation and nationhood in Serbia emerging behind the flags? We will look for answers to these and other questions in interviews with students participating in the protest, conducted as part of the project “The Wave of Student Revolt in Serbia: University Blockades 2024/2025” (Institute for Sociological Research, University of Belgrade – Faculty of Philosophy), as well as in the analysis of the official discursive production of the movement.

Keywords: flags, protest, discourse, nation, Serbia.

Irena Petrović*

Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet

Uzroci izostanka generalnog štrajka u Srbiji

Rad se bavi ispitivanjem činilaca koji su onemogućili organizovanje generalnog štrajka u Srbiji od početka studentskih protesta, ali i u ranijem periodu. Opšte je poznato da u novijoj istoriji Srbije gotovo da nije zabeležen nijedan generalni štrajk uprkos izraženim ekonomskim i političkim problemima. Sa druge strane, u poslednjoj deceniji organizovani su generalni štrajkovi u brojnim evropskim i vanevropskim zemljama (Grčka, Argentina i Nemačka su samo neke od zemalja u kojima je došlo do organizovanja generalnog štrajka).

U radu se polazi od pretpostavke da se nemogućnost pojave generalnog štrajka u Srbiji leži u strukturalnim, institucionalnim, akcijskim i vrednosnim faktorima. U okviru strukturalnih faktora posebno će biti razmatrani procesi intenzivne ekonomske transformacije koji su doveli do promene karaktera rada i sve češće zastupljenosti prekarne zaposlenosti. Dalje, u okviru institucionalnih ograničenja pažnja će biti usmerena na ulogu sindikalnih organizacija, ali i ograničenja Zakona o štrajku. Kada je reč o akcijskim činocima, pretpostavlja se da se jedna od važnijih prepreka nalazi upravo u slaboj tradiciji različitih oblika kolektivne akcije, poput štrajkova, protesta, bojkota, peticija itd. Najzad, prilikom analize uloge vrednosnih činilaca, posebno će biti analizirani interpersonalno i institucionalno poverenje, kao i kolektivistička vrednosna orijentacija.

Ključne reči: generalni štrajk, studentski protesti, Srbija.

* Adresa za korespondenciju: irena.petrovic@f.bg.ac.rs

Irena Petrović

University of Belgrade – Faculty of Philosophy

Understanding the Absence of a General Strike in Serbia: Key Contributing Factors

This paper explores the factors that have hindered the organization of a general strike in Serbia, both during the recent student protests and in earlier periods. It is widely recognized that Serbia has experienced very few general strikes in its recent history, despite facing significant economic and political challenges. In contrast, over the past decade, many European and non-European countries, such as Greece, Argentina, and Germany, have successfully organized general strikes.

The paper starts with the premise that the inability to organize a general strike in Serbia stems from a combination of structural, institutional, action-oriented, and value-based factors. Regarding structural factors, it examines the significant economic transformations that have altered the nature of work and contributed to the rising prevalence of precarious employment. Additionally, within the framework of institutional constraints, the focus will be on the role of trade union organizations as well as the limitations imposed by the Law on Strikes. Regarding action factors, it is assumed that a key obstacle is the weak tradition of various forms of collective action, including strikes, protests, boycotts, and petitions. Finally, in analyzing value factors, particular attention will be given to interpersonal and institutional trust, as well as collectivist value orientations.

Key words: general strike, student protests, Serbia.

Vanja Petrović*

Univerziteta u Beogradu – Fakultet političkih nauka, doktorantkinja

Od AFŽ-a do studentskih blokada: Da li je „*mutual aid*“ novi termin za staru autohtonu praksu sa ovih prostora?

Dean Spade jedan je od vodećih mislioca na temu *mutual aid-a*, iliti uzajamne pomoći. Spade tvrdi da inicijative uzajamne pomoći imaju jedinstvenu sposobnost političke radikalizacije jer među učesnicima_ama vrlo plastično stvaraju svest o uzrocima neimaštine i marginalizacije. Takođe, šire solidarnost, a njihova participativnost i telesnost imaju osnažavajući karakter. Jedna od pozitivnih nus pojava pandemije koronavirusa bila je široko buđenje svesti o tome da neoliberalizam nije izgrađen za brigu, te i da ne postoji tzv. socijalni *safety net*. Inicijative uzajamne pomoći nicale su svuda, aktivirajući značajan broj ljudi prvi put u aktivističkom smislu. Zanimljivo je da je generacija koja sad predvodi studentske blokade na fakultetima je u toku pandemije bila u svojim tinejdžerskim godinama, baš u onom burnom životnom periodu kada potencijalno ponajviše emotivno rastemo, menjamo se i propitujemo stvarnost u kojoj živimo. Sadašnji studenti_kinje su tada možda sa roditeljima pomagali_e starijim komšinicama i komšijama, su odlazili_e u prodavnicu za članove porodice koji su bili ugroženog zdravlja, ili su se možda sami_e uključili_e sami_e u neku organizovanu inicijativu kao što su solidarne kuhinje. Uzajamna pomoć za ovu generaciju, koja se sa njom suočava u jeku pandemije, nema nužno političku, tj. stranačku, konontaciju, ali je jeste aktivistički osvestila. Od značaja je reći da su neke od inicijativa koje su nastale u toku pandemije, kao npr. Solidarna kuhinja u Beogradu, osnovane od strane osoba koje su bile aktivne u prethodnim studentskim blokadama, te su i organizovane po principima direktne demokratije sa kojima su se osnivači prvi put susreli na blokadama. Ovaj rad nudi priloge za promišljanje potencijalne geneologije izvornih aktivističkih praksi za prostor bivše Jugoslavije. Fokusira se na one prakse koje su za svoj rezultat imale široku koheziju, uključujući i način organizovanja žena u okviru Antifašističkog fronta žena, te promatra mogućnosti vezivnih niti sa sadašnjim studentskim protestima. Predložiću da utelovljena priroda organizovanja i AFŽ-a i današnjih studentskih blokada omogućava stvaranje širokog narodnog fronta za promene.

Ključne reči: uzajamna pomoć, Srbija, studentski protesti, Antifašistički front žena (AFŽ), aktivističke prakse

* Adresa za korespondenciju: petrovic.vanja1@gmail.com

Vanja Petrović

University of Belgrade – Faculty of Political Sciences, PhD student

From the Women's Antifascist Front to Today's Student Occupations: Is Mutual Aid a New Name for Old Vernacular Activist Practices?

According to Dean Spade, one of the foremost thinkers on mutual aid, mutual-aid initiatives possess a singular capacity for political radicalization: they vividly acquaint participants with the structural roots of poverty and marginalization, foster solidarity, and—through their participatory, embodied character—prove empowering. One of the few positive side effects of the coronavirus pandemic was a broad awakening to the fact that neoliberalism is not built for care and that a genuine social safety net is absent. Mutual-aid networks sprang up everywhere, mobilizing many people for the first time in an activist capacity. Notably, during the pandemic, many individuals now spearheading faculty occupations were teenagers—in exactly the tumultuous life stage when emotional growth, change, and questioning of reality are most intense. Back then, today's students may have joined their parents in helping elderly neighbors, run errands for medically vulnerable family members, or independently volunteered in organized efforts such as solidarity kitchens. For them, mutual aid does not read as political (as pertaining to political parties), yet it undoubtedly catalyzed an activist consciousness. It is significant that some pandemic-era initiatives—e.g., the Solidarity Kitchen in Belgrade—were launched by individuals previously active in student faculty occupations and are structured around principles of direct democracy first encountered during those protests. This paper offers reflections on a possible genealogy of home-grown activist practices across the former Yugoslavia. It concentrates on practices that generated broad social cohesion, including women's organizing within the Women's Antifascist Front (AFŽ), and explores connective threads to current student protests. I propose that the embodied mode of organizing characteristic of both the AFŽ and today's student blockades enables the formation of a broad popular front for transformative change.

Keywords: mutual aid, Serbia, student occupations, Women's Antifascist Front, activist practices.

Uroš Popadić*

Univerzitet u Beogradu – Fakultet političkih nauka, doktorand

Pozitivni odjek u regionu na studentske proteste u Srbiji kao forma izgradnje pomirenja odozdo

Masovni studentski protesti predstavljaju značajnu političku temu koja privlači pažnju kako u nacionalnom, tako i u širem regionalnom kontekstu. Političke promene koje se dešavaju kao posledica tih protesta su odjeknule u regionu i dovele do šireg razmatranja i sagledavanja političke situacije u susednim zemljama. Region se inače karakteriše manjkom pozitivnog mira i dobrosusedskih odnosa, međutim solidarnost koja je u regionu pratila proteste izlazi iz okvira loših međudržavnih odnosa i stvara mogućnost za neku formu organskog pomirenja odozdo. Ovo pomirenje se gradi kroz direktnu solidarnost samih građana bez uticaja država i centara društvene moći. Uključenost studenata iz nacionalnih manjina u proteste takođe doprinosi mogućnosti za napredak pomirenja između nacionalnih grupa odozdo. Naš rad analizira diskurs u zemlji i regionu povezan sa protestima u Srbiji, i fokusira se na javni diskurs solidarnosti sa njihovim učesnicima, kao i na diskurs tolerancije, saradnje, i nenasilne izgradnje odnosa. Analiziramo medijski diskurs i izjave mladih, fokusirajući se na internet portale vodećih televizija i novina, Diskurs posmatramo kroz prizmu teorije izgradnje mira odozgo, to jest lokalne izgradnje mira, koja pretpostavlja da se mir najbolje može graditi kroz međuljudske odnose samih građana a ne odozgo kroz aktivnosti država.

Ključne reči: studentski protesti, izgradnja mira, regionalno pomirenje, medijski diskurs, nenasilni protest.

* Adresa za korespondenciju: popadics.uros@gmail.com

Uroš Popadić

University of Belgrade – Faculty of Political Sciences, PhD student

The positive regional response to the student protests in Serbia as a form of bottom up reconciliation

Mass student protests in Serbia are a significant political topic which attracts attention not only in the national, but in the regional context. The political changes resulting from these protests have echoed throughout the region and have led to a broader reflection on the political situation in neighbouring countries. The region is generally characterised by a lack of positive peace and good neighbourly relations. However, the solidarity in the region that accompanied the protests happened in parallel to poor international relations, and thus creates a possibility for some form of organic reconciliation. This reconciliation is built through the direct solidarity of citizens themselves, without the involvement of states or centres of social power. The participation of students from national minorities in the protests also contributes to the potential for progress in reconciliation between national groups from the bottom up. Our work analyses the public discourse in the country and the region related to the protests in Serbia, focusing on the discourse of solidarity with the protesters, as well as on the discourse of tolerance, cooperation, and non-violent relationship-building. We examine the discourse of young people in the websites of popular and relevant newspapers and television stations in the region, doing so through the lens of bottom-up peacebuilding theory, termed as being part of the local turn in peacebuilding, which assumes that peace is best built through interpersonal relationships among people themselves, rather than from above through state-led activities.

Keywords: student protests, peacebuilding, regional reconciliation, media discourse, nonviolent protest.

Filip Preočanin* ,

Ana Vojinović , Sara Atanasković , Marija Kukuljac

Fakultet za medije i komunikacije, Univerzitet Singidunum,
studenti osnovnih studija

Crte ličnosti i socijalna podrška kao prediktori protestnog ponašanja studenata u Srbiji 2024/25

Istraživanje ispituje prediktivnu moć bazičnih crta ličnosti (*Velikih pet plus poštenje*) i socijalne podrške u odnosu na protestno ponašanje i radikalne namere u kontekstu studentskih protesta u Srbiji 2024/25. Budući da crte ličnosti predstavljaju stabilne dispozicije za ponašanje, istraživanje ispituje u kojoj meri one predviđaju protestno ponašanje i radikalne namere na protestima u Srbiji. Imajući u vidu da dispozicije ne određuju ponašanje u potpunosti, dodatno se razmatra i prediktivna moć socijalne sredine – kroz procenu socijalne podrške, odnosno percepciju podrške koju studenti osećaju da dobijaju od važnih društvenih grupa i bliskih osoba – kao mogućeg prediktora protestnog ponašanja. Istraživanje je sprovedeno je na prigodnom uzorku od 956 studenata (667 ženskih, 277 muških i 12 nebinarnih), sa prosekom godina 22,22, putem onlajn upitnika. Istraživačko pitanje je kako crte ličnosti i socijalna podrška predviđaju angažovanost u protestima i spremnost na ekstremne političke akcije. Korišćen je korelaciono-regresioni nacrt i mere: Mini IPIP-6 – procena crta ličnosti, skala radikalnih namera, skala socijalne podrške i skala protestnog ponašanja. Ličnu radikalizaciju značajno predviđaju crte ličnosti – savesnost negativno, a ekstraverzija pozitivno. Grupnu radikalizaciju predviđa najbolje savesnost, i to negativno. Podršku fakultetskim blokadama predviđaju poštenje, ekstraverzija i saradljivost. Podršku generalnim protestima najbolje predviđa saradljivost. Socijalna podrška je značajan pozitivan prediktor svih ishoda: lične i grupne radikalizacije, podrške blokadama i opšte angažovanosti. Istraživanje pokazuje da savesnost, ekstraverzija, saradljivost, poštenje i socijalna podrška, ispoljavaju značajnu povezanost sa protestnim angažovanjem i radikalnim namerama kod mladih i otvaraju prostor za dalja istraživanja kolektivne akcije u kontekstu društvenih promena.

Ključne reči: protestno ponašanje, studenti, crte ličnosti, socijalna podrška, radikalne namere.

* Adresa za korespondenciju: filip.preocanin.20221048@fmk.edu.rs

Filip Preočanin,

Ana Vojinović, Sara Atanasković, Marija Kukoljac

Faculty of Media and Communications, Singidunum University,
students

Personality traits and social support as predictors of student protest behavior in Serbia 2024/25

The study examines the predictive power of basic personality traits (Big Five plus Honesty-Humility) and social support in relation to protest behavior and radical intentions, in the context of student protests in Serbia (2024/25). Given that personality traits represent stable behavioral dispositions, the research investigates the extent to which they predict protest behavior and radical intentions during student demonstrations. Considering that dispositions do not fully determine behavior, the study also explores the predictive power of the social environment—through the assessment of social support, i.e., the perceived support students feel they receive from significant social groups and close individuals—as a potential predictor of protest engagement. It was conducted on a convenience sample of 956 students (667 female, 277 male, and 12 non-binary), with an average age of 22.22, using an online questionnaire. The research question was how personality traits and social support predict engagement in protests and willingness to engage in extreme political actions. A correlational-regression design was used, with the following measures: Mini IPIP-6 (personality traits), Radical Intentions Scale, Social Support for Protest Scale, and Protest Behavior Scale. Personal radicalization was significantly predicted by personality traits—conscientiousness negatively, and extraversion positively. Group radicalization was best predicted by conscientiousness, also negatively. Support for university blockades was predicted by honesty-humility, extraversion, and agreeableness, while support for general protests was primarily predicted by agreeableness. Social support was found to be a significant positive predictor of all outcomes: personal and group radicalization, support for blockades, and overall protest involvement. The findings suggest that conscientiousness, extraversion, agreeableness, honesty-humility, and social support exhibit significant connection to youth protest engagement and radical intentions, offering a foundation for further research on collective action in the context of social change.

Keywords: protest behavior, students, personality traits, social support, radical intentions.

Marija Radoman*

Filozofski fakultet – Univerzitet u Beogradu

Uloga emocija u formiranju kolektivnog identiteta i delovanja studentskog pokreta u Srbiji

Ovaj rad ispituje emocionalnu dinamiku koja je oblikovala student-ski pokret u Srbiji tokom 2024. i 2025. godine, pokrenutim nakon pada betonske nadstrešnice na železničkoj stanici u Novom Sadu. Koristeći kvalitativnu metodologiju, intervjuje sa 32 osobe i metodu dnevnika (diary method), istraživanje obuhvata spektar emocija koje su se javljale i razvijale tokom protesta: tugu, strah, frustraciju, bes, ljutnju, nadu, odlučnost, optimizam, osećaj zajedništva, povezanosti i pripadanosti. Studenti/kinje su među prvima reagovali, transformišući početnu tugu u političku mobilizaciju. Ljutnja i bes bili su usmereni ka nefunkcionisanju institucija dok je frustracija rasla usled nasilja, napada na studente/kinje i izostanka odgovornosti nadležnih. Istovremeno su se razvijali snažni doživljaji zajedništva, jedinstva i pripadanosti, posebno kroz kolektivno organizovanje u studentskim plenumima i zajednički život tokom blokada fakulteta. Uprkos strahu i neizvesnosti, studenti/kinje su pokazivali otpornost i jasno usmerenje u svom delovanju. Emocije poput nade i optimizma bile su ključne za dugotrajno angažovanje. Ova studija doprinosi razumevanju kolektivne akcije iz perspektive emocija, ističući način na koji emocionalna iskustva oblikuju kolektivni identitet i podstiču političku participaciju. Teorijski se oslanja na pristupe društvenih pokreta i kolektivnog identiteta, smeštajući analizu u širi kontekst savremene mobilizacije mladih u post-socijalističkom kontekstu.

Ključne reči: emocije, mladi, protesti, društveni pokreti, kolektivni identitet.

* Adresa za korespondenciju: marija.radoman@f.bg.ac.rs

Marija Radoman

University of Belgrade – Faculty of Philosophy

The Role of Emotions in Shaping the Collective Identity and Action of the Student Movement in Serbia

This paper explores the emotional dynamics that shaped the student movement in Serbia during the 2024–2025 protests, which were sparked by the collapse of a concrete canopy at the railway station in Novi Sad. Using a qualitative methodology, interviews with 32 individuals and the diary method, the study captures a wide range of emotions that emerged and developed throughout the protests: grief, fear, frustration, rage, anger, hope, determination, optimism, togetherness, unity, and belonging. Students were among the first to respond, transforming initial grief into political mobilization. Anger and rage were directed at the dysfunction of public institutions, while frustration intensified due to violence, attacks on students, and the absence of accountability among those in power. At the same time, strong feelings of togetherness, unity, and belonging were forged, particularly through collective organizing in student plenums and communal life during university blockades. Despite fear and uncertainty, students demonstrated resilience and a clear sense of purpose in their actions. Emotions such as hope and optimism were key to sustaining long-term engagement. This study contributes to an emotion-focused understanding of collective action, highlighting how emotional experiences shape collective identity and drive political participation. The analysis draws on social movement and collective identity theories, situating the findings within the broader context of contemporary youth mobilization in post-socialist societies.

Keywords: emotions, youth, protests, social movements, collective identity.

Nina Romandić ,

Nadja Mohun , Jana Njegovanović , Sonja Popović*

Fakulteta za medije i komunikacije, Univerzitet Singidunum,
studenti osnovnih studija

Socijalni stavovi i moralne osnove: studentski protesti 2024/25

Jedan od najsnažnijih studentskih pokreta u savremenoj istoriji Srbije razvijao se tokom 2024/2025. godine, kao reakcija na sveprisutnu percepciju systemske korupcije u institucijama. Cilj istraživanja bio je da se ispita u kojoj meri socijalni stavovi i moralne osnove, definisane u okviru teorije moralnih osnova (MFT), mogu doprineti objašnjenju načina na koji studenti pristupaju protestnim aktivnostima. Podaci su prikupljeni na osnovu onlajn upitnika sa prigodnim uzorkom koji su činili isključivo studenti fakulteta u Srbiji. Uzorak je bio sačinjen od 956 ispitanika (69,8% žene, 23,8% muškarci, 1,2% ostali) prosečnog uzrasta od 23 godine. Istraživanje je sprovedeno primenom kvantitativnog korelaciono-regresionog nacarta, a primenjene su sledeće mere: Leksički socijalni stavovi-Srbija (LSS/S-2), Upitnik moralnih osnova (MFQ), modifikovana skala radikalnih namera (RIS), pozicija na političko-ideološkom kontinuumu (liberalno-konzervativno) i dve skale konstruisane za potrebe istraživanja (skala protestnog ponašanja i skala podržavajućih stavova prema protestima).

Regresionom analizom utvrđeno je da betaizmi pozitivno, a alfaizmi i povezujuće moralne osnove negativno predviđaju grupnu radikalizaciju. Step en učestvovanja u blokadi fakulteta negativno predviđaju betaizmi, a pozitivno individualizirajuće moralne osnove i gamaizmi, koji se izdvajaju kao značajan pozitivan prediktor generalnog učešća u protestima. Egalitarizam pozitivno predviđa podršku protestima i ličnu radikalizaciju.

Iako su alfaizmi i betaizmi konceptualno bliski i pozitivno povezani, oni imaju suprotne odnose prema grupnoj radikalizaciji. Betaizmi, kao egoistična i politički nekorektna uverenja, mogu podstaći kolektivnu radikalnu akciju za očuvanje poretka, dok alfaizmi podržavaju pasivno prihvatanje autoriteta, što smanjuje spremnost za grupno delovanje.

Rezultati ukazuju da su podržavajući stavovi prema protestima izraženiji kod osoba liberalnijih i egalitarnih stavova, dok su konzervativniji stavovi povezani sa nižom sklonošću protestnom angažovanju. Individu-

* Adresa za korespondenciju: sonja.popovic.20201065@fmk.edu.rs

alizirajuće moralne osnove, koje naglašavaju brigu za druge i pravičnost, podstiču protestni angažman, dok povezujuće osnove, usmerene na autoritet i lojalnost, negativno predviđaju podršku protestima.

Nalazi doprinose dubljem razumevanju mehanizama društvenog angažovanja i potencijalnih reakcija u budućim društvenim krizama.

Ključne reči: studentski protesti, socijalni stavovi, moralne osnove, politička orijentacija.

Nina Romandić,

Nadja Mohun, Jana Njegovanović, Sonja Popović

Faculty of Media and Communications, Singidunum University, students

Social Attitudes and Moral Foundations: Student Protests 2024/25

One of the most powerful student movements in the contemporary history of Serbia emerged during 2024/2025 as a reaction to the widespread perception of systemic corruption within institutions. The aim of the study was to examine the extent to which social attitudes and moral foundations, as defined within Moral Foundations Theory (MFT), can contribute to explaining how students engage in protest activities.

Data were collected via an online questionnaire distributed to a convenience sample of 956 university students in Serbia (69.8% women, 23.8% men, 1.2% other), with an average age of 23. A quantitative correlational-regression design was used. Instruments included: the Lexical Social Attitudes – Serbia (LSS/S-2), the Moral Foundations Questionnaire (MFQ), a modified Radicalism Intentions Scale (RIS), a political-ideological positioning scale (liberal–conservative), and two scales constructed for this study (protest behavior scale and supportive attitudes toward protests scale).

Regression analysis revealed that betaisms positively predict group radicalization, while alphaisms and binding moral foundations negatively predict it. Participation in faculty blockades is negatively predicted by betaisms and positively by individualizing moral foundations and gammaisms, which also emerged as a strong positive predictor of overall protest participation. Additionally, egalitarianism positively predicted both support for protests and personal radicalization.

Although alphaisms and betaisms are positively correlated, they have opposite associations with group radicalization. Betaisms linked to egoistic and politically incorrect beliefs may drive radical collective action to defend the status quo. In contrast, alphaisms promote passive acceptance of authority, lowering willingness to engage in group action.

Findings suggest that protest and radical behavior are more prevalent among those with liberal and egalitarian views, while conservative orientations are linked to lower protest engagement. Individualizing moral foundation focused on care and fairness encourage protest,

whereas binding foundations centered on authority and loyalty negatively predict protest support.

These results contribute to a deeper understanding of the mechanisms underlying social engagement and potential responses in future social crises.

Keywords: student protests, social attitudes, moral foundations, political orientation.

Roman Šimunović*

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet,
student master studija

Etika otpora na ulici: filozofsko-sociološki uvid u studentske proteste Generacije Z

Rad se bavi studentskim protestima u Srbiji 2024/2025 sa stanovišta filozofije i sociologije otpora. Polazi se od pitanja kako Generacija Z, kroz protestne prakse, konstituiše politički subjekt i artikuliše etiku otpora? Teorijski okvir oslanja se na koncepcije političke subjektivacije (Foucault, Rancière, Butler), etike otpora Fanona, Fromma te filozofije prakse Marxa. Poseban akcenat stavlja se na Marxovu tezu da su filozofi samo tumačili svet na različite načine, poenta je da ga promene, čime se otpor shvata kao praktično te transformativno delovanje. Korišćen je kvalitativni metod analize diskursa uz fokus na protestne parole, slogane i transparente, kao forme javnog iskazivanja i subjektivacije. Analizira se simbolička građa iz sekundarnih izvora, uključujući medijske prikaze protesta (Euronews, Bilten Stanar), aktivističke platforme (Protestografija) i sadržaje društvenih mreža. Rezultati ukazuju na to da Generacija Z ne izražava samo političko nezadovoljstvo, već i proizvodi nove oblike subjektivnosti kroz praksu, oslanjajući se na principe direktne demokratije, horizontalnosti i kolektivne odgovornosti. Protesti se tako čitaju kao etički čin stvaranja političkog prostora odozdo – van postojećih institucija i ideoloških matrica.

Ključne reči: etika otpora, politička subjektivacija, filozofija prakse, Generacija Z, protestni diskurs.

* Adresa za korespondenciju: rsimunovic@ffos.hr

Roman Šimunović

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Philosophy

The Ethics of Resistance in the Streets: Subjectivation and Praxis in Generation Z

The paper examines the 2024/2025 student protests in Serbia from the standpoint of the philosophy and sociology of resistance. It departs from the question of how Generation Z, through protest practices, constitutes the political subject and articulates an ethics of resistance. The theoretical framework draws on the concepts of political subjectivation (Foucault, Rancière, Butler), Fanon's and Fromm's ethics of resistance, as well as Marx's philosophy of praxis. Special emphasis is placed on Marx's thesis that philosophers have only interpreted the world in various ways, but the point is to change it — thus framing resistance as a practical and transformative act. The paper employs a qualitative method of discourse analysis, focusing on protest slogans, chants, and banners as forms of public expression and subjectivation. The symbolic material is drawn from secondary sources, including media portrayals of the protests (Euronews, Bilten Stanar), activist platforms (Protestografija), and social media content. Findings indicate that Generation Z not only expresses political dissatisfaction but also produces new forms of subjectivity through praxis, relying on the principles of direct democracy, horizontality, and collective responsibility. In this light, the protests are read as ethical acts of bottom-up political world-making — outside existing institutions and ideological frameworks.

Key words: ethics of resistance, political subjectivation, philosophy of praxis, Generation Z, protest discourse.

Sonja Stojanović Gajić*

Centar za napredne studije Jugoistočne Evrope, Sveučilište u Rijeci

Dušan Stanković

Fakultet za zdravstvo i društvene nauke, Univerzitet u Malmeu, doktorand

Policiranje protesta u zarobljenoj državi: Studentski otpor i autoritarno prilagođavanje u Srbiji

Ovaj rad ispituje interakciju između policijskih strategija koje koristi režim Vučića i otpora koji su pokazali studenti tokom protesta nakon rušenja nadstrešnice železničke stanice u Novom Sadu. Protesti dovode u pitanje ključne stubove stabilnosti u autokratskim režimima (Levitsky) – legitimizaciju, represiju i kooptaciju – otkrivajući tenzije unutar sistema zarobljene države gde bezbednosne institucije služe i kao alati kontrole i kao mete zarobljavanja. Studija istražuje kako se policija u autoritarnom sistemu prilagođava pritiscima protesta, i balansira između otvorene represije i suptilnijih taktika legitimizacije. Kroz analizu evoluirajućeg repertoara policijskih mera pod Vučićem, ovo istraživanje mapira kako režim balansira mere prinude sa simboličkim ustupcima, kao što su zaštita za blokade ćutanja 16 minuta. Ispituje uslove pod kojima režim koristi zvanične državne snage naspram korišćenja nedržavnih aktera za represiju. Rad takođe ističe kako se studentski pokret nosio sa bezbednosnim izazovima samostalno i u saradnji sa akterima kao što su veterani, bajkeri i organizacije civilnog društva. Takođe se bavi time kako su studenti komunicirali sa javnošću u vezi sa (ne)bezbednošću i postupanjem bezbednosnih institucija. Analizom interakcije između policijskih strategija i studentskog otpora, autori imaju za cilj da otkriju širu logiku delovanja koja stoji iza ovih sukoba u borbi za društvenu kontrolu i legitimitet.

Studija se oslanja na analizu sadržaja više od 300 objava u tradicionalnim i društvenim medijima o policijskom postupanju tokom studentskih protesta, kao i na 15 intervjua sa koordinatorima bezbednosti unutar studentskog pokreta, novinarima i insajderima unutar policijskog aparata. Otkrivanjem manje vidljivih dinamika upravljanja protestima i otpora, ovaj rad doprinosi razumevanju kako novi autoritarni režimi nastoje da održe kontrolu bez otvorenog nasilja, oslanjajući se umesto toga na strah, prismotru, simboličku kontrolu i fragmentiranu represiju. Na kraju, članak nudi uvide u strategiju suprotstavljanja i strateški nenasilni otpor studentskih aktera koji deluju u autokratskim uslovima u Srbiji.

Ključne reči: novi autoritarizam, policija, legitimizacija, kontrola, demokratski otpor.

* Adresa za korespondenciju: sonjasg@uniri.hr

Sonja Stojanović Gajić

Center for Advanced Studies Southeast Europe, the University of Rijeka

Dušan Stanković

Faculty of Health and Society, Malmö University, PhD student

Policing Protest in a Captured State: Student Resistance and Authoritarian Adaptation in Serbia

This paper examines the interaction between policing strategies employed by Vučić's regime and student resistance during protests following the collapse of the Novi Sad railway canopy. The protests challenge core pillars of stability in autocratic regimes (Levitsky) —legitimization, repression, and co-optation—exposing the tensions within a system of state capture where security institutions serve both as tools of control and targets of capture. The study explores how new authoritarian policing adapts to pressures of protest, focusing on both overt repression and more subtle legitimization tactics. Through an analysis of the evolving repertoire of policing under Vučić, this research maps how the regime balances coercive measures with symbolic accommodations, such as protection of silent commemorations. It interrogates the conditions under which the regime uses official state forces versus outsourcing repression to non-state actors. The paper also highlights how the student movement navigated security challenges independently and in cooperation with actors like veterans, bikers, and civil society organizations. It also looks into how the students communicated with the public regarding (in)security and performance of security institutions. By analysing the interaction between policing strategies and students' resistance, the authors aim to uncover broader logic of action underlying these confrontations in the struggle for social control and legitimacy. Methodologically, the study draws on content analysis of more than 300 traditional and social media posts related to protest policing, as well as 15 interviews with student security coordinators, journalists, and insiders within the police apparatus. By uncovering the less visible dynamics of protest management and resistance, this paper contributes to understanding how new authoritarian regimes seek to maintain control without overt violence, relying instead on fear, surveillance, symbolic control, and fragmented repression. Ultimately, the article offers insights into contemporary dissent management and the strategic non-violent resistance of student actors operating under autocratic conditions in Serbia.

Key words: new authoritarianism, policing, legitimization, control, democratic resistance.

Đurica Stojanović*

Univerzitet u Nišu – Filozofski fakultet, doktorand

Građanska neposlušnost i demokratija

Praksa i pojam građanske neposlušnosti bili su podvrgnuti raznovrsnim i brojnim kritikama od trenutka njihovog ozbiljnijeg prisustva u široj i akademskoj javnosti. Od protesta Pokreta za građanska prava u Americi, preko protesta pokreta *Black Lives Matter*, pa sve do protesta Ekološkog pokreta i Studentskog pokreta u Srbiji, aktivisti i aktivistkinje su bili kritikovani i optuživani kako njihovi činovi građanske neposlušnosti predstavljaju napad na ustavni poredak i demokratsko društvo, destrukciju i fašizam, nasilje manjine nad većinom, te da takav nedemokratski čin protesta predstavlja siguran put do anarhije. Cilj ovog rada postavlja se u odgovaranju na pitanja da li građanska neposlušnost predstavlja demokratski ili nedemokratski čin protesta i da li građanska neposlušnost može da doprinese i unapredi demokratski sistem ili ga ona nužno urušava i oslabljuje. U prvom delu rada ću, pozivajući se na liberalne i demokratske koncepcije građanske neposlušnosti, pokazati šta građanska neposlušnost jeste i koje su njene karakteristike. U drugom delu rada će svoje mesto pronaći najznačajniji argumenti kojima se želi pokazati kako građanska neposlušnost jeste nedemokratski čin protesta i da oslabljuje i narušava demokratski sistem države u kojoj se izvodi. Odgovarajući na ove kritike, pokazaću njihove nedostatke i zaključiti da građanska neposlušnost može predstavljati demokratski čin koji poseduje veliki potencijal za demokratizaciju političkih sistema koji se suočavaju sa određenim nepravdama, jer građanska neposlušnost može biti reakcija na ozbiljna kršenja principa pravde, na nelegitimne odluke, zakone ili prakse koje predstavljaju posledicu neadekvatnog deliberativnog procesa donošenja odluka ili na demokratsko nazadovanje i narušavanje demokratskih institucija.

Ključne reči: građanska neposlušnost, demokratija, liberalna koncepcija građanske neposlušnosti, demokratske koncepcije građanske neposlušnosti, demokratizacija.

* Adresa za korespondenciju: djurica.stojanovic@filfak.ni.ac.rs

Durica Stojanović

University of Niš – Faculty of Philosophy, PhD student

Civil Disobedience and Democracy

The practice and concept of civil disobedience have been subjected to various and numerous criticisms since their more serious presence in the broader and academic public sphere. From the Civil Rights Movement protests in the United States, through the Black Lives Matter Movement, to the protests of the Environmental and Student Movement in Serbia, activists have been criticized and accused of attacking the constitutional order and democratic society, of promoting destruction and fascism, of enabling the tyranny of the minority over the majority, and of leading society down a path toward anarchy. This paper aims to address the questions of whether civil disobedience represents a democratic or undemocratic act of protest, and whether it can contribute to and enhance the democratic system or necessarily undermine and weaken it. In the first part of the paper, by referring to liberal and democratic conceptions of civil disobedience, I will demonstrate what civil disobedience is and what its key characteristics are. The second part of the paper will explore the most significant arguments claiming that civil disobedience is an undemocratic act that weakens and disrupts the democratic system of the state in which it occurs. By responding to these criticisms, I will reveal their flaws and conclude that civil disobedience can represent a democratic act with great potential to democratize political systems facing certain injustices because civil disobedience can serve as a response to serious violations of the principles of justice, to illegitimate decisions, laws, or practices that result from inadequate deliberative decision-making processes, or to democratic backsliding and the violation of democratic institutions.

Key words: civil disobedience, democracy, liberal conception of civil disobedience, democratic conceptions of civil disobedience, democratization.

Andrej Stojanović*

Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet, student osnovnih studija

Stefan Zdravković

Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet

Ispitivanje promene stavova i vrednosnih orijentacija kod učesnika blokade – studenata i studentkinja Filozofskog fakulteta u Beogradu

Trenutna politička kriza u Srbiji pojačava društvene tenzije i otkriva dublje obrasce u ponašanju i promenama vrednosti u društvu. U radu ćemo se baviti povezanošću studentskih blokada i vrednosnih orijentacija, odnosno načinom na koji blokade utiču na promene vrednosnih orijentacija učesnika studentskih blokada. Stoga, rad ima za cilj da preispita kako se vrednosne orijentacije transformišu pod dejstvom političke krize i pojačane javne angažovanosti. Teorijski okvir čine klasične teorije političkog identiteta i ideoloških promena, ali i savremeni doprinosi poput modela radikalizacije, kao i teorije refleksivnosti u savremenim društvima. Osnovna hipoteza rada je da su aktivna izloženost i učešće u političkom procesu centralne odrednice promene stavova i vrednosti. Putem polustrukturisanih intervjuja utvrdićemo kako učesnici studentskih blokada opisuju promene u svojim stavovima i vrednosnim orijentacijama tokom trajanja studentske blokade.

Ključne reči: studentske blokade, vrednosne orijentacije, politička kriza, mladi, vrednosne promene.

* Adresa za korespondenciju: andrej.stojanovic103@gmail.com

Andrej Stojanović

University of Belgrade – Faculty of Philosophy, student

Stefan Zdravković

University of Belgrade – Faculty of Philosophy

Examining Changes in Attitudes and Value Orientations among Participants in the Blockade – Students of the Faculty of Philosophy, University of Belgrade

The current political crisis in Serbia intensifies social tensions and reveals deeper patterns of behavior and shifts in societal values. This paper examines the relationship between student blockades and value orientations, specifically the ways in which blockades influence changes in the value orientations of their participants. Accordingly, the aim of the paper is to explore how value orientations are transformed under the influence of political crisis and heightened public engagement. The theoretical framework encompasses classical theories of political identity and ideological change, as well as contemporary contributions such as models of radicalization and theories of reflexivity in modern societies. The central hypothesis of the paper is that active exposure to and participation in the political process are key determinants of changes in attitudes and values. Through semi-structured interviews, we will identify how participants in the student blockades describe changes in their attitudes and value orientations during the course of the blockade.

Keywords: student blockades, value orientations, political crisis, youth, change of values.

Katarzyna Ewa Stojičić*

Fakultet dramskih umetnosti, Univerzitet umetnosti u Beogradu

Kostimologija blokade i vizuelno pamćenje

Projekat *Kostimologija blokade* nastao je kao umetničko-istraživački nastavak prethodne akcije *Kostimologija bloka*, a izveden je tokom studentskih blokada u Srbiji u periodu zima-proleće 2025. godine. Istražujući odnos između tela, odeće i društvene pobune, projekat se fokusira na vizuelni aspekt protesta i tretira crtež kao istoriografski čin – kao dokument vremena koji beleži, interpretira i ovekovečava telo u otporu.

Autorka je sprovela terensko vizuelno istraživanje u periodu zima 2024 – proleće 2025 u okviru kog su posmatrani pojedinci i pojedinke aktivno uključeni u protestne studentske aktivnosti. Na osnovu prikupljenog foto-materijala, izrađena je serija autorskih crteža, čime je uspostavljena alternativna vizuelna arhiva blokade – mesto sećanja koje se konstituiše izvan dominantnih medijskih narativa i njihovih reprezentacijskih obrazaca. Kostim, posmatran kao svakodnevna ili simbolička odeća protestnog tela, interpretira se kao vizuelno svedočanstvo unutrašnjih i spoljašnjih blokada, otpora, afektivnog naboja i kolektivne težnje ka društvenoj transformaciji. U tom kontekstu, crtež se ne tretira isključivo kao umetnički izraz, već i kao sredstvo vizuelnog prevođenja, emocionalnog angažmana i dokumentarističkog mapiranja političke subjektivnosti.

U kontekstu sveprisutnosti slika na društvenim mrežama, ovaj projekat problematizuje šta znači „videti“ protest, kako se on odevno oblikuje i kako umetnička interpretacija postaje čin pamćenja i otpora. Završni radovi prikazani su na kolektivnoj izložbi Studenti u blokadi u KC Gradu u aprilu 2025. godine.

Gljučne reči: protesti, telo, crtež, odeća, umetnička dokumentacija, pamćenje.

* Adresa za korespondenciju: kata.stojicic@gmail.com

Katarzyna Ewa Stojičić

Faculty of Dramatic Arts, University of Arts in Belgrade

Costumology of the blockade and visual memory

Costumology of the Blockade is an artistic-research project developed as a continuation of the earlier action *Costumology of the Block*, carried out during the student protests in Serbia in the winter-spring of 2025. Investigating the relationship between the body, clothing, and social resistance, the project focuses on the visual aspects of protest and treats drawing as a historiographic act – a method of recording and interpreting the protest body.

During the student blockade, the author conducted field-based visual research, identifying and documenting individuals actively participating in the protests. Based on collected photographic material, a series of original drawings was produced, establishing an alternative visual archive of the blockade—one that forms a site of memory outside the boundaries of dominant media narratives and representational frameworks. Costume, understood as both everyday and symbolic clothing of the protesting body, is interpreted as visual testimony to internal and external forms of blockage, resistance, affective tension, and the collective aspiration toward social transformation. In this context, drawing is not approached merely as an artistic expression, but as a medium of visual translation, emotional engagement, and documentary mapping of political subjectivity.

In the context of image saturation on social media, the project raises questions about what it means to “see” a protest, how clothing constructs protest identity, and how artistic interpretation becomes an act of remembrance and resistance. The final works were exhibited at the collective student show *Students in Blockade* at KC Grad in April 2025.

Keywords: protest, body, drawing, clothing, artistic documentation, memory.

Dimitrije Teodosić*

Univerzitet u Beogradu – Geografski fakultet, doktorand

Geografija studentskih protesta – put ka regionalnom napretku i decentralizaciji Srbije

Studentski protesti, blokade, marševi, okupljanja i odavanje počasti nastradalima postali su svakodnevnica u Srbiji. Studenti su aktivirali celokupno srpsko društvo i pokrenuli proces društvenih i političkih promena koje su Srbiji bile neophodne. U većem delu Srbije se barem jednom izašlo na ulice sa transparentima podrške studentima. Društvene promene započete studentskim protestima, njihova masovnost i rasprostranjenost nose sa sobom ogroman potencijal za razvoj i napredak srpskog društva. Ujedinjenost svih krajeva države pruža mogućnost za formiranje platforme na osnovu koje će se ostvariti ravnomerni regionalni razvoj u budućnosti. U radu se analizira kako se značajne regionalne razlike u Srbiji mogu smanjiti direktnom demokratijom, društvenim pokretima i lokalnim zborovima za koje se studenti zalažu. Prvi deo rada odnosi se na geografski raspored protesta – broj gradova, učestalost, masovnost, i kretanja studenata. Drugi deo rada bavi se problemima koje izazivaju centralizacija i neravnomerni regionalni razvoj – ekonomske disproporcije (budžetska, infrastrukturna, turistička i dr. ulaganja), ekološki problemi (uništavanje prirodnih bogatstava), kulturna zapuštenost određenih delova zemlje, urbanistički problemi (nelegalna gradnja bez poštovanja osnovnih urbanističkih principa) i demografska katastrofa (iseljavanje, nizak fertilitet, starenje stanovništva). Treći deo odnosi se na društvene promene pokrenute studentskim protestima a koje mogu služiti rešavanju navedenih problema – neposredna demokratija, zborovi, skupovi. Kroz narodne inicijative i referendume neposredna demokratija se može ugraditi u institucionalne mehanizme političkog sistema Srbije. U zaključnima razmatranjima prikazaće se suština regionalizacije – smanjenje centralizacije države, prenošenje centralne nadležnosti državnih organa na niže, regionalne samouprave, koja će omogućiti brži i ravnomerniji razvoj svih delova države.

Ključne reči: regionalna geografija, studentski protesti, regionalni razvoj, decentralizacija.

* Adresa za korespondenciju: teodosic.dimitrije@gmail.com

Dimitrije Teodosić

University of Belgrade – Faculty of Geography, PhD student

The geography of student protests – a path toward regional progress and the decentralization of Serbia

Student protests, blockades, marches, gatherings, and tributes to the victims have become an everyday occurrence in Serbia. Students have activated the entirety of Serbian society and initiated a process of social and political change that the country urgently needed. In most parts of Serbia, at least once, people have taken to the streets with banners in support of the students. The social changes initiated by the student protests, along with their scale and wide geographic spread, carry immense potential for the development and progress of Serbian society. The unity of all regions of the country offers an opportunity to form a platform upon which balanced regional development can be built in the future. Investment in regional development is a hallmark of prosperous and just states. The paper analyzes how significant regional disparities in Serbia can be reduced through direct democracy, social movements, and local assemblies advocated by students. The first part of the paper deals with the geographic distribution of the protests — the number of cities involved, their frequency, scale, and the movement of students. The second part addresses the problems caused by centralization and uneven regional development — economic disproportions, environmental problems, cultural neglect in certain parts of the country, urban planning issues, and the demographic catastrophe. The third part focuses on the social changes initiated by the student protests that could help resolve the aforementioned problems — direct democracy, assemblies, and public forums. Through popular initiatives and referendums, direct democracy can be incorporated into the institutional mechanisms of Serbia's political system. In the concluding considerations, the essence of regionalization will be presented – the reduction of state centralization and the transfer of central government authority to lower, regional self-governments, which will enable faster and more balanced development of all parts of the country.

Keywords: regional geography, student protests, regional development, decentralization.

Marko Vesić*

Strahinja Radoičić

Univerzitet umetnosti u Beogradu – Fakultet muzičke umetnosti, doktorandi

Umetnost zvuka, otpor i politička mobilizacija: uloga muzike u studentskim protestima u Srbiji

Imajući u vidu da muzika, poput drugih formi umetnosti, igra važnu ulogu u životu pojedinca, funkcionišući kao kulturalni označitelj, sredstvo emocionalne regulacije, socijalne kohezije i zabave, te kao specifičan kanal komunikacije političkih ideja, naš fokus biće usmeren ka analizi diverziteta muzičkih aktivnosti na aktuelnim studentskim protestima u Srbiji. Kratak osvrt na razvoj tekuće građanske borbe protiv korupcije i autoritarnog režima pratiće analiza evolutivne, psihološke i socijalne funkcije muzike na protestima, uključujući i primere iz aktuelne prakse, čime ćemo pokušati da mapiramo kompleksno polje politike zvuka. Specifično, predstavicemo žanrovski, tematski i tehnološki diverzitet protestne muzike, te netradicionalne oblike 'zvučne komunikacije', u cilju kategorizacije *muzičkog iskustva* sa jedne i *muzičkih sredstava* sa druge strane. Poslednji redovi biće usmereni ka mehanizmima rekontekstualizacije muzike, odnosno, načinima politizacije i de/re-semantizacije zvuka u kontekstu aktuelne borbe, koristeće metode muzičko-teorijske odnosno analize sadržaja, kao i autentična svedočanstva učesnika protesta. Cilj istraživanja je da pruži strukturiran pregled muzičkih aktivnosti, kao i objašnjenja koja se nalaze u njihovoj pozadini – u čemu se nalazi i njegov značaj – te da objasni na koje načine popularna kultura može komunicirati političke ideje.

Ključne reči: građanska kultura, politika, muzika, društveno angažovana umetnost, protest.

* Adresa za korespondenciju: vesic.marko9@gmail.com

Marko Vesić

Strahinja Radoičić

University of Arts in Belgrade – Faculty of Music, PhD students

Music, Resistance, and Political Mobilization: exploring the Role of Sound in the Serbian Student Protests

Considering that music, like other forms of art, plays a pivotal role in individual lives – serving as a cultural signifier, emotional regulator, medium of social cohesion, and entertainment, as well as a channel for political communication – this study will focus on the diversity of musical activities in the ongoing student protests in Serbia. The paper will first provide a brief historical context of the civic struggle against corruption and authoritarianism, followed by an analysis of the evolutionary, psychological, and social functions of music in protest settings, using current examples to map the complex politics of sound. Specifically, it will examine the genre, thematic, and technological diversity of protest music, as well as nontraditional forms of ‘sound communication,’ aiming to categorize both the musical experience and tools used. The final section will address the mechanisms of music’s recontextualization, exploring how sound is politicized and de/re-semanticized within the context of resistance, using the approach of music and content analysis, as well as authentic testimonies from protest participants. The main goal is to offer a structured overview of musical activities, their underlying motivations (which also reveals its significance), and to illustrate how popular culture can communicate political ideas.

Keywords: civic culture, politics, music, socially engaged art, protest.

Milica Vlajić*

Smiljka Tomanović

Dragan Stanojević

Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet

„Mi“ i „oni pre nas“: Studentski protest kao mesto generacijske pripadnosti i razlikovanja

U radu se polazi od sociološkog razumevanja generacije kao društveno-kulturne formacije koja se oblikuje kroz iskustvene i narativne odnose sa širim društvenim i istorijskim kontekstom, koji služe kao okvir samorazumevanja, identitetske konstrukcije i međugeneracijskog razgraničavanja. Učesnici studentskog pokreta koji je započeo u Srbiji krajem 2024. godine, nakon pada betonske nadstrešnice na rekonstruisanoj železničkoj stanici u Novom Sadu kada je poginulo 16 osoba, posmatraju se kao „generacijska jedinica“ koja, deleći generacijsku svest, čini „generaciju za sebe“ (Mannheim). Polazna pretpostavka jeste da je u pitanju proces konstituisanja generacijske svesti koja se ne oblikuje isključivo posredstvom zajedničkog iskustva i refleksije sopstvene pozicije u datom društveno-istorijskom kontekstu, već se artikuliše i kroz upoređivanje sa iskustvima prethodnih generacija, pri čemu ključnu ulogu igra percepcija generacijskih razlika, kontinuiteta ili raskida u političkom i društvenom smislu. Fokus rada predstavljaju diskurzivni okviri kroz koje se konstruišu načini na koje studenti aktivni u protestima 2024/2025. percipiraju sopstvenu generaciju i generacijski „druge“, te kako interpretiraju opažene sličnosti i razlike smištajući ih u šire kulturne, političke i emotivne značenske slojeve. Empirijsku osnovu rada čini kvalitativna analiza 14 polustrukturisanih dubinskih intervjua koji su obavljani u periodu od marta do juna 2025. godine sa studentima Univerziteta u Beogradu i Univerziteta umetnosti u Beogradu koji aktivno učestvuju u studentskim protestima 2024/2025, a čiji su roditelji (ili jedan od roditelja) bili učesnici studentskog protesta 1996/97. Istraživački okvir rada zasniva se na pretpostavci da se generacijska svest oblikuje i kroz percepciju društveno-političkog angažmana prethodnih generacija, pri čemu porodični narativi i komunikacija (posebno narativi koji proizilaze iz neposrednog iskustva članova porodice) igraju ključnu ulogu u artikulaciji sličnosti, razlika, ali i vrednosnog odnosa prema različitim generacijama. Shodno tome, važno je steći uvid u to kako studenti danas tumače učešće svojih roditelja u studentskim protestima 1996/1997. i koje

* Adresa za korespondenciju: milica.vlajic3@gmail.com

im značenje pridaju u procesu sopstvenog generacijskog pozicioniranja. Cilj rada stoga je da pruži doprinos razumevanju studentskog pokreta kroz dimenziju generacijske pripadnosti i međugeneracijske distinkcije, uz nameru da se osvetli način na koji generacijska svest figurira kao sredstvo društvenog, istorijskog i političkog samorazumevanja.

Ključne reči: studentski pokret, generacijska svest, međugeneracijska distinkcija.

Milica Vlajić

Smiljka Tomanović

Dragan Stanojević

University of Belgrade – Faculty of Philosophy

“Us” and “Those Before Us”: The Student Protest as a Space of Generational Belonging and Distinction

This paper is based on a sociological understanding of a generation as a socio-cultural formation shaped through experiential and narrative relations with the broader social and historical context, which serves as a framework for self-understanding, identity construction, and intergenerational differentiation. The participants of the student movement that began in Serbia at the end of 2024, following the collapse of a concrete canopy at the reconstructed railway station in Novi Sad — an event that resulted in the deaths of 16 people — are viewed as a “generational unit” which, by sharing generational consciousness, constitutes a “generation for itself” (Mannheim). The underlying assumption is that this is a process of constituting generational consciousness, which is shaped not solely through shared experience and reflection on one’s own position within a given socio-historical context, but also articulated through comparison with the experiences of previous generations. In this process, the perception of generational differences, continuity, or rupture in political and social terms plays a key role. The focus of the paper is on the discursive frameworks through which students active in the 2024/2025 protests construct perceptions of their own generation and of generational “others,” and how they interpret the perceived similarities and differences by embedding them into broader cultural, political, and emotional layers of meaning. The empirical basis of the paper is a qualitative analysis of 14 semi-structured, in-depth interviews conducted between March and June 2025 with students from the University of Belgrade and the University of Arts in Belgrade who are actively participating in the 2024/2025 student protests, and whose parents (or one parent) were participants in the 1996/97 student protests. The research framework is based on the assumption that generational consciousness is also shaped through the perception of the socio-political engagement of previous generations, with family narratives and communication (particularly narratives stemming from the direct experiences of family members) playing a crucial role in articulating similarities, differences, and value-based attitudes toward different generations. Accordingly, it is important to gain insight into how students today

interpret their parents' participation in the 1996/1997 student protests and what meaning they assign to it in the process of constructing their own generational positioning. The aim of this paper is therefore to contribute to the understanding of the student movement through the dimension of generational belonging and intergenerational distinction, with the intention of illuminating how generational consciousness functions as a means of social, historical, and political self-understanding.

Key words: student movement, generational consciousness, intergenerational distinction.

Mina Vučković*

Đurđa Simović

Isidora Plećaš

Fakultet za medije i komunikacije, Singidunum Univerzitet,
studentkinje osnovnih studija

Povezanost ličnih vrednosti sa učešćem u studentskim protestima u Srbiji 2024/2025. godine

Švarc definiše vrednosti kao poželjne, situacijski nezavisne ciljeve koji služe kao vodeći principi u životima ljudi i koji ih motivišu na određena ponašanja. Polazeći od činjenice da je poslednjih meseci u Srbiji politički aktivizam mladih u porastu, zanima nas koje vrednosti motivišu studente visokoškolskih ustanova u Srbiji da učestvuju u protestima. Cilj ovog istraživanja je da utvrdi postoje li razlike između učesnika u studentskom pokretu i onih koji to nisu u pogledu vrednosti koje zastupaju. U istraživanju je učestvovalo 874 studenta iz Srbije koji aktivno učestvuju (70% žena, $M_{uzrast} = 22$, $SD_{uzrast} = 2.8$), i 82 onih koji ne učestvuju u protestnim akcijama (67.1% žena, $M_{uzrast} = 24.7$, $SD_{uzrast} = 7.2$). Ispitanici su regrutovani putem Google Forms platforme, putem koje su popunjavali Upitnik portreta vrednosti (PVQ-21). Rezultati ukazuju na značajne razlike između dve grupe u vrednosti Univerzalizma, ($t(954) = -2.42$, $p = .016$), pri čemu pojedinci koji učestvuju u protestima iskazuju viši nivo ove vrednosti. Kanoničkom diskriminacionom analizom izdvojena je jedna kanonička funkcija, čija kanonička korelacija iznosi 0.19 (Wilks' lambda (8) = 0.96, $\chi^2(8) = 34.83$, $p < .001$). Najveći diskriminatorni potencijal ostvaruju vrednosti Stimulacija, niska Tradicija, nizak Konformizam, i Hedonizam, što potvrđuju i rezultati binarne logističke regresije. Pokazalo se da učesnici protesta više vrednuju Hedonizam (težnja ka zadovoljstvu i izbegavanju patnje) i Stimulaciju (sklonost novinama), dok oni studenti koji ne učestvuju više vrednuju Konformizam i Tradiciju (imaju veću potrebu za prilagođavanjem normama zajednice i poštovanjem društvenih običaja i ideja). Značaj istraživanja se ogleda pre svega u tome što nudi bolje razumevanje političkog angažmana mladih u aktuelnim društvenim dešavanjima, uzevši u obzir važne vrednosne razlike unutar studentske populacije. Bitno ograničenje ove studije odnosi se na značajne razlike u veličini grupa, zbog čega je potreban oprez pri interpretaciji i generalizaciji rezultata.

Ključne reči: Švarcova teorija vrednosti, lične vrednosti, studentski protesti, politički aktivizam, protestno ponašanje.

* Adresa za korespondenciju: minavuckovic1@gmail.com

Mina Vučković

Đurđa Simović

Isidora Plećaš

Faculty of Media and Communications, Singidunum University,
students

The relationship between personal values and participation in student protests in Serbia during 2024/2025

According to Schwartz, values are defined as desirable, trans-situational goals that serve as guiding principles in people's lives and motivate specific behaviors. Given the recent rise in political activism among youth in Serbia, this study investigates which values motivate university students to participate in protest actions. The aim is to determine whether there are value-based differences between students who are involved in the protest movement and those who are not. The study included 874 Serbian students who actively participated in protests (70% female; $M_{\text{age}} = 22$, $SD_{\text{age}} = 2.8$) and 82 students who did not participate (67.1% female; $M_{\text{age}} = 24.7$, $SD_{\text{age}} = 7.2$). Participants were recruited via the Google Forms platform and completed the Portrait Values Questionnaire (PVQ-21). Results indicate a significant difference between the two groups in the value of Universalism ($t(954) = -2.42$, $p = .016$), with protest participants scoring higher on this value. Canonical discriminant analysis identified one significant discriminant function, with a canonical correlation of 0.19 (Wilks' lambda (8) = 0.96, $\chi^2(8) = 34.83$, $p < .001$). The most discriminative values were high Stimulation and Hedonism, and low Tradition and Conformity, a pattern confirmed by binary logistic regression. Protest participants placed greater emphasis on Hedonism (seeking pleasure and avoiding discomfort) and Stimulation (openness to novelty), while non-participants expressed stronger adherence to Conformity and Tradition (greater need for compliance with community norms and respect for social customs). The relevance of this study lies in its contribution to understanding youth political engagement in current social developments, emphasizing important value differences within the student population. A key limitation of the study is the unequal group sizes, which warrants caution when interpreting and generalizing the findings.

Keywords: Schwartz's theory of values, personal values, student protests, political activism, protest behaviour.

Damir Zejnulahović*

Pavle Antonijević

Ivana Milićević

Institut za filozofiju i društvenu teoriju, Univerzitet u Beogradu

Revolucionarni metod, reformski zahtevi – uporedna analiza studentskog pokreta 1968. i 2024/25

Plenumska organizacija društvenih borbi istorijski je predstavljala jedan od metoda organizovanja radničkog pokreta koji je zahtevao revolucionarnu promenu postojećeg društveno-ekonomskog sistema. Samoorganizovana tela u okviru revolucionarnog pokreta (sovjeti, fabrička veća, radnički saveti) koja su praktikovala plenum kao vid organizovanja, istorijski su nastojala da direktnom konfrontacijom preuzmu vlast u cilju revolucionarne promene sistema. Studentski pokreti koji su se oformili u Jugoslaviji 1968. godine i Srbiji krajem 2024. godine takođe su prepoznali plenum kao metod organizovanja, mesto kolektivnog odlučivanja i zajedničke akcije. Međutim, iako su studentski pokreti, zasnovani na plenumskom metodu revolucionarne borbe, nastali u dva različita društveno-ekonomska sistema i uređenja društvenih odnosa, oba pokreta su se u svojim zahtevima ograničila na reformske promene unutar uspostavljenog društveno-ekonomskog sistema.

Istraživanje ima za cilj da ponudi uporedni prikaz forme društvenog organizovanja borbe i vizije poželjne društvene promene koje studenti zahtevaju kao rezultat svoje borbe u različitim društveno-ekonomskim formacijama. Rad se bazira na analizi sadržaja zahteva iznetih od strane studenata u oba perioda, na osnovu dostupnog materijala koji su proizvela studentska tela organizovana po principu plenuma (studentski zbor, studentski plenum). U radu se posebna pažnja posvećuje različitom društvenom, ekonomskom i političkom kontekstu u kome su ovi studentski pokreti nastali, uzimajući u obzir specifične uzroke i ciljeve studentskog organizovanja. Na širem planu, kroz istorijsku i savremenu perspektivu, razmatraju se pitanja potencijala i ograničenja studentskog pokreta kao agensa promene.

Ključne reči: studentski pokret 1968, studentska blokada 2024/25, plenumi, revolucija, reforma.

* Adresa za korespondenciju: damir.zejnulahovic@ifdt.bg.ac.rs

Damir Zejnullahović

Pavle Antonijević

Ivana Milićević

Institute for Philosophy and Social Theory, University of Belgrade

Revolutionary method, reformative demands – comparative analysis of the student movements in 1968 and 2024/25

The plenary organisation in social struggles historically represented one of the methods of organising the workers' movement that demanded a revolutionary change of the existing socio-economic system. Self-organized bodies within the revolutionary movements (soviets, factory committees, workers' councils) practiced direct democracy as a form of organization and sought to seize power through direct confrontation to revolutionize the system. Student movements which arose in Yugoslavia in 1968 and Serbia at the end of 2024 have also recognized plenums as a method of organizing, a place for collective decision-making and joint actions. However, although these student movements, based on the plenum method of revolutionary struggle, emerged in two different socio-economic systems and forms of social organisation, the demands of both movements i have been limited to reform changes within the existing socio-economic system.

This research aims to offer a comparative overview of the relation between forms of social organization of struggle and the visions of desirable social change that students articulate as a result of their struggles, within different socio-economic formations. The paper is based on an analysis of the content of demands put forward by students in both periods, using available material produced by student bodies organized according to the principle of the plenum (studentski zbor, studentski plenum). It also pays special attention to the different social, economic, and political contexts in which these student movements emerged, considering the specific origins and goals of their organizing efforts. On a broader level, the paper discusses the potential and limitations of the student movement as an agent of change from both historical and contemporary perspectives.

Keywords: student movement 1968, student blockades 2024/25, plenum, revolution, reform.

Marko Žilović*

Univerzitet u Beogradu – Fakultet političkih nauka

Profesionalne i geografske varijacije učesća u protestima: slučaj demokratskih protesta u Srbiji 2024/2025

Smrt 16 ljudi u padu nadstrešnice na rekonstruisanoj železničkoj stanici u Novom Sadu bila je okidač za veliki talas protesta protiv sistemske korupcije autoritarnog režima Aleksandra Vučića. Iako je konačni ishod ovih protesta i dalje neizvestan, njihova snaga potvrđuje izuzetnu otpornost demokratskog aktivizma u građanskom društvu Srbije, pogotovu imajući u vidu da se protesti odvijaju u nepovoljnom nacionalnom i međunarodnom kontekstu koji se odlikuje daljim povlačenjem demokratije pred autoritarnim normama i praksama. U ovom tekstu objašnjavam razloge zbog kojih su se univerzitetski studenti našli u centru ovog neočekivanog protesnog talasa, kao i razloge zbog kojih su se neke profesije – poput učitelja, advokata i zemljoradnika – protestima priključile brže i snažnije nego neke druge profesije kao što su lekari, inženjeri, ili rudari. Dinamika okupacionog širenja protesnog talasa određena je stepenom organizacione autonomije unutar profesije, istorijom prethodnih sporenja sa režimom, i stepenom relativne deprivacije različitih profesija u političkoj ekonomiji Vučićevog režima. U dinamici geografskog širenja protesta kao najvažniji faktor izdvaja se istorija prethodnih sporenja sa režimom koja je u nekim delovima zemlje iza sebe ostavila organizovane mreže aktivista spremne da se pridruže novom protesnom talasu, dok su u drugim delovima zemlje takve mreže uspostavljane tek u toku samih protesta. U tekstu se oslanjam na teorije društvenih pokreta i kao i na nove empirijske podatke koje sam sakupio kroz statističke metode, intervju e i posmatranje sa učestvovanjem.

Ključne reči: protesti, demokratizacija, društveni pokreti, studenti, štrajk

* Adresa za korespondenciju: marko.zilovic@fpn.bg.ac.rs

Marko Žilović

University of Belgrade – Faculty of Political Science

Occupational and geographic variations in protest participation: the case of Serbia's pro-democracy protests of 2024/2025

The death of 16 people under the collapsed canopy of a reconstructed train station in Novi Sad – Serbia's second city – became the trigger for the ongoing wave of nationwide protests against Aleksandar Vučić's authoritarian regime. Although the outcome of these protests is still uncertain, their strength confirms the remarkable resilience of democratic activism in Serbia's civil society, especially considering that the protests are taking place in an unfavorable international context characterized by the further retreat of democracy and normalization of authoritarian practices. In this paper, I explain why it was university students that emerged as the leading group in this unexpected protest wave, why certain professions – namely teachers, lawyers, and farmers – supported the students more quickly and more decisively than the members of some other professions such as medical doctors, engineers, or miners. I argue that the variation across occupational groups is best explained through differences in the degree of professional organizational autonomy, the history of recent occupational struggle with the regime, and relative deprivation of different professions in the political economy of Vučić's authoritarian regime. The dynamics of *geographic* variation within occupations is similarly determined by the legacy of recent struggle against the regime. Places where such struggle occurred in recent years already had organized networks of activists ready to jump into new protests, whereas in other places such networks were emerging only in the midst of the current protest wave. In making these arguments I draw on the established social movement theories, an original protest event dataset, and other novel empirical materials collected through interviews and participant observation.

Keywords: democratization, protests, clientelism, occupational groups, strike.

Jana Živanović*

Fakultet za medije i komunikacije, Univerzitet Singidunum

Jutrić, kafica, cigarica, blokadica: zašto (i kako) uvrstiti protestne teme u nastavu stranih jezika

U savremenoj nastavi stranih jezika sve se više naglašava značaj autentičnih sadržaja, angažovanja učenika i povezivanja jezika sa stvarnim društvenim kontekstom. Ovaj rad istražuje kako se protesti – kao kompleksan društveni, jezički i komunikativni fenomen – mogu koristiti kao didaktički resurs u nastavi stranih jezika. Fokus je na studentskim blokadama u Srbiji tokom 2024/2025. godine, koje nude bogat materijal za jezičku i kritičku obradu.

Polazeći od kreativnih slogana nastalih u tom kontekstu (npr. *jutrić*, *kafica*, *cigarica*, *blokadica*), analiziraju se njihove jezičke, kulturne i pragmatičke dimenzije. Slogani se tretiraju kao polazište za razvoj aktivnosti koje se mogu primeniti u različitim obrazovnim kontekstima – od opšte nastave jezika, preko ESP kurseva u oblastima poput psihologije, medicine, šumarstva i poljoprivrede, do CLIL pristupa. Naglasak se stavlja na razvoj funkcionalnog vokabulara, argumentacije, pragmatičke svesti i interkulturalnih kompetencija.

Rad nudi konkretne predloge aktivnosti i nastavnih materijala prilagođenih različitim nivoima i profilima učenika. Posebna pažnja posvećena je temama koje kod učenika podstiču zauzimanje stava, empatiju i aktivno učešće u diskusijama. Kroz ovakav pristup, nastava stranog jezika prerasta u prostor za razvijanje ne samo jezičke, već i građanske pismenosti, otvarajući mogućnosti za dublje razumevanje i kritičko promišljanje o savremenim društvenim procesima i izazovima.

Ključne reči: studentske blokade, nastava stranih jezika, protestni slogani, didaktički resursi, strani jezik struke.

* Adresa za korespondenciju: jana1992@outlook.com

Jana Živanović

Faculty of Media and Communications, Singidunum University

Jutrić, Kafica, Cigarica, Blokadica: Why (and How) to Integrate Protest Themes into Foreign Language Teaching

In contemporary foreign language teaching, increasing emphasis is placed on authentic content, student engagement, and connecting language to real-life social contexts. This paper explores how protests—as complex social, linguistic, and communicative phenomena—can be used as didactic resources in language instruction. The focus is on the student blockades in Serbia during 2024/2025, which provide rich material for both linguistic and critical analysis.

Drawing on the creative slogans that emerged in this context (e.g., *jutrić, kafica, cigarica, blokadica*), the paper analyzes their linguistic, cultural, and pragmatic dimensions. These slogans serve as a starting point for designing activities that can be implemented in various educational settings—from general language instruction to ESP courses in fields such as psychology, medicine, forestry, and agriculture, as well as within CLIL approaches. Emphasis is placed on developing functional vocabulary, argumentation skills, pragmatic awareness, and intercultural competence.

The paper offers concrete proposals for activities and teaching materials tailored to different learner profiles and proficiency levels. Special attention is given to topics that encourage students to take a stance, express empathy, and engage actively in discussions. Through this approach, foreign language instruction becomes a space not only for language acquisition but also for fostering civic literacy, opening opportunities for deeper understanding and critical reflection on contemporary social processes and challenges.

Key words: students' blockades, foreign languages teaching, protest slogans, didactic resources, language for specific purposes.

Nevena Živković*

Medicinska škola „Nadežda Petrović“, Zemun

Nataša Simić

Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet

Traganje za smislom u besmislu: studija slučaja nastavnika za vreme blokade nastave u školi

Pad nadstrešnice na novosadskoj železničkoj stanici i fizičko nasilje prema studentima koji su ođavali poštu nastradalima doveli su do masovnih protesta studenata, kojima su se ubrzo priključili i učenici srednjih škola. U radu ćemo prikazati studiju slučaja nastavnice srednje škole u periodu blokade nastave (od strane nastavnika i/ili učenika) u školi. Cilj rada je opisati i u terminima relevantnih pedagoških, psiholoških i socioloških teorija razumeti profesionalno i lično iskustvo nastavnika u kontekstu blokada i pratećih društvenih zbivanja – njegov odnos sa drugim akterima, funkcionisanje škole i sistema obrazovanja u celini. Primenjen je autoetnografski metod, gde se nastavnica – praktičarka oslanjala na svoje beleške, opservaciju i kritičke refleksivne dijaloge sa naučnicom, koautorkom ove studije. U traganjima za smislom obrazovanja i pokušajima da se sačuva agensnost i dobrobit, a da se ujedno doprinese radu škole i široj zajednici u ovoj kriznoj situaciji, mapirani su paradoksalni, (be)smisleni „elementi“ sledećih situacija i odnosa: 1. Očekivanja, zahtevi i postupci Ministarstva prosvete; 2. Očekivanja, zahtevi i postupci roditelja učenika; 3. Očekivanja, zahtevi i postupci učenika; 4. Interpersonalni odnosi među zaposlenima u školi; 4. Očekivanja, zahtevi i postupci šire društvene zajednice, i 5. Kompetentnost „svih“ u školi i van nje, da preispituju „sve“, vezano za (ne) funkcionisanje škole. Na posletku, reflektovaćemo i o uticaju pobrojanih elementa na ionako, već godinama unazad poljuljanu i ugroženu percepciju škole i autoriteta nastavnika.

Ključne reči: smisao obrazovanja, blokada nastave, studija slučaja, škola, nastavnik.

* Adresa za korespondenciju: nevena.zivkovic@medicinskazemun.edu.rs

Nevena Živković

Medical School “Nadežda Petrović”, Zemun

Nataša Simić

University of Belgrade – Faculty of Philosophy

Searching for Meaning in Meaninglessness: A Case Study of Teachers During the School Blockade

The collapse of the canopy at the Novi Sad railway station and the physical violence against students who paid tribute to the victims led to mass student protests, soon joined by high school students. This paper presents a case study of a secondary school teacher during a period of class suspension (initiated by teachers and/or students) at the school. The aim is to describe and, through the lens of relevant pedagogical, psychological, and sociological theories, understand the teacher’s professional and personal experience in the context of the school blockade and accompanying social events — including her relationship with other actors, the functioning of the school, and the education system as a whole. An autoethnographic method was applied, in which the teacher-practitioner relied on her own notes, observations, and critical reflective dialogues with a researcher, who was the co-author of this study. In the search for meaning in education and the effort to preserve agency and well-being, while also contributing to the work of the school and the broader community during this crisis, the following paradoxical and meaningless “elements” of various situations and relationships were mapped: 1) Expectations, demands, and actions of the Ministry of Education; 2) Expectations, demands, and actions of students’ parents; 3) Expectations, demands, and actions of students; 4) Interpersonal relationships among school staff; 5) Expectations, demands, and actions of the wider social community; 6) The competence of “everyone” within and outside the school to question “everything” related to the (dys)functioning of the school. Finally, we reflect on the impact of these elements on the already shaken and long-threatened perception of the school and the authority of teachers.

Keywords: meaning of education, blockade, case study, school, teacher.

Nemanja Zvijer*

Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet

Javna komunikacija kao oblik kritike medijske politike: studentski i građanski protesti u Srbiji 2024/2025 i politika javnog medijskog servisa

Rad će se pozabaviti analizom parola nastalih tokom aktuelnih studentskih blokada fakulteta u Srbiji. Konkretnije rečeno, osnovni cilj rada podrazumevaće sagledavanje pomenutih parola, ali u kontekstu njihovog odnosa spram medijske politike javnog medijskog servisa Srbije (RTS). Studentske blokade i kasnije od njih podstaknuti ne samo studentski već i širi građanski protesti imali su ogroman odjek u samoj zemlji, zbog čega je medijsko izveštavanje o njima za domaću javnost bilo važno. Imajući u vidu da su mediji institucija koja odlučujuće definiše javnu sferu, oni koji imaju nacionalnu pokrivenost, a posebno javne osnove finansiranja, u tom kontekstu imaju posebnu težinu. U tom smislu, glavno istraživačko pitanje biće usmereno ka ispitivanju odnosa onih koji su bili predmet medijskog izveštavanja (studenti i njihove akcije) prema onima koji su te izveštaje kreirali (RTS). Taj odnos posmatraće se iz perspektive studentskih parola, kao specifičnog oblika javne komunikacije značajnog u situaciji rapidnog sužavanja medijskih sloboda i mogućnosti javnog izražavanja drugačijih političkih stavova i mišljenja. Posebno će se obratiti pažnja na diskurzivni aspekt parola i na to kako su konstruisani narativi kako u formalnom tako i u sadržinskom smislu. Analiza će počivati na fotografskoj dokumentaciji parola prikupljenoj na četiri državna univerziteta u Srbiji od decembra 2024. do sredine februara 2025. godine. Uz to, koristiće se i na isti način prikupljeni materijali sa građanskih protesta povodom medijskog izveštavanja RTS-a tokom decembra 2024. i januara 2025. godine.

Ključne reči: studentske parole, protesti, kritika, mediji, RTS.

* Adresa za korespondenciju: nzvijer@f.bg.ac.rs

Nemanja Zvijer

University of Belgrade – Faculty of philosophy

Public communication as a critic of media policy: student and citizen protests in Serbia 2024/2025 and the policy of public media service

The paper will deal with the analysis of slogans created during the current student blockades of the faculties in Serbia. The main aim of the work will be to analyse the mentioned slogans, but in the context of their relation to the media policy of the Public Media Service of Serbia (RTS). The student blockades, which later led not only to student protests but also to broader civil protests, had a major impact in the country itself, which is why media coverage of them was particularly important for the domestic public. Considering that the media is an institution that defines the public sphere, those that have nationwide coverage and public funding bases, carry particular weight in this context. In this sense, the main research question aims to investigate the relationship between those who were the subject of media coverage (students and their actions) and those who produced these reports (RTS). This relationship is considered from the perspective of student slogans, a particular form of public communication that is especially important in a situation where media freedom and the possibility of public expression of different political views and opinions is rapidly diminishing. Particular attention will be paid to the discursive aspect of the slogans and the way in which their narratives are constructed in terms of form and content. The analysis will be based on photographic documentation of slogans collected at four state universities in Serbia between December 2024 and mid-February 2025. In addition, material collected in the same way from citizen protests on the occasion of RTS media coverage in December 2024 and January 2025 will be used.

Keywords: student slogans, protests, criticism, media, RTS.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
378.18(497.11)“2024/2025”(048)(0.034.4)

NAUČNA konferencija Studentski protesti 2024/25: BloKADA,
ako ne SADA? (2025 ; Beograd)

Knjiga apstrakata [Електронски извор] / Naučna
konferencija Studentski protesti 2024/25: BloKADA, ako ne
SADA? Beograd, 22. i 23. novembar 2025. ; [urednici Vera
Bačković... [i dr.]]. – Beograd : Univerzitet, Filozofski fakultet,
2025 (Beograd : Dosije studio). – 1 електронски оптички
диск (CD-ROM) ; 12 cm

Sistemska zahtevi: Nisu navedeni. – Nasl. sa naslovne strane
ISBN 978-86-6427-376-3

1. Бацковић, Вера, 1978– [уредник]

а) Студентски протести – Србија – 2024–2025 – Апстракти
COBISS.SR-ID 179787529

^ .

^ ^ ! 52

